

VĚNOVÁNÍ.

K uctění

Nejsvětější Svátosti Oltářní

na oslavu eucharistického roku rakouského

_____ 1912 _____

u příležitosti mezinárodního eucharistického
sjezdu ve Vídni

věnuje toto dílko v nejhlubší pokoře

spisovatel.

PŘEDMLUVA.

Přítomné druhé rozmnožené vydání knížky „*O častém svatém přijímání a časté svaté zpovědi*“ podává v první části *nová ustanovení Svatého Stolce o častém sv. přijímání*, v druhé části „*Úvahu Monsignora de Ségur o častém sv. přijímání*“ a článek „*O kněžském eucharistickém spolku pro rozšíření častého přijímání*“, v třetí části „*Poučení o časté sv. zpovědi*“, a ve čtvrté přiměřené modlitby. Nové dekrety posv. sborů římských o sv. přijímání vydali v českém jazyku Jakub Deml a Antonín Stríž ve Staré Říši na Moravě s názvem „*Ustanovení, která vyšla od apoštolského sv. Stolce Petrova Kristovu stádcí k povzbuzení, by často a denně přijímalo nejsvětější Svátost oltářní*“; P. Fr. Žák T. J. přeložil a vysvětlil „*Dekret sv. římské kongregace koncilu ze dne 20. prosince 1905 o každodenním sv. přijímání*“ ve spisku téhož jména,

a Ordinariátní listy přinesly alespoň některé řečené dekrety v mateřském jazyku: proto uvádíme z nových ustanovení Svatého Stolce o svatém přijímání jen hlavní statě.

„*Ůvaha Monsignora de Ségur o častém sv. přijímání*“ těší se oblibě nábožných čtenářů u rozličných národů a požehnání Božímu již po půl století. V původním francouzském jazyku vyšla již sto padesátkrát, v německém asi dvacetkrát. Tak nápadně souhlasí s novými ustanoveními svatého Otce Pia X. o častějším přijímání, jakoby byla napsána po jejich vydání, chtějíc je objasňovati a doporučovati. Proto jest velice časová.

Článek, jednající o kněžském eucharistickém spolku pro rozšíření častého přijímání mezi věřícími, sestavený dle jeho příruček, má povzbuditi kněze, aby svatého Otce Pia X. v neunavných snahách a vřelých přáních, týkajících se častého sv. přijímání, horlivě podporovali.

Jakkoliv k častému sv. přijímání není časté užívání svátosti pokání nutné, jest přece velmi prospěšné a obyčejem, proto připojujeme opět „*Poučení o časté svaté zpovědi*“, v němž se odvoláváme na sv. Františka Saleského, sv. Alfonsa, Scaramelliho, Rickenbacha a jiné spolehlivé nábožné učitele.

Pobožnosti obsažené v části poslední ke sv. zpovědi, k sv. přijímání, ke mši svaté a k nejsvětější Svátosti oltářní mají učiniti tuto knížku zároveň modlitební.

Nuže nechť znova hojně rozšiřuje toto dílko na přímluvu nejblahoslavenější Panny Marie zbožný obyčej *častého svatého přijímání* podle úmyslu svatého Otce Pia X., a *časté svaté zpovědi*, k duchovnímu užitku a věčnému spasení věřících křesťanů.

V Praze, v klášteře Emauském, v prosinci roku 1911.

P. METHODĚJ VOJÁČEK

O. S. B.

člen Eucharistické ligy kněží.

Č á s t p r v n í.

SVATÝ OTEC PIUS X. DOPORUČUJE ČASTÉ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Svým časem vydali jsme knížku probošta *Dr. Josefa Waltera*: „*Nejsvětější svátost oltární pravý chléb duše,*“ („*Ascetické bibliotéky*“ č. 28. V Brně 1889.) která poučuje o tajemství plné podstatě a bohatých účincích nejsvětější Svátosti, a obšírně navrácí k náležitě pobožnosti při svatém přijímání; a později jako doplňkem knížečku *Monsignora de Ségura*: „*O častém svatém přljímání,*“ čili o nábožném obyčeji vícekrát do téhodne nebeským chlebem se posilovati a posvěcovati. („*Ascetické bibliotéky*“ č. 42. V Brně 1895.) V předmluvě spisku posledního obrátili jsme se především k osobám Boha milujícím, k duším zbožným, a těm doporučovali jsme časté svaté přijímání jakožto nejhlavnější prostředek k dosažení křesťanské dokonalosti. Poté připomenuli jsme ze spisů učitele církve sv. Alfonsa a jiných

učitelů duchovního života podmínky, pod jakými oni časté a denní sv. přijímání věřícím dovolují.

Jak všeobecně známo, v posledních letech obdrželi věřící i kněží se samého vznešeného Stolce sv. Petra důležitá poučení o sv. přijímání, vřelá doporučení častého a každodenního přijímání, a moudrá ustanovení o tom, čeho třeba k častému a dennímu přijímání nejsvětější Svátosti oltářní. Upravující druhé české vydání spisku *Monsignora de Segur „O častém sv. přijímání“*, musíme tudíž ovšem první místo vykáhati těmto nejvyšším *poučením, doporučením a ustanovením* slavně panujícího sv. Otce Pia X. v příčině častého a denního přijímání Velebné Svátosti oltářní.

Dne 20. prosince 1905 vyšel od posvátného sboru koncilu v Římě první dekret eucharistický sv. Otcem Piem X. schválený, kterým se věřícím časté a každodenní sv. přijímání doporučuje a stanoví se, čeho k tomu třeba.*)

Hlavní jeho statě zní následovně:

„Svatý sněm Tridentský na zřeteli maje nevyslovitelné bohatství milostí, jehož se do-

*) Decretum S. Congregationis Concilii De dispositionibus requisitis ad frequentem et quotidianam Communionem eucharisticam sumendam. — Acta S. Sedis, XXXVIII. str. 400.

stává věřícím křesťanům, kteří nejsvětější Svátost přijímají, (v sez. 22, kap. 6.) praví: *Prála by si ovšem sv. synoda, aby věřící, kdykoli jsou mši přítomni, přijímali Nejsvětější Svátost oltářní netoliko duchovně, nýbrž i ve svátostně způsobě.* Tato slova osvědčují dosti zřejmě touhu církve, aby všichni věřící nebeskou tou hostinou každodenně se občerstvovali, a z ní plnějších účinků posvěcení čerpali.

Toto přání církve souvisí s touhou, jíž Kristus Pán roznícen jsa, tuto božskou Svátost ustanovil. Vždyť sám nejednou a nikoliv nejasně vyslovuje potřebu jísti často tělo Jeho a píti Jeho krev, zvláště když praví: „*Tot jest chléb, který s nebe sestoupil: ne jako otcové vaši jedli mannu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.*” (Jan 6, 59.) Z tohoto přirovnání pokrmu andělského k chlebu a manně mohli učedníci snadno poznati, že podobně jako tělo každodenně chlebem se živí a Israelité na poušti každodenně mannou byli občerstvováni, tak i duše křesťana každodenně nebeským chlebem sycena a občerstvována býti může. A nad to, poněvadž ve své modlitbě Pán přikazuje, abychom si vyprošovali *chléb náš vezdejší*, otcové církevní téměř jednomyslně učí, že ta slova nemají se tak vykládati o chlebě

hmotném, pokrmu těla, jako spíše o každodenním požívání chleba eucharistického.

Přání však Ježíše Krista a církve, aby všichni věřící každodenně k svaté hostině přistupovali k tomu směřuje, aby křesťané svátostně s Bohem jsouce spojeni, brali tím sílu k ukročení žádostivosti, k obmytí lehkých chyb, které se denně vyskytují, a k uvarování těžkých hříchů, jimž lidská slabost jest vydána, nikoli pak hlavně k tomu, aby se prokázala Pánu čest a sláva, ani aby časté přijímání bylo věřícím jakousi mzdou a odměnou jejich ctností. (S. Aug. Sermon. 57 in Math. De Orat. Dom., n. 7.) Proto nazývá sněm Tridentský Svátost oltářní *lékem, jenž nás zbavuje vin každodenních a chrání od hříchů smrtelných*. (Sess. 13, cap. 2.)

Této vůli Boží první křesťané dobře rozumějíce, denně ke stolu života a síly přistupovali: „*Trvali pak v učení apoštolském a ve sdílnosti lámání chleba*.“ (Skut. ap. 2, 42.) A že se tak dalo i ve stoletích pozdějších k velikému prospěchu dokonalosti a svatosti, o tom nám zprávy zůstavili svatí Otcové a církevní spisovatelé.

Když zatím nábožnost stydla, a hlavně když později nákaza jansenismu (bludařství) na všechny strany se šířila, počaly spory o tom, jaké přípravy k častému nebo každodennímu

přijímání nejsvětější Svátosti jest třeba, a jedni přes druhé vyžadovali čím dál větších a obtížnějších podmínek, k tomu prý nezbytných...

Sporné otázky o tomto předmětu se za našich dnů ještě rozmnožily a projednávaly ne bez příkrosti, čímž se jen mate soud zpovědníků a svědomí věřících k nemalé škodě křesťanské zbožnosti a horlivosti.

Proto předložili věhlasní muži a pastýřové duší našemu *sv. Otci, papeži Piu X.* důtklivé prosby, aby ráčil svou nejvyšší autoritou rozluštiti otázku *o podmínkách každodenního přijímání velebné Svátosti*, tak aby tento přeužitečný a Bohu přemilý obyčej mezi věřícími nejen se nemensil, nýbrž raději se šířil a všude uplatňoval, zvláště za těchto dnů, kdy se na náboženství a víru katolickou se všech stran útočí a pravá láska k Bohu a zbožnost nemálo jest žádoucí. A poněvadž svatému Otci *co nejvíce na srdci leží, aby lid křesťanský k posvátné hostině co nejčastěji a také denně byl zván a přehojného jejího ovoce účastným se stával, a poněvadž Jeho Svatost o to všemožně pečuje a se snaží*, svěřil dotčenou otázku *sv. kongregaci (sboru, koncilu)*, aby ji zkoumala a o ní rozhodla.

Proto *sv. kongregace koncilu* podrobila tuto záležitost ve valném sezení dne 16. prosince

1905 nejpečlivějšímu zkoumání, a po bedlivé a zralé úvaze všestranných důvodů stanovila a prohlásila toto:

1. *Časté i denní sv. přijímání*, jsouc nejvroucenějším přáním Krista Pána a katolické církve, *budiž přístupno všem věřícím jakéhokoliv stavu a povolání*, takže v tom nesmí býti bráněno nikomu, *kdo jest ve stavu milosti a s pravým i zbožným úmyslem ke Stolu Páně přistupuje*.

2. Pravý úmysl však záleží v tom, aby ten, kdo k svatému Stolu přistupuje, nečinil tak ze zvyku nebo z marnivosti nebo z lidských ohledů. *nýbrž s vůlí, aby se Bohu líbil, v lásce úžeji se s ním spojil a tímto božským lékem svým slabostem a nedostatkům ku pomoci přispěl*.

3. Ačkoliv co nejvíce jest prospěšno (*quam maxime expedit*), když ti, kteří často a denně přijímají, prosti jsou hříchů všedních, alespoň zcela dobrovolných, i náklonnosti k nim, přece *půstačí, když nemají hříchů těžkých a mají předsevzetí, že již nikdy nebudou (těžce) hřešiti: z kteréhožto upřímného předsevzetí nutně poplyne, že přijímajíce denně, znenáhla se zbaví i hříchů všedních a náklonnosti k nim*.

4. Poněvadž svátosti Nového Zákona, ač působí samy sebou (silou samého svátostného úkonu, *ex opere operato*), přece jen tím větší

užitek přinášejí, čím pečlivěji se připraví, kdo je přijímá, *třeba dbáti toho, by předcházela sv. přijímání bedlivá příprava a po něm následovalo přiměřené dikůčinění*, dle sil, stavu a povolání jednotlivce.

5. Aby časté a denní přijímání s větší opatrností se dalo a k hojnější zásluze bylo, *třeba si opatřiti radu zpovědníkovu*. Ať se však chrání zpovědníci od častého nebo každodenního přijímání odvraceti kohokoliv, kdo jest ve stavu milosti a s pravým úmyslem přistupuje.

6. Poněvadž jest zřejmo, že častým či denním přijímáním spojení s Kristem se posiluje, život duchovní se udržuje a rozmnožuje, duše ctnostmi se obohacuje a věčné blaženosti záruka tím pevnější přijímajícímu se dává, proto faráři, zpovědníci a kazatelové podle osvědčené nauky římského katechismu nechť vybízejí věřící lid častým napomínáním a s velikou horlivostí k tomuto tak zbožnému a tak spasitelnému obyčeji.

7. Časté a každodenní sv. přijímání zvláště v řeholních ústavech jakéhokoliv druhu nechať se zavádí; zůstává však pro ně v platnosti dekret „*Quemadmodum*“ ze dne 17. prosince 1890 vydaný kongregací biskupů a řeholníků. Rovněž co nejvíce budiž šířeno v seminářích klerikův, jejichž chovanci chtějí se zasvětit

službě oltáře; a podobně v jiných křesťanských ústavoch vychovávacích všeho druhu.

8. Jestliže v některých náboženských společnostech, ať se sliby slavnými ať jednoduchými, ustanoveny jsou řeholí nebo konstitucemi nebo kalendáři dni, ve kterých jest určeno a nařízeno sv. přijímání, dlužno považovati tato pravidla toliko za vodítko, nikoliv za příkaz. Předepsaný však počet sv. přijímání má býti pokládán za nejmenší míru pro zbožnost osob řeholních. A proto častější nebo každodenní přístup ke Stolu Páně nechť se ponechá svobodné jejich vůli dle pravidel v tomto dekretu uvedených. Aby však všechny řeholní osoby obojího pohlaví ustanovení tohoto dekretu náležitě mohly seznati, nechť se postarají představení jednotlivých domů, aby každoročně v jazyku mateřském přede všemi byl předčítán v oktávě slavnosti Božího Těla.

9. Konečně všickni církevní spisovatelé po uveřejnění tohoto dekretu ať se zdrží jakékoliv sporné disputace v příčině podmínek častého a každodenního sv. přijímání.

Když toto vše sekretář sv. kongregace koncilu předložil v audienci dne 17. prosince 1905 našemu sv. Otci, papeži Piu X., Jeho Svatost tento dekret potvrdila a vydati roz-

kázala, a všechna jemu se protivící nařízení jsou zrušena.“

Posvátný sbor koncilu uveřejnil dekret již dne 20. prosince 1905.

O tomto eucharistickém dekretu praví kdosi velmi krásně: „*Svatý Otec otevřel lidu poklad církve nejsvětější ku každodennímu užívání a to snadnému. Duch svatý promluvil k věřícím ve prospěch svaté Eucharistie a jejího hojného přijímání. Proto jistě jest tento dekret časový, jest prostředkem k potření béd od Boha skrze církve lidu nejvhodnějším a nejpotřebnějším. Křesťané přistupující hodně na každý den k Stolu Páně, mohou a mají odložit i nepravou bázeň, všechny neodůvodněné předsudky své nehodnosti; dekret jim za to ručí, že jednají po vůli Pána Ježíše, svého Spasitele, a Duchu svatého posvětitelce“.* (P. Fr. Žák, T. J.)

Byla pochybnost, týká-li se uvedený dekret také *dítek*, které byly již jednou u sv. přijímání. Posv. sbor na příslušný dotaz odpověděl dne 15. září 1906, že *ano*, že se nemá jim v častém přijímání brániti, nýbrž spíše třeba k němu je naváděti. A pozdější dekret, jednající o věku, v kterém mají dítky býti připouštěny k prvnímu sv. přijímání, ze dne 8. srpna 1910, znova opakuje, že pro dospělé i útlověké k častému přijímání vyžadují se toliko dvě podmínky,

totiž stav posvěcující milosti a pravý úmysl; a po té výslovně stanoví: „Těm, kdož mají péči o dítky, jest dbáti, aby dítky po prvním přijímání častěji, ano, možno-li i denně, jak si toho Kristus Pán a církev svatá přeje, ke Stolu Páně přistupovaly, a aby to činily se zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny“. —

Netrvalo dlouho od vydání dekretu „Svatý sněm Tridentský“, a následoval nový projev *snahy sv. Otce Pia X.* o časté svaté přijímání věřících. Dne 16. února 1906 vyšel *dekret posvátné kongregace odpustků a svatých ostatků, jímž se stanoví, že denním nebo častým přijímáním lze jest nabýti všech odpustků, bez povinnosti týdenní zpovědi.*

„Svatému Otci našemu Piu X. co nejvíce na srdci leží, aby den ze dne účinněji se šířil a hojnější ovoce všech ctností vydával chvalitebný onen a Bohu velice milý obyčej, dle něhož by věřící ve stavu milosti a s pravým úmyslem každodenně k svatému přijímání přistupovali.

Proto přání mnohých laskavě přijav, těm vesměs všem, kteří zmíněný obyčej mají aneb jej nastoupiti si přejí, právem zvláštní milost udělití ustanovil. Již dříve papež Klement XIII. blahé paměti dekretem tohoto posv. sboru ze

dne 9. prosince 1763 všem věřícím, „kteří častým hříchů vyznáním duši očišťovati se snažíce, alespoň jednou v týdnu, leč by jim bránila vážná překážka, k svátosti pokání přistupují, a nejsou si vědomi, že by se byli od řečené poslední zpovědi nějakého těžkého hříchu dopustili, povolil, aby mohli nabývati všech a kterýchkoli odpustkův i bez zpovědi, která by jinak k získání těch odpustků byla nutnou.“ Nyní pak *svatý Otec Pius X. všem věřícím, kteří mají obyčej ve stavu milosti a s pravým a zbožným úmyslem každodenně Svátost oltářní přijímati*, i když by jednou nebo podruhé v týdnu přijímání se zdrželi, *povoluje tuto milost udělenou blahé paměti papežem Klementem XIII. bez oné povinnosti týdenní zpovědi*, která by jinak k náležitému získání odpustků na to období časové připadajících byla potřebnou. Nad to Jeho Svatost dobrotivě prohlásila tuto milost i pro budoucí časy platnou, a všeliká opačná ustanovení se ruší. Dáno v Římě, z posvátné kongregace odpustků a svatých ostatků dne 14. února 1906“ . (Acta S. Sedis, XXXIX, str. 62.)

Svatý Otec vybízí tedy k častému sv. přijímání všechny křesťany, kteří jsou ve stavu posvěcující milosti a chtějí s pravým nábožným úmyslem ke stolu Páně přistupovati. Ale poněvadž osoby světské snadno se mohou mýliti

o tom, co jest hřích těžký, a poněvadž sebe-láska každého snadno oklamává, dlužno častěji, zejména v pochybnostech raditi se s knězem. Zvláštní věc jest, že svrchu uvedený první dekret o častém sv. přijímání o zpovědi ani nemluví, a druhý zpověď týdenní takorba zahaluje. Patrně nechce svatý Otec, aby někdo pro požadavek časté zpovědi zříkal se častého sv. přijímání. Není tedy k častému přijímání nezbytno týdně se zpovídati, ano zpověď jest *nutna* jen tomu, kdo jest si vědom těžkého hřichu. Nicméně *velice jest prospěšno vzhledem k častému sv. přijímání také častěji choditi k sv. zpovědi*. Odkazující laskavé čtenáře na tře í část této knížky, pravíme na tomto místě toliko: Sv. zpověď jest bezpečnou a velmi vhodnou přípravou k sv. přijímání, a časté užívání svátosti pokání jest též mocným prostředkem k dosažení dokonalosti křesťanské. Pročež radíme: Při častém nebo každodenním přijímání déle než měsíc zpovědi neodkládejme: kdo však můžeš, choď k sv. zpovědi každý týden. (P. Fr. Žák, T. J.)

Důležité uvedené dekrety o častém sv. přijímání přijaty byly s velikou radostí. „Když pak se odtud probudila snaha po pěstění zbožnosti, kladena otázka, nemohlo-li by snad ještě nějak postaráno býti o *nemocné*, dlouhou ne-

mocí strádající a eucharistickým chlebem ne-
jednou posilněnu býti toužící, kteří přirozené
lačnosti nemohou zúplna zachovati. Pročež
vzneseny byly prosby o to na svatého Otce
papeže Pia X., kterýžto věc bedlivě uváživ a
vyslechnuv radu posv. kongregace koncilu do-
brotivě dovolil, že *nemocní, kteří již měsíc leží
bez jisté naděje na brzké uzdravení, dle rady
zpovědníkovy mohou přijímati nejsvětější Eucha-
ristii, i když něčeho na způsob nápoje před tím
požili;*)* a sice nemocní, kteří přebývají v ná-
božných domech, v nichž se nejsvětější Svátost
přechovává nebo v jejichž domácí kapli mše
svatá se slouží (jako v klášterech, nemocnicích,
ústavech), *dvakrát nebo třikrát v týdnu*, ostatní
pak nemocní *jednou nebo dvakrát za měsíc*; pokud
ostatního se týče, dlužno dbáti pravidel římskou
obřadní knihou a posv. kongregací obřadů pro
tuto věc předepsaných. Dáno v Římě, dne
7. prosince 1906." (Acta S. Sedis, XXXIX.,
str. 603.)

Podle rozhodnutí posv. kongregace koncilu
ze dne 6. března 1907, schváleného svatým
Otcem Piem X. dne 25. března téhož roku

*) Dle rozhodnutí posv. Officia ze dne 4. června
1890 smí se k tekutému pokrmu (polévce, kávé,
mléku, čokoládě) přimísiti i pokrm pevný (pečivo),
když směsina neztratí tím povahy pokrmu tekutého.

vztahuje se tento dekret i na takové těžce nemocné, kteří ačkoliv neleží, nebo na několik hodin denně povstávají, přece po soudu lékařově přirozené lačnosti zachovati nemohou. (Acta S. Sedis, XL., str. 344.)

Takovým způsobem *sv. Otec Pius X. zve vřele k častému sv. přijímání všechny křesťany*: dospělé a dítky, osoby duchovní a světské, jednotlivce a katolické ústavy, zdravé a nemocné: u pevném přesvědčení, že není žádného účinnějšího prostředku, jímž by ochablá srdce křesťanů opět k lásce Boží živěji byla rozněcována, nad časté a denní přistupování ke Stolu Páně, u něhož jest pramen nejvřelejší lásky a kde se nadpřirozený život křesťanů neustále živí a rozvíjí.

A aby slova *sv. Otce* padla v zemi dobrou a vydala užitek stonásobný, proto vybídl ještě *k horlivým modlitbám a zvláštním pobožnostem za rozšíření zbožného obyčeje častého přijímání*, a napomenul biskupy a kněze, aby všecku pili vynaložili k rozmnožení úcty nejsvětější Svátosti, najmě častého *sv. přijímání*. (List *sv. kongregace odpustků a ostatků k biskupům* ze dne 10. dubna 1907.)

A hle, eucharistické símě *svatého Otce* vzešlo a přináší již užitek mnohonásobný. Od vydání dekretu „*Svatý sněm Tridentský*“ časté

sv. přijímání po světě křesťanském valně se rozšířilo, a horliví kněží slovy a spisy věřícím je doporučují. V řečeném úmyslu svatého Otce Pia X. podáváme také u veřejnost podruhé následující „*Úvahu Monsignora de Ségur o častém sv. přijímání*“.*)

*) L o u i s - G a s t o n - A d r i e n ze starého francouzského šlechtického rodu d e S é g u r, hrabě, narodil se v Paříži 15. dubna 1820, roku 1847 vysvěcen na kněze, roku 1852 auditor sboru Rota v Římě, od r. 1856 kanovník v St. Denis a papežský protonotář. Zbaven zraku r. 1854 byl přece neunavně činným v duchovní správě a vydal značný počet náboženských a politicko-náboženských lidových spisů, které dosáhly valného rozšíření v původním jazyku a v překladech. Monsignor de Ségur byl velice zbožný a dobročinný. Zemřel v Paříži dne 9. června roku 1881.

Č á s t d r u h á .

ÚVAHA MONSIGNORA DE SÉGUR O ČASTÉM SVATÉM PŘIJÍMÁNÍ.

PŘEDMLUVA.

O SVATÉM PŘIJÍMÁNÍ.

Podáváje u veřejnost toto dílko o svatém přijímání, nechci jím poučovati nevěrců, nýbrž křesťany, kteří v nábožnosti a důvěře v Boha již jakéhosi stupně dosáhli, v těchto ctnostech posilniti: chci jím rozšířiti srdce tím způsobem, že je k tomu přivéstí míním, aby měli lepší pojem o této nevyslovitelné svátosti lásky, aby jasně poznali nicotu jansenistických *) před-

*) Jansenisté byli přívrženci bludné nauky Janseniovy v sedmnáctém a osmnáctém století. Zdánlivě ze zvláštní nábožnosti zdržovali věřící ve své nepravé, přemrštěné přísnosti od svatých svátostí, odvedli je od nich a tak mnoho zlého způsobili v duších.

sudků, které nás bohužel ještě příliš velice zdržují od božské hostiny.

Chei 'podporovati horlivé kněze v jejich namáháních o probuzení ducha zbožnosti, aby kde možná častým svatým přijímáním, které první křesťany posvěcovalo, obnovil se původní žár svaté lásky.

Chei konečně dle svých slabých sil přispěti k velikému dílu duchovního obrození, které nyní každého zabývá, a které jedině divem milosti může se státi skutkem. Nyní více než kdykoliv potřebujeme svatých, a svaté přijímání jedině působí, že svatých jest.

Myšlenky, které pronesu, jsou, jak vím s jistotou, myšlenky samé katolické církve, matky a učitelky pravé zbožnosti, jako pravé víry. Můžeš je tedy, milý čtenáři, přijati s plnou důvěrou, a budeš-li z nich bráti užitku a útěchy, prosím tě ve jménu Páně, rozšiřuj je kolem sebe, čině pozorny i jiné na tento pokorný spisek, jejž věnuji přesvaté Matce Boží.

Svatý Otec, papež Pius IX., jemuž jsem tento spisek předložil, udělil mu velecenné potvrzení a schválil beze všelikého omezení jeho účel a obsah. Apoštolské breve, vydané ze dne 29. září 1860, počíná takto:

„Nejdražší synu! S radostí jsme přijali od tebe Nám podanou knížku, a My ti přejeme

upřímně štěstí k chvalitebné a zbožné horlivosti, s jakou se vynasnažuješ věřící povzbuzovati k častějšímu svatému přijímání.”

Kromě toho (budiž mi dovoleno celou pozornost čtenářů na tuto skutečnou věc obrátiti) svatý Otec na počátku postního času r. 1861 uděluje dle obyčeje v jedné síni vatikánské postním kazatelům římským posláním a apoštolské požehnání, rozdával vlastní rukou toto malé pojednání ve vlašském překladě dle prvního vydání s podotknutím, *že tato malá, z Francie pocházející knížka již mnoho dobrého způsobila, že se má dáti všem dítkám při jejich prvním svatém přijímání, a že ji mají mít všichni duchovní správcové, poněvadž obsahuje pravé zásady o svatém přijímání, tak, jak jim rozuměl sněm Tridentský a tak, jak si přeje Jeho Svatost, aby byly ve skutek uvedeny.*

Toto velice vzácné svědectví sdělil se mnou očitý svědek, římský kněz, jenž byl mezi postními kazateli.

(*Monsignore de Ségur.*)

O PRAVÉM POJMU SVATÉHO PŘIJÍMÁNÍ.

Milý náš Pán Ježíš Kristus jest v nej-světější Svátosti oltářní skutečně a zcela přítomen. To jest článek katolické víry, a to bylo za všech časů všem katolíkům předmětem víry a úcty. Jeho nejsvětější, oslavené a nebeské tělo jest nám přítomno pod způsobou svaté hostie a stále jest na našich oltářích, aby bylo středem bohoslužby (obět mše svaté), a by ve svatém přijímání duším našim poskytovalo síly k setrvání ve spojení s Bohem.

Svaté přijímání není vlastně určeno k tomu, aby nás uvedlo ve spojení s Pánem Ježíšem; my ho již chováme posvěcující milostí, a on jest v nás, jak dosvědčuje svaté Písmo téměř na každé stránce. Sváté přijímání nemá ani toho účelu, aby nám dalo život milosti, t. j. život duchovní, vyplývající z našeho spojení s Bohem. Chceme-li přistoupiti ke stolu Páně, musíme již tento život míti, musíme býti milostí s Ježíšem spojeni, sice bychom přijímali svatokrádežně.

V čem tedy záleží pravý cíl a účel svatého přijímání? Účel a cíl svatého přijímání v tom pozůstává, aby posvěcující a obživující *spojení* naší duše s Pánem Bohem *bylo živeno*; aby duchovní a vnitřní život v nás byl *udržován a*

silou; abychom na cestě a v boji pozemského života nepozbyli síly a neztratili svatosti, které nám Bůh propůjčil ve svatém křtu a svatém břimování. Vlastní milost nejsvětější Svátosti oltářní spočívá tudíž v tom, že duši živí a poskytuje jí setrvání v dobrém. Tak dosvědčuje Spasitel, pravě, že bez sv. přijímání nelze mítí křesťanského života: „Amen, amen, pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí života v sobě.“ (Jan 6, 54.)

(Chce-li kdo býti křesťanem, chce-li zůstatí ve spojení s Bohem, musí přijímatí nejsvětější Svátost. S duší se to má právě tak, jako s tělem; nelze žítí bez pokrmu, avšak pokrm neposkytuje života, nýbrž pouze jej živí, dává mu sílu, kterou nazýváme zdravím. Vzhledem k té věci je tělo obrazem duše. Duše má život, pocházející z jejího spojení s Bohem skrze Ježíše Krista: spojení toto jmenujeme posvěcující milost; ale aby duše na živu trvala, potřebuje jakéhosi pokrmu, a tento pokrm jest Ježíš v nejsvětější Svátosti, jak sám praví: „Já jsem chléb života. Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj. Kdo ji mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 48. 56. 57.) Jako nemůže tělo bez pokrmu zůstatí na živě, podobně nemůže duše bez svatého přijímání se-

trvati v milosti. *Síla a zdraví těla závisí na pokrmu, svatost a životní síla duše na svatém přijímání.*

Svaté přijímání *není* tedy odměnou za dosaženou již svatost, nýbrž *jest* prostředkem, *abychom milost zachovali, rozmnožovali a tak ku svatosti spěli.* Pokrm tělesný má tutéž úlohu; nejíme, poněvadž jsme silni, nýbrž abychom sílu zachovali nebo síly nabyli.

Dále: jako náleží k podstatě přirozeného vyživování těla, by se dalo často a pravidelně, *tak náleží k podstatě svatého přijímání, aby bylo obyčejným a pravidelným úkonem života křesťanského.*

Takový *jest* pravý pojem katolické církve o nejsvětější Svátosti oltářní. Na základě toho pronesl sněm *tridentský* roku 1562 přání. odvolává se na svědectví všech století křesťanských a svatých Otců církevních, „*aby všickni věřící, kdykoliv obcuji mši svaté, nejen duchovně, t. j. co do touhy, nýbrž svátostně, t. j. skutečně přijímali, tak aby se stali účastnými ovoce této nejsvětější oběti ve větší míře.*” (Sněm trid. s. XXII., hl. 6.) A římský katechismus, jenž byl na rozkaz sněmu tridentského složen, úředně svatým Stolcem u veřejnost uveden (roku 1566), mnohými apoštolskými bullami potvrzen a četnými sněmy provincialními doporučen, do-

dává: „*Nechť mají za to věřící, že je třeba častěji přistupovati ke svatému přijímání. Vhodno-li tak činiti každého měsíce, či téhodne, či dne, o tom nelze předepsati pravidla určitého, pro všechny se hodícího, avšak nejjistější jest zásada sv. Augustina († r. 430): Tak žij, abys mohl denně přijímati. Proto ať duchovní správceové často věřící napomínají, aby pokládajíce za nutné každého dne tělu pokrmu poskytovat, neopomíjeli také každodenně touto svatou svátostí se občerstvovati a živiti, ježto jest na jevě, že duše potřebuje pokrmu duchovního ne méně, nežli tělo hmotného. Bude velmi prospěšno ukázati na ona veliká a božská dobrodiní, jakých se nám ve svátostném přijímání dostává, na předobrazující mannu, kterou musily síly tělesné denně býti obnovovány, a na vážné výroky Otců, jimiž častého přijímání nejsvětější Svátosti velice doporučují. Nebyl jediný svatý Augustin toho soudu: *Hřešíš denně, tedy přijímej také denně*, nýbrž stejné mínění shledáváme u všech Otců, pojednávajících o tomto předmětu.” (Catech. Rom. P. II. C. IV. de Euchar. qu. 60.)*

To jest pravda: taková jest vůle Boží; to jest pravidlo pocházející z úst neomylné církve; kéž je každý o tom přesvědčen, a pokud

je třeba, opraví své osobní mínění dle této, všeho bludu prosté nauky!

Je-li tato první základní věta pojata, pak není těžko jasným a srozumitelným způsobem odstraniti obtíže, které se obyčejně udávají, abychom sebe nebo jiné oloupili o nevyslovitelné dobrodiní *častého přijímání*. Dříve však, než přistoupíme ku předmětu blíže, jest nám předeslati důležitou poznámku.

Pod výrazem „*časté přijímání*“ rozumíme nejprve přijímání třikráte, čtyřikráte téhodne, ve vyšším stupni přijímání každodenní nebo skoro každodenní. To jest „*časté přijímání*“ v plném smyslu slova a pro každého. Přijímání o všech dnech nedělních a svátečních, které sněm tridentský radí všem věřícím, není „*častějším přijímáním*“ pro kněze, řeholníky, seminaristy a vůbec pro takové křesťany, kteří si předsevzali horlivě se přičiňovati o dokonalost, jest však vpravdě častějším přijímáním pro mládež a pro valnou část věřících, kteří jen málo času mohou věnovati nábožným cvičením.

Obyčej choditi ke svatému přijímání každého měsíce a o větších slavnostech není pro nikoho častějším přijímáním, ani pro mládež ani pro obyčejný lid. Ovšem je to krásný úkon zbožnosti, jež musíme doporučovati, ne-

mohouce žádati více. — Toto předeslavše slyšme již a zkoušejme rozmanité námitky.

1. K častému svatému přijímání třeba jest býti světějším, nežli já jsem.

Abys světějším se stal než jsi, musíš často přijímati. Kdo z nás obou má pravdu? Patrně náležíš mezi ony, kteří nepohlízejí na svaté přijímání jako na prostředek, nýbrž jako na odměnu; to jest ale velikým bludem, jak jsme výše podotkli.

Jest ovšem pravda, že se vyžaduje k častému a hodnému svatému přijímání jistá svatost, ale jaká svatost? Snad *dokonalost velikých světcův a mučeníků*? Nikoli; není pochyby, že jest si jí co přát, avšak *není nutna*. — Svatost, jaká jest potřebna k častějšímu svatému přijímání, jest docela v silách tvých, jakož i kteréhokoliv křesťana, a záleží jednoduše *ve stavu milosti s upřímnou vůlí hříchu se varovati a Pánu Bohu zcela věrně sloužiti*. Není tento stav duše snadno možným? Zdali nevíš, že ho Pán Bůh na tobě žádá, a sice tak velice, že bez něho nelze býti pravým křesťanem? *Jaký je to křesťan, jenž trvá ve stavu hříchu smrtelného a má zalíbení ve zlém?* Jaký je to

*křesťan, dítko Boží, jež s rozvahou a úmyslně
dopouští se hříchu všedního a miluje ho?*

Bourdaloue, znamenitý kazatel T. J. († 1704), upozorňuje, že nesmíme zaměňovati *přikázání a radu*. Právě toto zaměňování uvádí v blud naši nábožnost. Abychom mohli hodně a s užitkem ke stolu Páně přistoupiti, *přikázání žádá od nás jediné podmínky, totiž stavu milosti s pevným předsevzetím vystríhati se alespoň hříchu smrtelného a příležitosti k němu*. To jest *přikázání*, platící pro každé přijímání, časté či řídké, pro denní přijímání kněze právě tak, jako pro velikonoční přijímání obyčejného křesťana. „Jedině hřích smrtelný zabraňuje úplně přijímání nejsvětější Svátosti,” praví svatý Tomáš, a podobně učí Suarez, slovatný a nábožný člen Tovaryšstva Ježíšova († 1617). „že nenalezneme ani jednoho otce církevního, tvrdícího, že jest nutný k hodnému a prospěšnému přijímání dokonalejší stav duše, než býti prostu hříchu smrtelného”.

Že stav duše dokonalejší jest žádoucí, kdož by o tom pochyboval? Církev si ho přeje u všech věřících, zejména u těch, již přijímají často. Ale tento stav dokonalejší zůstává přece jen radou, není *přikázáním*, a moudrý duchovní vůdce, jakkoliv živě ho doporučuje, nebude ho požadovati jako něco nezbytného, obává se,

že by připravil duše o jediný spasitelný prostředek, jenž je snad zachovává před poklesky těžšími.

Ale nicméně snad není ani potřebí připojiti, že čím častěji přijímáme, tím větší pílí jest nám vynaložiti, abychom měli jemnější svědomí a sloužili Pánu Bohu s čistější láskou a s mocnější, šlechetnou odevzdaností. Pro každodenní svaté přijímání je tato rada téměř přikázáním. Abys mohl tedy často a hodně přijímati, žádá na tobě Spasitel jedině, vzato přísně, abys byl opravdovým křesťanem, abys měl dobrou vůli. Máš tuto dobrou vůli? Odpověz upřímně! Nemáš-li jí, musíš hleděti jí dosíci, sice rušíš křestní slib; máš-li ji, proč nejdeš ke svatému přijímání, abys ji upevnil a rozmnožil? Přicházíme k jasnému a nevyvratitelnému závěrku, který pronesl ke svým věřícím veliký arcibiskup a církevní učitel svatý Jan Zlatoústý († 407): „Buďte jste v milosti Boží nebo nejste; jste-li, proč nepřistupujete ke svatému přijímání, ustanovenému k tomu, aby vás v milosti udrželo? Jste-li ve stavu hříchu, proč nespěcháte dobrou zpověď se očistiti a pak objeviti se u stolu Páně k nabytí síly, a nikdy již neklesnouti?“

2. Nejsm hoden, abych se Pánu Bohu tak blížil.

Kdyby tato věta měla platnost, nesměli bychom nikdy přijímati; „neboť,” dí svatý Ambrož, „nejsme-li hodni přijímati každého dne, jsme snad hodnější po roce?”

Pravíš, že nejsi hoden svatého přijímání; ale nevíš-li, že v té míře, jak se Pána Ježíše vzdaluješ, stále nehodnějším se stáváš k němu se blížiti? Chyby tvé rostou v poměru, jak se zdržuješ nejsvětější Svátosti, poněvadž se zabýváš oživujícího chleba, jež sněm tridentský slovy sv. Ignáce Antiochijského naznačuje věřícím jako „protijed hříchu a lék nesmrtelnosti.”*)

Zanech této podezřelé pokory; církev ví dobře, že nejsi hoden svatého přijímání, a přece tě zve k častému, ano velmi častému přijímání, chceš-li se státí služebníkem Božím. Že nejsi hoden, ani ty ani ostatní lidé, ví tak

*) „Protijedem, kterýmž od poklesků denních býváme osvobozeni a před hříchy těžkými chráněni,” jmenuje sněm tridentský nejsvětější Svátost. „Lékem nesmrtelnosti, protijedem, abychom nezemřeli, nýbrž stále žili v Ježíši Kristu,” nazývá velebnou Svátost svatý Ignác v listu k Efeským. Svatý Ignác byl žákem sv. Jana Evangelisty a byl na rozkaz císaře Trajana r. 107 do Říma odveden a divým šelmám předhozen.

dobře, že všechny své dítky, všechny své služebníky, i biskupy zavazuje, aby před přijímáním ne jednou, nýbrž třikráte, a sice z hloubi srdce zvolali: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou“. Církev tě volá ke svatému přijímání, ne že ho jsi hoden, nýbrž proto, že jest ti nutno, abys byl co možná nejméně nehoden svého nejsvětějšího a nejdobrotivějšího Mistra. *Zve tě k častému přijímání, ne že jsi svatý, nýbrž abys se svatým stal; ne že jsi silen, nýbrž proto, že jsi sláb, nedokonalý, nakloněn ke zlému, poněvadž se dáš snadno svěsti ke hříchu.*

Bázeň, úzkostlivost před Bohem není žádnou ctností; láska jest dokonání nábožnosti. „Láska vypuzuje bázeň“ (1. Jan 4, 18), totiž otrockou. a podržuje z bázně toliko onu dětinnou úctu která se dá podivuhodně spojit s nejdůvěrnější, nejnežnější láskou. Úzkostlivá bázeň před Bohem jest zbytek nepravé a nebezpečné jansenistické nábožnosti, která srdce svírá, lásku a důvěru v něm hubí a přivádí do duší suchotu, poušť a zoufalost.

Pravá pokora jest vždycky spojena s důvěrou. Jakýs zbožný učitel ze 4. století klade si otázku: kdo jest pokornější, zdali ten, kdo často, nebo ten, kdo zřídka přijímá, a odpovídá, že jest pokornější, kdo častěji Pána Ježíše přijímá, neboť to prý jest jasným svě-

dectvím, že uznává lépe svou bídu, a že více cítí potřebu, jí odpomoci. Nuže, měj důvěru! Jdi k Ježíši milujícímu tě, jakkoliv jsi jeho lásky nehoden. Jdi k němu s láskou pokornou, prostou, něžnou a měj více na zřeteli lásku Boží k tobě, než vlastní bídu. Čím častěji budeš přistupovati ke stolu Páně, tím budeš hodnějším přijímati.

3. Chodíme-li často ke sv. přijímání, nečiní ono pak dojmu.

Nečiní dojmu na obrazivost a na čivy — to může býti, ale jinak se to má s vůlí. Mluvím tu ze zkušenosti, jako denní svědek podivuhodných změn, jež působí častější přijímání v srdcích dobře připravených.

Jest ovšem pravda, že hledající ve svatém přijímání sladkosti citelné nábožnosti, budeme znamenati v té míře jich ubývati, čím častěji přistoupíme ke stolu Páně, avšak ve svatém přijímání nemáme vyhledávati citelné nábožnosti, měkkých slz a smyslných dojmů. Poskytuje-li jich Pán Bůh, děkujme mu, jako děkuje dítko matce z cukrovinek a lahůdek, jichž se mu dostalo po obědě. Jako takovýto „přídavek“ oběda málo síly dodává, podobně musíme v nábožnosti a při svatém přijímání, které jest velikým úkonem nábožnosti, hleděti

k věci hlavní, totiž ke vzrůstu křesťanských ctností: pokory, tichosti, kajivosti, sebezapírání, lásky, a málo musíme váhy klásti na citlivé útechy, jež v základě jsou jen duchovními lahůdkami. „Nedej se klamati myšlenkou,” napomíná sv. Alfons († 1787) „že bys měl více nábožnosti, méně často přijímaje; jí sice s větší chutí, kdo jí zřídka, avšak daleko není tak silen jako ten, kdo se obcerstvuje pravidelně. Zřídka přistupuje ke stolu Páně snad budeš míti něco více nábožnosti, ale tvé přijímání méně ti prospěje, poněvadž se nebude dostávatí tvé duši síly, abys se chyb uvaroval”.

Nuže, neceň příliš té poněkud větší citlivé nábožnosti, a suď o zbožnosti vznešeněji. *Ve svých svatých přijímáních hledej pravé, účinné lásky k Pánu Ježíši, a zajisté vždy ji nalezneš. Budeš-li přijímati za tím účelem, abys byl silnějším v pokušeních, více milovným svaté čistoty, náchylnějším k modlitbě, udatnějším v denních bojích, buď ubezpečen, že budeš bráti ze svatých přijímání hojný užitek, a že čím častější budou, tím více „dojmu” na tebe učiní, t. j. nezůstanou bez mnohého „účinku”.*

4. O b á v á m se p ř í l i š n é d ů v ě r n o s t i s e s v a t ý m i v ě c m i.

Tato bázeň může býti dobra, avšak může býti také nedobra. Míníš-li důvěrností nedbalost a čistě zevní návyk, pak máš zcela pravdu. Čistě zevní návyk má se k dobrému návyku, jako zneužívání k dobrému užívání. Co jest dobré, toho máme užívat, avšak ne zneužívat; ale bázeň před zneužíváním nesmí býti na ujmu užívání dobrému, sice bychom nemohli ničeho činiti, ježto všeho lze zneužívat. *Varuj se tedy pouhého zevního návyku ve službě Boží.*

Avšak rozumíš-li důvěrností vroucí přátelství, něžnou, důvěry plnou oddanost, činil bys velmi nesprávně chtěje srdce své před tímto zcela křesťanským smýšlením zavírat. *Doporučujíc nám církev častější přijímání nabádá nás ku pravé důvěrnosti s Pánem; jestli našim nebeským přítelem, a láska k němu dá se podivuhodně spojit s povinnovanou k němu uctivostí.* Kdo měl hlubší úctu před Pánem nad svaté? A zdaž ho všickni zároveň nemilovali s nejvroucnější a nejdůvěrnější něžností? A nechceme-li vystupovati tak vysoko, jací pak jsou to křesťané, kteří mají největší vážnost před Bohem, jeho zákonem a jeho svátostmi?

Zdaž ne ti, kteří vynikají největší horlivostí v nábožných cvičeních?

Nejenom se nemáš obávat, s Ježíšem býti důvěrným a navyknutí si často jej v nej-světější Svátosti přijímati, nýbrž máš se právě snažiti, abys nabyl tohoto svatého zvyku. Dobrých návyků jest si tak přáti, jako špatné návyky jsou nebezpečny. Lze tvrditi, že tu teprve člověk jest pravým a dobrým křesťanem, když se mu stala služba Boží zvykem, druhou přirozeností. Ale svaté přijímání jestiž středem služby Boží. „Den beze mše svatě a bez svatého přijímání jest mi polévkou bez soli,” pravil mi jednou jakýsi horlivý služebník Boží, dříve protestant.

Nuže, navykni si přijímati, dobře přistupovati ke stolu Páně, a abys se tomu naučil, přijímej často. „Jen to činíme dobře,” dí učitel církevní svatý František Saleský († 1622), „co činíme často, a nejlepšími dělníky jsou ti, kteří mají nejvíce cviku.”

5. N e m o h u j í t i k e s v a t é m u p ř í j í -
m á n í b e z e s v a t é z p o v ě d i, a k a Ź d ý
o k a m Ź i k s e z p o v í d n t i n e m o h u.

Kdo žádá na tobě stálého se zpovídání?
Církev nabádajíc nás k častému, a možno-li,

dennímu přijímání, nikdy neporučila zpovídati se před každým svatým přijímáním. Nesmíme chtít katoličtějšími býti nad papeže a nesmíme si činiti žádných nových povinností, jež nejsou uloženy ani se nedoporučují. Já jdu ještě dále přidávaje, že tvoje bázeň v tomto případě docela se přičí duchu církve, učící ve sněmu tridentském, že jsme *zavázáni* zpovídati se před svatým přijímáním jedině „jsouce si vědomi *hříchu smrtelného*.” Ale duše často přistupující ke svatým svátostem zřídka klesají do hříchu těžkého.

Co se pak týče menších poklesků, hříchů všedních, tu nás učí víra, že vzbuzení lásky Boží a lítosti dostačuje k *úplnému* jich shlazení. Aby nám církev snadným učinila takové očišťování, v mateřské své péči ustanovila velmi jednoduché prostředky, zvané *svátostiny*, jichž nábožné a skroušené užívání naše svědomí očišťuje, jako na př. poznamenati se svěcenou vodou, pomodliti se Otčenáš a pod. A váháš-li ještě pro několik všedních hříchů, jichž jsi se od poslední zpovědi dopustil, přistoupiti ke stolu Páně, tož slyš shromáždění tridentské, slyš tento mocný hlas katolické církve, kterak učí, že „*svaté přijímání od hříchu těžkého zachovává a hříchy všední ničí*.” (Sněm trid. s. 13. hl. 2).

Dobře si pamatuj: *ne zpověď, nýbrž přijímání, před nímž se strachuješ, jest zařizeno, aby shladilo tvé denní chyby. Želiš-li jich upřímně, nemiluješ-li jich, tu je svaté přijímání bezprostředně zničí, jako ničí oheň slámu. Oheň nehubí kamenův ani železa; kameny a železo, to jsou hříchy smrtelné, jež může jen těžké kladivo zpovědi rozmělniti, sláma naznačuje poklesky menší, jichž se dopouštíme denně přes upřímnou, dobrou vůli svou.*

Bázeň, o níž tuto mluvíme, pod rouškou větší svatosti povyšuje zpověď na útraty svatého přijímání, mučí nás úzkostlivostmi, klame svědomí a ďáblu nad míru se líbí, poněvadž nás drží v *uctivé*, jak dí křiví učitelové, vzdálenosti od velebné Svátosti oltářní, kteráž jest přece živým ohniskem svatosti. Náleží-li srdce tvé Bohu, nuže, přijímej bez bázně a radostně, nedbaje denních slabostí.

Kdybys chodil příliš často ke svému zpovědníkovi, mohl bys se obávat, že ho unavíš; chodíš-li však často, ano denně ke svatému přijímání, buď ubezpečen, že Ježíše, svého milého Spasitele, neunavíš nikdy.

6. Nelze bez přípravy přijímati,
a já nemám kdy náležitě se při-
praviti.

Nejde zde o to, lze-li vůbec bez přípravy přistupovati ke stolu Páně; úkon tak svatý nesmí býti povrchně odbyt. Nedostatek přípravy vede k vlažnosti a činí nejvznešenější nábožná cvičení neužitečnými, ano velmi nebezpečnými. *Nejenom máme se připraviti, nýbrž s velikou péčí máme se připraviti ke svatému přijímání, a připravivše se dobře a velmi dobře, musíme se ještě před Bohem pokoriti a vroucně ho prositi, aby ráčil doplniti, čeho se nám nedostává.*

Ale v čem záleží tato příprava? Jest *nutno* ke přípravě na svaté přijímání, abychom konali mnohá nábožná cvičení a dlouhá rozjímání? Nikoli. Všecko podobné jest zajisté velmi dobré, ano *žádá se*, je-li na to času; avšak ne každý má na to času. A proto církev nabádajíc nás všechny, ať jsme stavu kteréhokoliv, k častějšímu svatému přijímání, především praví, *abychom náležitě plnili povinnosti svého stavu.*

Co musíme tedy činiti, chtěje se dobře připraviti ke svatému přijímání? Musíme křesťansky žiti, t. j. pečlivě se modliti, často mysliti na Pána Boha a zůstati s ním vniterně ve spojení;

musíme bdíti nad sebou, abychom se i lehkých chyb uvarovali, musíme zmužile plniti všechny své povinnosti pro Boha, musíme se cvičiti v pokoře a tichosti. *Pravá příprava ke svatému přijímání záleží ve způsobu, jak žijeme, a podobně pravé díkůčinění pozůstává ve způsobu, kterak strávíme den, v němž jsme byli milého Spasitele přijali.*

Kdo ti zabraňuje, abys takto jednal? Zdaž jest k tomu mnoho času potřebí, abys myslil na Pána Boha a jej miloval, abys byl čistý a dobrý, abys posvěcoval své obyčejné úkony křesťanským, dobrým úmyslem? Ne-potřebujeme více času chtěce býti dobrými, než potřebujeme jsouce zlými; ne více, chtěce žíti pro Krista, než žijeme-li pro sebe samy. „Častější přijímání“ praví Cornelius a Lapide, nábožný řeholník T. J. a výtečný vykladatel Písma svatého († 1637), „jest nejlepší přípravou k přijímání. Jedno přijímání jest díkůčiněním za druhé, a dnešní jest nejlepší přípravou pro zítřejší. Se svatým přijímáním se to má jako s modlitbou; čím více se kdo modlí, tím lépe a tím raději se modlí.“ — „Máš-li jen málo času ku přípravě,“ dí svatý Alfons, „ježto nějakým dobrým skutkem anebo povinností stavu jsi zaměstnán, proto nezanechej svatého přijímání. Varuj se jen každého zaměstnání

neužitečného nebo takového, na něž není spěchu.”

Ale výroky těmito není řečeno, že bychom směli opomenouti modliteb a nábožných cvičení, která mají připravit naši duši bezprostředně ku přijetí velebné Svátosti. Příprava bezprostřední, jakož i díkůčinění jsou dle papeže Innocence XI. (1676—1689) a všech učitelů duchovního života zcela nutny. Bez této přípravy brzy by klesala v srdci našem úcta k nejsvětější Svátosti a duch víry. Máme-li mnoho času volného, věnujme mnoho svatému přijímání; máme-li málo času, jak se často přiházívá, spokojme se s nutným a nahraďme vroucností své nábožnosti, čeho jsme v přípravě museli opomenouti pro nedostatek času.

Konečně láskyplný svatý František Saleský doplňuje tyto rady následovně: Ve svatvečer před přijímáním připravujme se některými zbožnými povzdechy a odeberme se dříve než obyčejně spat, abychom tím spíše zítra vstali. Probudíme-li se v noci, zasvěťmež ta okamžení některými svatými průpověďmi, vzbuzující v srdci svém touhu po návštěvě božského ženicha; neboť on bdí nad námi, ano srdce naše spí, a chystá mu hojnou milost, kteréž je zajisté učiní účastno, nalezne-li je hodně připraveno. Ráno vstaňme radostně nadějíce se tak milostivé

návštěvy, a pak přikročme co nejpokorněji k božským hodům, abychom požíli nejsvětějšího Těla k životu věčnému. (Bohumila II. 21.)

Buď přesvědčen, že v takovýchto záležitostech můžeme všechno, co jen chceme, a že vždy nalezneme dosti času k přípravě a k přijímání, máme-li jen opravdovou touhu. Jak mnoho znal jsem osob každého stavu a věku, jimž se zdálo býti zcela nemožno často ke stolu Páně přistupovati, avšak ve vroucí své horlivosti našly prostředek ukojení svojí zbožnosti. Znal jsem chudé dítě, jež bylo velice sužováno od svých surových a bezbožných rodičů, plníc své náboženské povinnosti. Ale nicméně dovedlo si vše tak dobře zařídit, že od prvního svatého přijímání žádnou neděli nemuselo se zdržeti nebeské hostiny. Vstalo před úsvitem, potichu opustilo dům, šlo do kostela a přistoupilo ke stolu Páně. Na to se vracelo domů, cestou modlíc se díkyčinění, odebralo se do svého pokojíku a ulehlo si opět, aniž byli rodiče jeho nepřítomnosti zpozorovali. Podobně znal jsem v Paříži mnohé hospodyně, jež obcovaly každého dne, v zimě v létě první mši svaté, a v čas již byly opět doma, aby jejich nepřítomností ani muži ani dívky ničeho netrpěly.

Přičin se, abys měl takovou dobrou vůli a také ducha víry, a pak nalezneš dosti času k častému a důstojnému svatému přijímání. „Jdi a učiň totéž“ (Luk. 10, 37.)

Doporučujeme především k nábožnému čtení nebo lépe k rozjímání, co jest obsaženo jak *o vzdálenější a bližší přípravě ke svatému přijímání, tak o díkůčinění po svatém přijímání* ve knížce „*Nejsvětější Svátost oltářní pravý chléb duše*,“ pokládáme za dobré doplniti tento článek ještě několika slovy.

Příprava k častějšímu svatému přijímání jest dvojí: vzdálenější a bližší. Příprava vzdálenější záleží v horlivém křesťanském nebo bohumilém životě, o čemž se obzvláště svrchu mluví, a v čistotě srdce nebo svědomí, které hledíme nabýti ve svatosti pokání. *Příprava bližší záleží v nábožnosti, s kterou máme ke stolu Páně přistoupiti, nebo v nábožných úkonech, které máme bezprostředně před svatým přijímáním vzbuditi.* Tyto úkony jsou: *víra, uctivost, pokora, lítost, naděje, touha a láska.*

Nábožná duše, chtějíc ke stolu Páně přistoupiti, *vzbudí víru* v Pána Ježíše přítomného ve velebné Svátosti. Pomni, kdo jest, jehož chceš přijati. Svátá církev učí, že ve svaté hostii jest opravdu, skutečně a podstatně přítomen Ježíš Kristus, Syn Boží, náš Spasitel.

Krásně odpověděl svatý Ludvík, král francouzský, někomu, jenž ho volal do kaple podívat se na svého Vykupitele, který se ukázal v hostii v rukou kněze v podobě dítky: „Kdo tomu nevěří (že jest Pán Ježíš přítomen ve Svátosti oltářní), ten ať se jde tam podívat, já v to věřím pevněji, než kdybych to vlastníma očima viděl.”

Z této živé víry vyplývá *hluboká uctivost* k nejsvětější Svátosti. Patříc očima víry ve velebné Svátosti na milého Spasitele, padni před ním na kolena a jemu se koř!

Potom vzbud' *pokoru*. Pomni, kdo ty jsi, jenž chceš Syna Božího do svého srdce přijati. Co by řekl chudý pastýř vida, že ho král v jeho bídné chatrči vyhledává, chtěje u něho zůstatí? A co říkáš tomu sy, milá duše, vidouc, že ve svatém přijímání Král nebes a země k tobě přichází? Rei alespoň proniknuta jsouc hlubokou pokorou: „*Pane, nejsem hodna, abys vešel pod střechu mou!*”

S pokorou vzbud' *litost nad hříchy* a poklesky, že jsi-rozhněvala Ježíše lásky nejhodnějšího, dobrotu neskončenou, a po té *naději* jistě očekávajíc, že Spasitel k tobě zavítaje, naplní tě také svými milostmi.

Konečně vzbud' *prouci touhu* po Pánu Ježíši. Tento nebeský chléb žádá veliké lač-

nosti, a také čím větší máme touhu po svatém přijímání, tím většími milostmi býváme odměněni. Svatý František Saleský ještě praví, že máme z lásky přijímati toho, jenž se nám toliko z lásky daruje. Pán pravil jedenkrát k svaté Mechtildě: „Jdeš-li k svatému přijímání, musíš si přát, abys měla největší lásku, jakou svatí ke mně planuli; neboť potom přijímám vzhledem k tomuto přání tvoji lásku tak, jak si přeješ, aby byla.”

Abys před svatým přijímáním těchto nábožných úkonů nikdy nezapomněla, taž se vždycky samu sebe: Kdo přichází? Ke komu přichází? Proč přichází? Aj, přichází Bůh neskončené volebnosti — přichází k tobě bídnému hříšníku — přichází, abys ho miloval, milovala.

Ale k nábožnému svatému přijímání náleží nejenom slušná příprava, nýbrž i díkůčinění po svatém přijímání.

Doba po svatém přijímání jest časem nejdrahocennějším k získání velikých pokladů milostí. Svatá Teresie dí, že po přijímání dlí Ježíš v duši jako na trůnu milostí, volaje: „Co chceš, abych ti učinil? Rej mi přece, milá duše, čeho žádáš, neboť přišel jsem jenom proto k tobě, abych ti udělil oněch milostí, kterých si přeješ.”

Proto mnohé osoby neberou z častějšího přijímání velikého užitku, poněvadž se po něm málo obírají s Pánem Ježíšem, jenž řekl svatě Marketé Kortonské: „Já se chovám k lidem, jako oni chovají se ke mně.”

Věnuj, milá duše, nábožnému díkůčinění času jak ti možno, *alespoň čtvrt hodiny*. Tu pak opět vzbud' živou víru, vřelou lásku, klaň se božskému Spasiteli; poděkuj mu z té milosti, že tě navštívití ráčil; obětuj mu sebe, svou duši a své tělo, svůj rozum a svou vůli; vzbud' neb obnov dobrá předsevzetí a přednes mu své prosby. Pros za milosti, obzvláště za odpuštění hříchů, za setrvání v dobrém a za svatou lásku.

Odporuč Pánu Ježíši všecky své potřeby a záležitosti; své rodiče, příbuzné, dobrodince; všecky, za něž se máš modliti; svatého Otce, svatou Církev, drahou vlast; spravedlivé a hříšníky, celý svět; odporuč mu se zvláštní láskou umírající a ubohé duše v očistci, z nichž jedné hled' získati odpustky. Konečně odporuč sebe a své prosby nejblahoslavenější Panně Marii, svatému Josefu, svatému andělu strážnému, svým svatým patronům a všem vyvoleným.

Jsi-li ve stavu duchovní suchoparnosti a opuštěnosti nebo roztržita, použij nějaké modlitební knížky.

Po celý pak den, kdy jsi byla u svatého přijímání, hled se zachovati ve spojení s Pánem Ježíšem, nebo tak se chovej, aby na všelikém tvém jednání bylo znáti, že Bůh je s tebou.*)

7. Neznamená m žádně nábožnosti
při svatém přijímání, nýbrž jsem
zcela roztržit a chladen.

Poznav svatý Petr ze zázračného lovu božskou svatost a velebnost Pána Ježíše, vrhl se mu k nohám, řka: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.” Ale dobrý Mistr odpověděl: „Neboj se” (Luk. 5, 8.)

Podobně ani ty nemáš se čeho obávati. Ne náleží-li srdce tvé Pánu Bohu? Nemáš-li dobré vůle opravdově mu sloužiti? Více na tobě nežádá. Naše roztržitost má nás pokořiti, avšak ne učiniti málomyslnými; neboť ponejvíce zajiště není dobrovolná a tudíž nezbavuje nás ovoce svatého přijímání. Dobrá vůle: dobré svaté přijímání.

Truchlivosti, postrádání citlivé útěchy a obtížné roztržitosti zakusili i svatí. Svatý Vincenc z Paula († 1660) trpěl po dva roky

*) Podle svatého Alfonsa „Pravá nevěsta Kristova,“ a jiných.

tak velikou duchovní suchoparností, že nebyl ani s to, aby vzbudil úkon víry. Poněvadž ďábel užíval tohoto stavu k mocným znepokojujícím pokušením, připevnil si světec na talár na srdce napsané „Věřím v Boha“ a uzavřel s Pánem jednou pro vždy, že kdykoliv se dotkne rukou tohoto lístku, má to tolik platiti, jakoby vzbudil úkony nábožnosti, jichž není právě mocen. Při tom pevný jsa ve víře pokračoval ve všech svých duchovních cvičeních a denně sloužil mši svatou. Zdaž byla jeho přijímání dobrá?

Učenému a zbožnému biskupu Fénelonovi († 1715) trávení bylo poslední léta jeho záslužného života v podobném bolestném stavu. V dopisu nábožnému příteli, vévodovi z Beauvilliers, vyznává: „Jsem v největší duševní suchoparnosti a v pokoji nad míru trpkém.“

Tyto zkoušky jsou obyčejnou cestou, jakou vede Pán Bůh své pravé služebníky chtěje je očistiti. Ale právě pro tyto duše suchoparností navštívené není dle rady svaté Teresie († 1582) lepšího léku nad častější svaté přijímání.

Ostatně „často nejsvětější Svátost způsobuje v duši účinky, aniž bychom jich znamenali,“ praví svatý Vavřinec Justiniani, benátský patriarcha († 1455), a veliký učitel církevní svatý Bonaventura († 1274) přidává:

„I když bys tušil, že jsi chladný a suchoparný, nemáš se vzdalovati stolu Páně; neboť čím jsi churavějším, tím více potřebuješ lékaře.“ Pěkný je také výrok jakéhos nábožného kněze: „Méně se bojím nedbalosti při svatém přijímání, než zanedbávání svatého přijímání; nemoc jest lepší nad smrt.“

Nejsvětější Svátost jest oheň lásky Boží; a proto čím více znamenáš se býti chladným, tím blíže musíš se držeti tohoto božského ohně.

Ale nejsi snad sám poněkud vinen touto suchoparností? Zdaž bedlivě se varuješ i hříchů všedních? Zdaž se střežíš zarmoutit v sobě Ducha svatého? Taková nevěrnost mívá za následek či lépe za trest jakousi vnitřní smutnotu, opuštěnost, ztrátu duchovní sladkosti. Nepochází snad toto utrpení z tvého úzkého srdce a z tvé sebe hledající nábožnosti? Při svatém přijímání a vůbec při modlitbách myslí více na jiné než na sebe. Budeš-li míti na zřeteli spásu svých bratří, obrácení hříšníků, záležitosti svaté víry (církve), rozšíří se ti srdce, a tato láska přinese ti hojného požehnání. Modle se za jiné, nalezněš nábožnost a sebranost, kterých postrádáš, mysle pouze na sebe.

Konečně musíme býti pamětlivi, že odpor, o němž tuto mluvíme, je téměř vždy poku-

šením. Ďábel nemoha na tebe útoků činiti zřejmě a přímo, nstí se takovýmto znepokojováním. Zahanbí jeho chytrost; chce tě učiniti malomyslným a netrpělivým, ty však zůstaň stálým, a zajisté brzy se ti navrátí čas útěch.

8. Neodvažuj se často přistupovatike stolu Páně, poně vadž vždy klesám opět do starých chyb.

Domníváš se tedy, že bys byl lepším přijímaje řídčeji? Kdybys omdléval požívaje svého obyčejného pokrmu, což by se stalo, kdybys skoro nebo docela ničeho nejedl? Na místě slabosti umřel bys hladem. Podobně vzdaluje se chleba silných docílíš jen toho, že se staneš stokráte slabším, a brzy nebudeš naříkati jen na poklesky lehčí, nýbrž na velmi těžké, na hříchy smrtelné. „Hřeším denně,” praví svatý Ambrož, „tudíž denně potřebuji léků;” a na jiném místě vyznává: „Tento denní chléb přijímáme jakožto léčivý prostředek proti denní slabosti.“ Když jedenkrátě svatá Františka Římská († 1440) byla nepokojna pro nepatrný pokrok po svých přijímáních, zjevila se jí nejbl. Panna Maria a těšila ji, řkouc: „Milá dcero, poklesky, jichž se dopouštíš, nesmějí tě stolu Páně vzdalovati, nýbrž naopak mají tě tím

vice k němu pobádati, ježto v nejsvětější Svátosti nalézáš lék proti všem svým slabostem."

Přijímání, i denní přijímání chrání sice před hříchy těžkými, avšak nečiní nás neschopnými hřešení. Pokud jsme na světě, hřešíme, a chtěje se správně vyjádřiti, „ty nejlepší“ mezi námi měli bychom jen „méně zlými“ nazývati. Mějmež tedy trpělivost se sebou samými a snášejme sebe, poněvadž nás snáší i Pán Ježíš. Tak to činili světci, tak to činili první křesťané; přijímali denně, ačkoliv byli podrobeni rozmanitým chybám jako my. Velmi bychom se mýlili, domnívajíce se, že byli samými světci; spisy svatých apoštolův a svědectví z prvních dob církve dostatečně ukazují opak. Není ani jednoho listu svatého Pavla, v němž by velikému počtu prvních křesťanů nevytýkal jejich nesjednocenosti, nestálosti, nevděčnosti, nedbalosti. Svatý Cyprian († 258) stěžuje si hořce do vlažnosti a slabosti křesťanů karthaginských. Svatý Augustin a jiní mluví o týchž vadách. První křesťané nebyli tedy samými světci, avšak, znova to opakují, přece přijímali denně. Svatý papež Anaklet (79—81), druhý nástupce svatého Petra, poučuje nás na jednom místě, které i svatý Tomáš uvádí, že „denní přijímání jest zařízení

bezprostředně od apoštolů pocházející a obyčej svaté římské církve.” Ustanovení toto jest v konstitucích apoštolských, sahajících částečně až do 2. století.

Denní svaté přijímání nečinilo první křesťany neschopnými hřešení, avšak velice přispívalo k jejich posvěcení, zachovávalo je před hříchy smrtelnými a hojný počet přivedlo na vysoký stupeň dokonalosti.

Nám se povede podobně. Byť nás svaté přijímání neučinilo dokonalými, ponenáhlu alespoň počet našich vad učiní menším a způsobí, že nepozorovaně přibude nám zbožnosti a moudrosti. Neobdivuj se tomu, nestane-li se tato proměna za den. Kolik let jest potřebí, aby z dítky vyrostl muž! Znamenáme jeho přibývání? A přece prospívá; je tu skrytý, avšak zcela skutečný postup, k němuž přičiňuje každé jeho nasycení. Také se tomu nepodivuj vždy opět do týchž chyb klesaje; nábožnost a svaté přijímání zdokonaluje sice naši přirozenost, avšak jí neničí. I při posvěcující činnosti Ježíše Krista podržuje každý z nás svou osobnost a zárodek svých hlavních poklesků. To jest onen zárodek, ona slabá stránka, jíž stále hledí ďábel užiti; odtud pocházejí často opakované chyby, které křesťana unavují a pokořují, ale nikdy ho nemají zbaviti myslí.

Můžeš-li si dáti vysvědčení, že hříchu nemiluješ, a že chceš Pánu Ježíši sloužiti věrně, nezne-
pokojuj se denními poklesky, svaté přijímání
tě od nich očistí.

Právě poněvadž duchovní vůdcové mohou
jen u málo křesťanů takové pevné smýšlení
předpokládati, proto nemohou *všem* svým dí-
tám doporučovati častějšího přijímání.

Z téže příčiny také svatý Tomáš praví,
že sice prospěšno jest každodenně nejsvětější
Svátost přijímati, aby člověk každodenně její
ovoce okoušel; poněvadž však často mnohým
se nedostává náležité zbožnosti a uctivosti,
proto že není prospěšno *všem věřícím* (bez roz-
dilu) denně ke svatému přijímání přistupovati.
A dodává: „Tato (žádaná) *uctivost* k velebné
Svátosti obsahuje *bázeň* spojenou s *láskou*. *Ale*
láska a důvěra mají přednost před bázní.“ Ne-
zapomínejme nikdy tohoto výborného pra-
vidla. (S. Th. III. q. 80 a. 10.)

9. Často přijímaje obávám se, že
se budou lidé mne znající jednání
mému podírovati a se horšiti.

Snad máš na mysli známé poloviční
křesťany, t. j. množství těch, kteří božským
věcem nic nerozumějí, jakkoliv některé před-

pisů náboženské plní? Ty víš tak dobře jako já, jakou mají jejich soudy platnost; nech je mluvit, jejich hana jest chvála.

Jde-li však o osoby vpravdě nábožné, tu buď ujistěn, že se nebudou nad tebou horšiti ani nebudou se podivovati, žiješ-li jako pravý křesťan. Ale víš, nad čím se lidé horší u osoby často přijímající? Snad nad jejím přijímáním? Ó nikoliv; nýbrž nad její nedbalostí, že ačkoliv často přistupuje ke stolu Páně, přece podržuje svou zlou povahu a velmi málo se přičiňuje, aby svůj denní život uvedla v soulad s nábožnými cvičeními. Horší se lidé nad její četnou netrpělivostí, zlým jazykem, změkčilou starostlivostí o zdraví a o dobré bydlo, nad jejími mnohými vadami, jež jsou něco více než nedokonalostmi, a jež nemají ujíti zrakům svědomí, jen poněkud o své posvěcení pečujícího.

Poznáváš-li, laskavý čtenáři, v tomto líčení, čehož Bůh uchovej, sebe, musíš bez prodlení proti zlu tak velikému užiti prostředku vydatného; musíš ne svatého přijímání, nýbrž své nedbalosti zanechat, a více násilí si činiti, abys vedl život světější a milého Pána Ježíše Krista hodnější.

Mezi dobrými křesťany jsou ovšem také osoby málo osvědčené, které se umějí horšiti

nad ničím. Co se takových týče, máme se varovati jim nějakého pohoršení dáti, ale také nesmíme se příliš dáti zaujati bázní před jejich výtkou; všem se zalíbiti nelze nikdy. Měj na zřeteli, abys se líbil Pánu Bohu; měj vždy upřímnou vůli dobře jednati; přijmi pokorně rozličné úsudky řádných lidí a hleď jich užiti ke svému polepšení. Jsi-li v pochybnosti, co máš činiti, obrať se ve vši prostotě na některého kněze v cestách Božích zkušeného a řiď se dle jeho návodu.

Pěkně dí učený a nábožný Fénelon, jenž důtklivě doporučel častější přijímání: „Musíme si zvyknouti viděti křesťany, kteří přes svou upřímnou touhu vystříhati se každého všedního hříchu, přece mnohých chyb se dopouštějí, a kteří nicméně denně s užitekem přijímají. Nesmíme se urážeti na mnohých nedokonalostech, kterých jim Bůh ponechává chtěje je pokořiti, nýbrž máme pomněti, před jakými mnohem většími a mnohem nebezpečnějšími poklesky je tento denní spásonosný prostředek chránit. K čemu se horšiti, vidíme-li, kterak dobří lidé světští, aby nedokonalosti své lépe přemoci a pokušením zkaženého světa lépe ujíti mohli, chtějí se Ježíšem Kristem živiti? Nespravuj se dle úsudku takových mravokárců, již stále jsou pohotově nade vším se

horšiti a všemu něco vytýkati, nýbrž dle úsudku zkušeného duchovního vůdce, jenž tě řídí dle ducha církve”.

Nuže, bdi nad sebou, avšak nedůvěřuj úzkostlivosti právě tak velice, jako nedbalosti. Obnovuj denně svá dobrá předsevzetí, a co nejméně se starej o to, „co tomu lidé řeknou”.

Moudře nás poučuje svatý František Sal. ve své „Bohumile”: „Bude-li se nás svět tázati, proč tak často tělo Páně přijímáme, řekněme, že proto: abychom se naučili milovati Boha, očistili se od nedokonalostí a sprostili se běd svých; abychom našli útěchy v trudech, posily v slabostech svých. Řceme tomu světu, že dvojí lidé mají potřebí často choditi ke svatému přijímání: dokonalí, poněvadž jsouce dobře připraveni velmi by si škodili, opomenouce choditi ke zřídlu dokonalosti, a nedokonalí, aby k dokonalosti dospěli; silní, aby neseslábli, a slabí, aby se posilnili; zdraví, aby se ušetřili proti všelikým neduhům, a nemocní, aby se uzdravili. Co se však nás týče, doložme, že jsouce z počtu nedokonalých, slabých a nemocných, zvlášť potřebí máme často přijímati původce vši dokonalosti, Boha silného, lékaře své duše. Řceme tomu světu, že kdožkoliv nejsou příliš obtíženi světským zaměstnáním, povinni jsou často přijímati, protože mají kdy;

kdo však obtíženi jsou pracemi, mají též často přijímati, poněvadž potřebují veliké posily. Konečně rceme, že proto chodíme častěji ke svatému přijímání, abychom se naučili Pána Boha dobře přijímati; neboť nikdo není s to, aby něco dobře vykonal, nekoná-li totéž co nejčastěji." (Bohumila II. 21.)

10. K d y b y c h c h o d i l č a s t o k u s v .
p ř i j í m á n í , n e l í b i l o b y s e t o m ý m
d o m á c í m .

Přijímáš pro své domácí nebo pro sebe? Dětinná poslušnost a závaznost, jaké máme ku svým domácím, jsou sice něco posvátného a velikého, avšak pod tou výminkou, že se domácí o to starají, co jim přísluší. Až do jistého stupně jsme povinni i v tom, co se služby Boží týče, zřetel míti k žádostem svých; ale má to své meze, a jest také povinností všech, těchto hranic šetřiti a uznati. Přijímání svátostí jest méně než vše jiné *podrobeno* úsudku domácích, a tito činí nejlépe ponechávající této tak obtížné a jemné záležitosti svědomí soudu Církve a jejích služebníků.

Svaté přijímání jest pramenem vši milosti, vši tichosti a dobroty. Často a dobře přijímaje staneš se brzy lepším; tvoji zpozorují to nej-

dříve, a poněvadž také oni především budou míti z toho užitek, proto se budou varovati klásti nějaké ti překážky. Buď stálý a rozumný, a zajisté nalezneš prostředek, abys mohl bez obtěžování někoho často přistupovati ke svatým svátostem. Jestliže však přese všecku tvou opatrnost a přese všecken tvůj povinný ohled budou ti domácí na tvých pobožnostech něco vytýkati, jdi klidně svou cestou, jako bys toho nepozoroval. Předsudky as brzy zmizí anebo domácí alespoň navyknou si viděti tě přijímati, jako navykáme mnohým nemilým věcem. Kdož ví, zdaž ku konci neodmění Pán tvoji vytrvalost tím způsobem, že právě ty ku své lásce přitáhne, již tě hleděli jí vzdáliti?

Tak se stalo v rodině jistého pařížského kupce, jenž byl k náboženství velice lhostejným a nad míru nepřátelským každému nábožnému cvičení. Ovdověv poslal své dvě dcery do jednoho výborného ústavu, kde se jim dostalo řádného křesťanského vychování. Když starší dcera dosáhla šestnáctého roku, povolal ji otec domů, vésti domácnost. Mladá hospodyně jsouc jak pevná tak zbožná, nezanechala žádného ze svých náboženských obyčejův, ale musila je pečlivě skrývati před otcem, aby ho nerozhněvala. Tu však jednoho rána zpozoroval, že se vrací ode mše svaté, a znamená, že

ještě nesnídala, tázal se, zdali snad nepřijímala. „Ano, otče,” odpovědělo neváhajíc děvče, „a mnoho jsem se modlila za tebe”. „A přijímáš často?” „Ano, otče, mám to štěstí často, velmi často, a viz, právě ze svatého přijímání беру sílu, bych mohla všechny povinnosti náležitě vyplniti, především abych byla tobě tím, čím býti mám”. Otec se zamlčel, sklonil hlavu, pozdvihl, a se slzami v očích objímaje dceru pravil k ní potichu: „Mé dítě, jak jsem šťasten maje takovou dceru, jako jsi ty!” Od toho dne nastala změna v názorech a jednání onoho kupce, a jest naděje na úplné obrácení. Jak mnohé rodiny by se navrátily k Bohu, kdyby měly ve svém kruhu duši, která by podobně tak pevná byla v lásce k Pánu Ježíši a věrna v náboženém obyčeji častěji přijímati!

11. Z n á m m n o h o n á b o ž n ý c h o s o b,
k t e r é n e p ř i s t u p u j í č a s t o k e s t o l u
P á n ě.

A já jich neznám mnoho; naproti tomu znám málo osob, které často přijímají a nejsou opravdu nábožnými v plném smyslu slova.

Ty zaměňuješ dva pojmy, jmenuje osoby nábožnými, které nemají ničeho více při sobě, než že vedou řádný život.

Ale pořádný život není ještě nábožností. K pořádnému životu dostačuje: zachovávat doslovně přikázání Boží a církevní, v neděli a ve svátek celou mši svatou nábožně slyšeti, o hlavních slavnostech přijati nejsvětější Svátost, náboženství míti ve vážnosti a poctivě žíti. Chtíce však býti *nábožnými* musíme činiti více, a musíme žíti v lásce Ježíše Krista. Nastoupil-li křesťan cestu nábožnosti, nepoutá se jen na přikázání, nýbrž snaží se následovati evangelických rad, hledí se cvičiti v sebezapírání, ve vnitřní sebranosti, v horlivosti pro spásu duší a ve všech oněch krásných ctnostech, jež činí křesťanskou svatost. Jedná více z lásky než z povinnosti, a navyká, což má velikou cenu, službu Boží *pokládati* ne za tísnící břímě, nýbrž za věc něžné a dětinné oddanosti.

A nyní táži se, znáš mnoho osob touto opravdovou nábožností naplněných a zřídka přistupujících ke stolu Páně? To by bylo poprvé, že bychom viděli účinky bez příčiny; neboť katolická Církev předkládá nám svaté přijímání jakožto podstatný úkon (prostředek) nábožnosti. Zkušenost učí, že právě tak jest nemožno bez častějšího přijímání býti nábožným, jako těšiti se z dobrého a kvetoucího zdraví bez řádné potravy.

Pamatujme si dobře:

Svaté přijímání jest nejhlavnějším prostředkem k dosažení křesťanské dokonalosti. Svátý Tomáš praví: „Křest jest počátek duchovního života a branou svátosti: ostatní svátosti jsou ustanoveny, aby připravily člověka ke přijímání nebo ke konání Svátosti oltářní: neboť tato jest dokonáním života duchovního, cílem všech svátostí, v ní se duchovní život zdokonaluje a dokonává.” (Summa III. qu. 73. a. 3.) Má-li duchovní život ve svatém křtu svůj počátek, v ostatních svátostech jestliže se rozvíjí, a ve Svátosti oltářní má-li své dokonání, pak jest jasno, že svaté přijímání jest nejhlavnějším prostředkem duchovní dokonalosti našich duší.

Toto učení svatého Tomáše, že jest nejvyšší Svátost dokonáním duchovního života, poněvadž všechna svatost a dokonalost naší duše z této Svátosti jako z jakéhosi bohatého pramene pochází, vykládaje svatý Alfons dí: „To jde odtud, poněvadž dokonalost křesťana záleží ve spojení s Bohem; ale není lepšího prostředku k něžnému spojení se s Bohem nad svaté přijímání, skrze které duše stává se jedno s Ježíšem Kristem, jak sám učí: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm”. (Jan 6, 57.) „Jako když někdo roztavený vosk přilije k jinému roztavenému vosku, oba spolu

zcela se smísí: právě tak kdo přijímá tělo a krev Páně, tak se s ním spojuje, že Kristus v něm a on v Kristu přebývá," praví svatý Cyrill Alexandrijský. Náš božský Spasitel ustanovil tuto Svátost v podobě pokrmu, chtěje naznačiti, že jako pokrm se mění v naši krev, tak tento nebeský chléb jedno s námi má se státi; s tím rozdílem, že kdežto pozemský pokrm naši přirozenost na se bere, my tento božský pokrm přijímající, přirozenost Ježíše Krista na se bereme, jakoby mluvil Spasitel: „Jezte, a stanete se mou milostí, co já jsem svou přirozeností". Anebo jak se vyjadřuje svatý Augustin, an praví v osobě Spasitelově: „Ne ty mne změníš v sebe jako pokrm těla svého, nýbrž ty změněn budeš ve mne."*)

Jinými slovy: Při svatém přijímání Kristus Pán vlévá do duše a s ní sděluje svou lásku, svého ducha, svůj život a svou bytost, aby ji v sebe přetvořil, sobě podobnou učinil, aby jí bylo volati: „*Živať pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus!*" (Gal. 2, 20.)

Z uvedeného jde na jevo, že ve velebné Svátosti duchovní život křesťana se dokonává, a že tudíž svaté přijímání jest nejhlavnějším

*) „Pravá nevěsta Kristova“ od sv. Alfonsa, O svatém přijímání.

prostředkem k dosažení nejvyššího stupně dokonalosti.

K témuž závěrku přicházíme, máme-li zřetel ke spasitelným účinkům svatého přijímání.

Spojujeme-li se ve Svátosti oltární co nejněžněji s tělem a duší Ježíše Krista, jenž jest pravým naším životem, tož následuje z toho samo sebou, praví Scaramelli S. J., že častějším přijímáním tohoto nebeského pokrmu se v nás duchovní život zdokonaluje, a vykládá tuto pravdu asi takto: Svatý Tomáš vypočítává účinky svatého přijímání přirovnává je účinkům obyčejného pokrmu pro naše tělo. „Tato Svátost,” dí andělský učitel, „podává se po způsobu pokrmu a nápoje; a proto, co činí pokrm a nápoj pozemský pro život tělesný, že ho totiž udržuje, rozmnožuje, chrání, občerstvuje, totéž činí Svátost oltární pro život duchovní”.

Svaté přijímání tedy předně duchovní život udržuje; udržuje totiž duši v posvěcující milosti Boží, zachovávajíc ji od hříchů těžkých a vzdalujíc i hříchy malé.

„Amen, amen, pravím vám,” řekl Spasitel, „nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti života v sobě”. Čímž zároveň řekl: Budete-li jísti tělo Syna člověka, budete míti život v sobě, život duše, t. j. po-

svěcující milost. Svatý sněm tridentský učí: „Chtěl Spasitel, abychom přijímali tuto Svátost jakožto duchovní pokrm duší, kterým by se živily a posilovaly, žijíce životem toho, jenž řekl: „Kdo jí mne, živ bude pro mne; a jakožto protijed, kterým býváme osvobozeni od hříchů všedních a chráněni od hříchů smrtelných”.*) „Tato Svátost”, dí svatý Bernard, „chrání nás od svolení ve hřích smrtelný, a umenšuje v nás náklonnost ke hříchům všedním, takže se jich snadněji zdržíme a řídčeji v ně upadneme”.

Svaté přijímání za druhé chrání duši ode všech škodlivých vlivů; potlačuje totiž nezřízené náruživosti a zahání pokušení ďábelská.

Svatý Cyrill Alexandrijský praví: „Přebývá-li v nás Kristus, mírní náruživý zákon údů, a zbožnost posiluje”. Svatý Bernard ujišťuje: „Neznamená-li již někdo z vás tak mocných a častých úchvatů zlosti, závisti, nečistoty a podobných náruživostí, děkuj tělu a krvi Páně, neboť v něm působí moc Svátosti”. Svatý Tomáš učí, že nejsvětější Svátost potlačuje žádostivost tím způsobem, že rozmnožuje lásku, vzbuzuje horlivost a pobožnost, a že zahání všechny úklady ďábla. (Summa III. qu. 76. art. 6.)

*) Sněm trid. sez. XIII. hl. 2.

Svaté přijímání za třetí posiluje a rozmnožuje nadpřirozený život duše.

Jako následkem tělesných nebo duchovních namáhání síly těla ubývají a tělo ponenáhlu by umdlávalo, klesalo, až umřelo, kdyby se potravou tyto síly nenahrazovaly nebo neobnovovaly: podobně následkem mnohých roztržitostí, které denní zaměstnání s sebou přinášejí, oslabuje v duši víra, stydne láska, usychá nábožnost, a konečně nadpřirozený život duše vzal by za své, kdybychom neužívali žádného prostředku proti těmto škodlivým věcem.

Ale, Bohu díky, nebeský pokrm nejsvětější Svátosti roztržitého ducha shromažďuje, vystydlou nábožnou mysl ohřívá, horlivost lásky opět rozněcuje, nadpřirozený život duše činí silnějším a mocnějším než dříve, aby mohla duše kráčet cestou křesťanské dokonalosti. Tyto pokroky v dokonalosti následkem svatého přijímání krásně líčí svatý Cyprian: „Jak vznešený jest tento kalich, jak nábožná opojenost tímto nápojem, skrze kterou stáváme se nadšenými pro Boha; a zapomínajíce na minulé, snažíme se o to, co jest před námi; nemáme smyslu pro tento svět, nýbrž opovrhujíce bohatstvím nachez oděného velmože, držíme se kříže.” (Sermo in coena Dom.)

Duchovní život duše záleží v posvěcující milosti Boží, skrze kterou béřeme účast v přirozenosti Boží a žijeme život nadpřirozený, božský. Milost posvěcující se nabývá ve svátosti křtu a pokání, v ostatních pak svátostech, při jichž přijímání musí již duše tuto milost míti, se rozmnožuje. *Ale v žádné svátosti se nerozmnožuje posvěcující milost tak velice, jako ve Svátosti oltářní; neboť tu přichází Ježíš Kristus udělit jí osobně, a proto uděluje ji asi v hojnější míře a takorka plným rukama, podobně jako mocnář daruje asi štědřejší almužnu, uděluje-li ji vlastní rukou, než když rozdává ji skrze své služebníky. Z toho lze souditi, že nejsvětější Svátost nejenom nadpřirozený život duše sílí, nýbrž i rozmnožuje dle míry milosti, jaká se duši při svatém přijímání znova uděluje.*

Svaté přijímání za čtvrté duchovní život duše duchovními radostmi občerstvuje.

„Tato Svátost,” praví svatý Tomáš, „jest duchovním pokrmem, jenž má do sebe skutečnou rozkoš,” podobně jako tělesný pokrm libé chuti, příjemného občerstvení poskytuje. A svatý Cyprian dí, že rozkoš tohoto nebeského pokrmu tak jest veliká, že ducha ode všech světských radostí odlučuje a vzdaluje. Ano tato vnitřní rozkoš přechází docela někdy

na zevní smysly, takže svaté duše při svatém přijímání cítí v ústech sladkost nad med, mléko, nektar a ambrosiu, nebo znamenají vůni daleko převyšující vůni fialek, růží, lilí, ambry. Než byť i svaté přijímání nezpůsobovalo vždycky v duši, a ještě méně v těle, takových citelných příjemných věcí, poskytuje vždycky osobám dobře připraveným duchovního občerstvení, totiž vnitřního pokoje, jakéhosi jasného světla, náklonnosti ke ctnosti, a větší ochotnosti v ní se cvičiti; ale právě toto, poněvadž jest to nejprospěšnější, musíme vysoce ceniti, právě tohoto musí si každý, jenž opravdu po dokonalosti touží, přát.

Svaté přijímání tedy duchovní život udržuje, od škodlivých vlivů chrání, posiluje ho, rozmnožuje a příjemným činí, čili, jak dí sv. Tomáš, skrze Svátost oltářní duchovní život křesťana se zdokonaluje; a proto svaté přijímání jest nejhlavnějším prostředkem křesťanské dokonalosti.

Z toho vysvítá, že kdo chce duchovní život žíti a v křesťanské dokonalosti prospívati, musí často ke stolu Páně přistupovati.)*

Proto křesťané za prvních století jsouce poučení a povzbuzení svatými Apoštoly a Otcí, a majíce na zřeteli úlohu svého života: křesťan-

*) Scaramelli T. J. Návod k askesi.

skou dokonalost nebo svatost a věčné spasení, všichni každého dne velebnou Svátost přijímali.

Když první horlivost křesťanů ochabla, tu nemohlo se denní nebo časté přijímání nabízet všem věřícím bez rozdílu, ale *svatí a znamenití učitelové a otcové duchovní* jako Tomáš Akvinský, Bonaventura, Filip Neri, Karel Boromejský, Ignác, František Saleský, Kajetan, Alfons, Bellarmin, Fénelon a jiní odvolávajíce se na učení Církve a svatých Otců *doporučují denní neb aspoň častější přijímání všem křesťanům, kteří chtějí duchovní život žiti a v křesťanské dokonalosti prospívati.*

Že sv. přijímání jest největším prostředkem k dokonalosti, *vidíme ostatně na svatých*, kteří jimi hlavně sv. přijímáním se stali. Tak blah. Zdislava, žijíc ve světě, u stolu Páně nalezala hlavní popud k veliké své lásce Boží, k neobyčejné dobrotě k bližním, zvláště k chudým a bídým, k vytrvalé snaze po spravedlivosti, čestnosti, obětavosti, vlídnosti, trpělivosti, čistotě srdce, a všech ctností, jimiž se skvěla. (P. Fr. Žák T. J.)

Přijímání hodné, časté, zvláště denní jest milou a mocnou ochranou živé víry, dobré modlitby, čistoty srdce, pokory, dobroty a trpělivosti. Jestliž zdrojem horlivosti a nadšení,

úcty k Matce Boží, oddanosti papeži a církvi, soucitu k chudým. Jest pramenem radosti v pokání a obětech, pokoje duše. Jest krátce životem a vzpruhou veškerého křesťanství. (Msgr. de Ségur, *Le Chrétien* . . . VIII. p. 22.)

12. Já bych si přál často přijímati,
ale zpovědník nechce mi toho
dovoliti.

A proč ti nechce dovoliti? Tvůj zpovědník bez váhání by ti častěji přijímání dovolil, ano nabádal by tě k němu, kdyby mohl očekávati, že ti bude ku prospěchu. A žádal jsi již vážně za tuto milost? „Tlucte a bude vám otevřeno, prostě a obdržíte,” dí evangelium (Mat. 7, 7.) Zjev svou upřímnou touhu duchovnímu otci, odstraň překážky: špatné obyčeje a nedbalosti, které stojí v cestě příznivé odpovědi, a uvidíš, že bylo tvojí vinou a ne zpovědníkovou, jestliže jsi dosud často nepřistupoval k večeři Páně.

Než tu mi namítáš: „Činím, co mohu, žiji tak správně, jak mohu, a jsem přece stále v žádosti své odmršťován.”

Je-li tomu tak skutečně, a ty se neklameš, ach! tu jest mi líto zpovědníka, že neplní své povinnosti, a že bude zodpovědným před

Pánem Bohem za tvoji slabost v duchovním životě.

Všickni svatí, v pravdě duchem Církve naplnění kněží doporučují častější přijímání. Toť jsou věrní služebníci evangelia, kteří s ne-unavnou horlivostí vedou postrádající duše k Ježíši, povzbuzují k důvěře, a seč jsou, napomínají k účastenství v nebeské hostině pamětlivi jsouce rozkazu Páně; „Přinuť vejít, ať se naplní dům můj“ (Luk. 14, 23.) A tím nečiní nic jiného, než že v platnost uvádějí všeobecné, Církví samou výslovně dané pravidlo. My kněží nemůžeme libovolně udati zásad o tom, jak často lze přijímati, avšak máme určité předpisy, jichž musíme všickni při vedení duší šetřiti, a jichž nesmíme přestoupiti, nechtějíce těžce povinnosti své porušiti. Církev složila tyto předpisy v onom známém katechismu, jenž byl pode jménem „Římský katechismus pro duchovní správce“ na rozkaz sněmu tridentského a péčí svatého papeže Pia V. vydán. Účelem jeho jest, aby sloužil kněžím za vodítko při vyučování věřících. A tento katechismus praví, jak jsme se již na počátku zmínili, že jsou duchovní správce ve svědomí zavázáni povzbuzovati svěřené jim stádce k častějšímu, ano dennímu přijímání, poněvadž duše podobně jako tělo po-

*třebuje denně potrawy, a dodává, že jest to učení Otců a církevních shromáždění.)**

Když veliký arcibiskup Milánský, svatý Karel Borromejský († 1584), tento katechismus zaváděl v osmnácti sobě podřízených biskupstvích, poručil důrazně biskupům, dobře věda, že jsou také kněží, kteří nejsou tomuto svatému cvičení nakloněni, aby přísně potrestali duchovní, již by se odvážili hlásati nauku protivnou.

Ale již dlouho před svatým Karlem Borromejským vyjádřila se o tom nejvyšší církevní autorita. Svatý papež Lev IX. (1049—1054) praví kněžím ve zvláštní bulle: „Svaté přijímání nemá býti lehce křesťanu odepřeno, a odepření se strany kněze nemá nikdy pocházeti z netrpělivosti nebo libovůle.“**)

Blahé paměti svatý Otec Innocenc XI. (1676—1689) také uvádí ostře na mysl biskupům a kněžím povinnost týkající se častějšího svatého přijímání. Dověděl se, že v některých diecesích, v nichž bylo denní přijímání obyčejem, do tohoto posvátného cvičení se vloudila rozličná zneužívání, velice o to pečoval, jakkoliv zneužívání káral a odsuzoval, aby

*) Catech. Rom. P. II. Cap. IV. LX.

**) Nulli christianorum communio facile denegetur neque indignanter hoc fiat arbitrio sacerdotis.

náležitě jeho užívání udržel, připomínaje duchovním, že mají Pánu Bohu z tohoto spasitelného obyčeje děkovati, živiti a upevňovati ho se vši moudrostí a spravedlivým soudem.*) A dodává: „Horlivost duchovních pastýřů zejména ať k tomu směřuje, aby nikdo nebyl nepřipuštěn ke stolu Páně, buďsi častěji, buďsi denně přistupuje; ale nicméně ať toho dbají, aby každý z věřících hodně, dle své nábožnosti a přípravy, řídčeji neb častěji sladkosti Těla Páně okoušel.”**)

Konečně prohlašuje papež Benedikt XIV. (1740—1758) ve zvláštním breve na biskupy italské, že duchovní správcové a zpovědníci nemohou lépe svou horlivost a péči na jevo dávatí, než když budou hleděti přivéstí věřící

*) *Episcopi autem, in quorum dioecesibus viget hujusmodi (quotidianae Communionis) devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias agent, eamque ipsi adhibito prudentiae et judicii temperamento alere debebunt.*“ *Decretum circa Communionem quotidianam, datum Romae 12. Februarii 1679.*

**) „*In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit illudque omnino provideat, ut nemo a sacro convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur, et nihilominus det operam ut unusquisque digne pro devotionis et praeparationis modo rarius aut crebrius Dominici Corporis suavitatem degustet.*“
(l. c.)

k horlivosti a častějšímu přijímání nejsvětější Svátosti, jak bylo obyčejem v prvních stoletích.

I biskupové jsou vázáni těmito zásadami Církve a svatého Stolce, a když provinciální sněm v Rouenu se vyjádřil, že se má svaté přijímání „pro neuctivost, která může z denního přijímání této svátosti povstati,” kromě neděle jen dvakráte v týdnu podávati, prohlásil Řím toto ustanovení za neplatné význačnými slovy, „poněvadž odporuje sněmu tridentskému.”*)

Opětuji, že my kněží nesmíme v této záležitosti jednati libovolně, a že naše povinnost záleží jedině v tom, abychom při každé duši zvláště, dle její zvláštní potřeby, v platnost uváděli všeobecnou zásadu: „že se má k stolu Páně přistupovati často.”

Ctihodný benediktinský opat Ludvík Blossius († 1566) vypravuje, že si jedenkrát Pán Ježíš stěžoval do těch, kteří zrazují jiné od častějšího svatého přijímání. „Rozkoší mojí jest býti se syny lidskými,” pravil Kristus Pán, „pro ně ustanovil jsem nejsvětější Svátost oltářní, a proto, kdo brání duším Mne přijímati, zmenšuje moji radost.” A ctihodný otec Jan z Avily**)

*) Obstaré Concilium Tridentinum.

**) Slavný spisovatel a kazatel španělský, velice vážen od sv. Františka Saleského a sv. Teresie, † 1569.

říkával, „že odpůrci častějšího přijímání konají službu ďábla, jenž jest naplněn nesmířitelným záštim proti této božské Svátosti.”

Bohu díky! Dnes více než kdy jindy vědí vůdcové duší, že následující svatých předpisů církevních, svatého přijímání se týkajících, současně zabezpečují si spásu vlastní i svěřených jim věřících.

Svatá Markéta z Cortony († 1297) měla duchovního vůdce, jenž ji vždy mocně nabádal k velmi častému svatému přijímání. Když umřel, zjevil Pán svaté Markétě, že tento dobrý kněz skvěle v nebesích byl odměněn za lásku, s jakou jí kdys usnadňoval přijímání nejsvětější Svátosti. Podobně se dočítáme v životopisu velmi zbožného řeholníka T. J., jménem Antonína Torres († 1596), že se zjevil bezprostředně po své smrti jedné svaté duši a pravil jí, že Pán Bůh jeho nebeskou slávu velice rozmnožil proto, poněvadž všem jemu se zpovídajícím doporučel častější přijímání.

Blahoslaven kněz, jenž v plnění svého svatého úřadu stále hledí řídit se zásadami Církve a nepodmíněně následovati jejího vedení; a šťastny duše, jimž dává Pán Bůh nalézti takového vůdce na cestě života.*)

*) So sehr sich jeder Seelsorger bemühen soll, die oftmalige Communion zu befördern, so sehr verfehlt

ist das Verfahren jener Seelenführer, welche zur häufigen Communion solche Personen zulassen, die eine Menge Leidenschaften in sich nähren und an deren Bekämpfung gar nicht denken, die von Natur aus zu einem inneren Leben gar nicht fähig sind, oder wenn auch dazu fähig, doch gar nicht daran denken, fast gar keinen Begriff von Betrachtung, von Vorbereitung und Danksagung bei der hl. Communion haben, zudem oft über wenig Zeit für geistliche Übungen verfügen können, und daher trotz oder vielmehr wegen der häufigen, mit wenig Ehrfurcht und nur so im Vorbeigehen empfangenen Communion in viele freiwillige, wenigstens läßliche Fehler fallen und dieselben wegen ihres ganz äußeren Lebens oft nicht einmal erkennen. Der Seelsorger hat die Pflicht darüber zu wachen, daß die ihm Anvertrauten durch die göttlichen Gnadenmittel im geistlichen Leben gefördert werden. Die oftmalige Communion soll zu Fortschritten in der Tugend, zu größerer Vollkommenheit führen. Geschieht das nicht, so schadet der öftere Empfang. Denn die hl. Eucharistie und die Gnade überhaupt gehört nicht unter jene Mittel, von welchen es heißt, wenn sie nicht nützen, so schaden sie doch nicht. Die Gnade ist vielmehr dem Feuer gleich, das seiner Natur nach wirken muß und darum, was es nicht reiniget, zu Staub und Asche brennt. „Quando commendatur frequens usus Communionis, intelligi debet sola digna Communio, quia sola digna Communio utilis est ad salutem.“ (Mazotta.) P. Ignaz Schüch O. S. B., Pastoral-Theologie § 284.

13. Dostačí přistupovati ke stolu Páně o hlavních slavnostech, aneb nanejvýš jednou měsíčně.

Jest mnoho, přijímáme-li bez lásky a pokládáme-li svaté přijímání za těžké břímě! Měsíční svaté přijímání jest ovšem chvalitebno, avšak velice bychom se mýlili domnívajíce se, že tím odpovídáme přání církve, a že jsme velmi nábožni. Svatý František Saleský není takového soudu, nýbrž praví, že dobrý křesťan, jenž spásu duše opravdu má na srdci, *nejméně* jednou každého měsíce má přijímati. (Bohumila II. 20.) A římský katechismus poukazuje k téže zásadě; neboť když doporučuje přijímání denní, týdenní nebo měsíční, zdá se předpokládati, že méně časté již není horlivostí.

Přijímání měsíční, které jest zavedeno v mnohých bratrstvech, spolcích a křesťanských ústavech, podobně jako týdenní v seminářích a duchovních společnostech, slušno pokládati za *minimum*, t. j. za co nejméně, a *nikoli za maximum*, t. j. za co nejvíce. Musíme tato pravidla vzíti dle ducha, jenž je dal, t. j. dle ducha katolické nábožnosti, kterážto, přejíc si jako Církev sama přijímání mnohem častějšího, měla za nutné pro duše méně horlivé určití *hranice nejkrajnější*.

Smysl těchto chvalitebných předpisův a obyčejů musí se vykládati dle pravidla hlavního, jež uzavírá všechna pravidla zvláštní, totiž dle podání Církve a apoštolského Stolce. Již výše uvedli jsme onu svatou nauku, která jest obsažena v následujících slovech papeže Benedikta XIV.: „Nikoho není, jemuž by se nemohlo doporučovati přijímání měsíční, a *jest málo duší, jimž by se smělo přijímání týdenní odepriti.*” A svatý Antonín, arcibiskup florenský († 1459), napsal: „Napomínám každého, kdo nemá svědomí smrtelným hříchem poskvrněného, aby přistupoval každou neděli ke stolu Páně.”

Svatý František Saleský zdá se sice ve své „Bohumile”, kde přijímání týdenní všem křesťanům doporučuje, méně jasně než jiní světci u příčině denního přijímání se vyjadřovati, avšak smysl jeho slov se velice přehání. Svatý biskup pouze vykládá a jistě z dobrých důvodů, *že se nemůže denní přijímání doporučovati „všem věřícím bez výminky.”* Praví zajiště: „Přijímati Tělo Páně každodenně ani nechválím ani nehaním; ale přijímati každý týden, to radím všem věřícím a napomínám, aby tak činili, nemají-li žádné náklonnosti ke hříchu, — to dí svatý Augustin, a dle toho ani já každodenní svaté přijímání ani neradím

ani nezrazuji, odkazuje s tím každého k jeho duchovnímu vůdci, neboť žádá se k tomu takového dokonalého stavu duševního, že *nelze ho „všem vůbec“ raditi*. Ale poněvadž i takové vnitřní dokonalosti lze se nadíti u mnohých zbožných, *nelze ho ani zakazovati „všec“*. nýbrž sluší rozsouditi zpovědníku, když byl prve zvláštní stav svého svěřence vyzkoumal a poznal. Jako by bylo nerozumno tak časté přijímání všem osobám bez rozdílu raditi, tak též bylo by pošetilo tupiti tak svatý obyčej, když byl moudrý duchovní vůdce povolil. Svata Kateřina Sienská přijímajíc každodenně odpovíděla velmi soudně a laskavě komusi, an jí připomenul, že svatý Augustin každodenního přijímání ani neschvaluje ani nezavrhuje, řkouc: Dobře tedy: nezavrhuje-li toho sám svatý Augustin, prosím vás, abyste i vy tak se zachoval, a já budu spokojena s vaším mlčením.” (Bohušila II. 20.)

Neznám o tom rozumnějšího a jednoduššího pravidla, než jak se vyjadřuje o svatém přijímání svatý Tomáš. Vyloživ katolickou nauku týkající se denního přijímání, odvolává se na svaté Otce a především na proslulý výrok svatého Augustina: „Je to chléb denní, přijímej ho tedy denně, aby ti denně byl ku prospěchu, ale žij tak, abys ho mohl denně

přijímati," přidává následující znamenitou zásadu: „*Ví-li někdo ze zkušenosti, že denní přijímání rozmnožuje v jeho srdci lásku Boží, a že tím netrpí jeho úcta k nejsvětější Svátosti, tedy má přijímati denně.*”

Má-li se to tak s tebou, přistupuj ke stolu Páně denně. Chceš-li se spokojiti přijímáním týdenním, máš volno, jestiž pravidlem pro dobré křesťany, avšak nemíni se, je-li řeč o přijímání častějším. Svatý Alfons Liguori rozumí přijímáním častějším, které se koná vícekrátě téhodně, „Lze říci,” podotýká svatý biskup, „že někdo často obcuje mši svaté, je-li přítomen pouze v neděli a ve svátek? Zajisté nikoliv. A podobně nelze za to míti, že přijímati každého osmého dne je tolik, jako přijímati často.”

Ke konci připomínám, abys nenavykl přistupování ke stolu Páně vyměřovati dle určité lhůty; „čistota svědomí jest známkou,” dí svatý Jan Zlatoústý, „že jest čas ku přijímání.” Nevyčítá-li ti ničeho svědomí a jsi-li připraven, proč chceš čekati na konec měsíce nebo na nejbližší svátek?

ČASTĚJŠÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ U MLÁDEŽE.*)

Majíce na mysli lehkomyšlnost dítek, mohli bychom se snad domnívati, že se častější přijímání pro ně nehodí, a že předpisy Církve toho se týkající vztahují se jen na dospělé. Ale tak tomu není; mínění podobné náleží mezi ony neutěšené předsudky, které zavinují záhubu nesčetného množství mladých duší vydávající je beze zbraně hrozným útokům náruživostí. *Dítky mohou a mají často přijímati právě tak dobře, jako dospělí.* Pán Ježíš nežádá na nich více, než mu dáti mohou, zná jejich lehkou mysl lépe nežli my, ale ví také, a sice lépe nás, že nevinnost jest nejvzácnějším pokladem, jež jim hledí ďábel záhy vyrvati, a že jedině svaté přijímání jest pak s to, aby je uchránilo před nástrahami pekelného nepřitele.

Nepřijímáme nikdy příliš často přijímající dobře, a abychom přijímali dobře, k tomu do-
stačuje, abychom přijímali Spasitele s upřímnou, dobrou vůlí. Zásada tato platí jak pro dítky, tak pro dospělé, a zkušenost dosvědčuje, že

*) Mládeží rozumí tu spisovatel dítky, které již ke svatému přijímání pravidelně chodí, až do jejich patnáctého, šestnáctého roku.

není nic upřímnějšího nad dobrou vůli dítky, přistupujícího poprvé ku svatému přijímání. Miluje Ježíše, touží po něm; proč bychom mu ho neposkytli? Často jest hodnější přijati jej než my, kteří jeho nábožnost málo ceníme. „*Nechtež dítek přijíti ke mně, a nebraňte jim,*” volá k nám božský Mistr, „*neboť jejich jest království nebeské*” (Mar. 10, 14.) Království nebeské na zemi jest nejsvětější Svátost oltářní.

„*Děti jsou lehkomyšlny,*” namítáš. Máš pravdu; ale právě proto musíme je připustiti ke svatému přijímání, milují-li a chtějí-li Boha milovati. Lehká mysl jest tenkrátě překážkou svatého přijímání, je-li dobrovolná. U dítky jest týden tolik, jako u dospělého měsíc; ve věku mladistvém následují dojmy živě a rychle za sebou; musíme tedy dojmy křesťanské často opakovati chtěce pro budoucnost vypěstovati pevných vyznavačů naší svaté víry. „*Dítka jsou lehkomyšlny,*” — jest pravda, ale jsou také dobry a srdečny, a proto musíme jejich potřebě vyhovovati, pravé potravu jim poskytnouti, musíme se přičiňovati, aby milovaly Ježíše, a za tou příčinou musíme je často uváděti v nejužší s ním spojení. Jejich chyby, pokud jsou chybami skutečnými, mají ještě málo pevnosti, a právě nábožnost zabrání, aby nevyspěly v nepravosti.

Křesťanské dítě má prvním svatým přijímáním počínajíc pravidelně po všechny neděle a svátky přistupovati ke stolu Páně, leč by duchovní správce, rodiče nebo učitel znamenali na něm patrný nedostatek dobré vůle. Ale i za této okolnosti mělo by mu s velikou opatrností účastenství v nebeské hostině odepřeno býti; neboť nebezpečí zkázy mravův okamžikem přikvapuje, nebezpečí, jež naplňuje srdce matčino hrůzou, a jež toliko nejsvětější Svátostí účinně bývá potíráno. Chceš zachovati svému dítěti nevinnost, čistotu? Nabádej je k častému svatému přijímání, zejména nebraň mu, přeje-li si toho duchovní správce. Jak mnozí otcové a mnohé matky nesprávnou svou horlivostí bývají první příčinou zkázy vlastních dětí, ač o tom nevědí a toho nechtějí! Jak mnohé jsem znal, již byli nejblíže a nešťastnou příčinou oné zkázy, které se velice obávali! Není se ti báti častějšího svatého přijímání při dítěti, nýbrž naopak jeho nedbalosti ve svatém přijímání, jeho malé horlivosti k nejsvětější Svátosti. Všeho jest se obávati při dítěti, jež se vzdaluje Pána Boha.

„Ale my se bojíme o budoucnost; lépe jest s počátku jíti méně rychle, neboť vždycky jest na pováženou kráčet nazpět.“ A proč by měly kráčet nazpět? proč by měly tyto dobré a ná-

božné dítky přestati Boha milovati? Nejlepší zárukou nábožného, křesťanského života v budoucnosti jest horlivé, nábožné mládí. Přeješ-li si, aby dítko později bylo silno proti zlu, tož nechej ho již nyní hojně bráti z pramene vši síly, nechej ho spojovati se něžně s pramenem vši věrnosti; jeho nynější nábožnost bude zárukou zbožnosti jeho budoucí, a zachovaná nevinnost bude jak pro tebe tak pro dítko milou jitřenkou čistotné mladosti.

A stává-li se často, že dítky přes svaté přijímání nemohou se všech hříchův uvarovati, jak se jim má vésti, nedostává-li se jim chleba „plodícího panny“? *) *Málo jest dítek, kterým by měsíční přijímání dostačovalo; a není téměř žádného dítko, jemuž by nebylo týdenní přijímání k velikému prospěchu; ano, poslední pokládám za nutné právě pro ty, u nichž se ukazuje náklonnost ke smyslným naruživostem. Nicméně připouštím, že málokteré dítky před čtrnáctým patnáctým rokem žijí dostatečně nábožně, aby mohly téhodně vícekrát než jednou ke stolu Páně přistupovati; ale všechny, jež Pána Boha upřímně milují, pečlivě nad sebou bdí a žádného hříchu se nedopouštějí s úmyslem a s rozvahou,*

*) „Obilí vyvolených a víno plodící panny“ (Zach. 9, 17), obraz nejsvětější Svátosti.

mohou s velikým prospěchem dvakráte nebo třikráte téhodně přijímati.

V prvních stoletích byly připouštěny dítky jako dospělí k dennímu svatému přijímání, a hle, z nejsvětější Svátosti ssály onu sílicí šťávu křesťanského života, onoho ducha víry, modlitby a horlivosti, *jenž daroval Církvi desíti-, dvanácti- a patnáctileté světce a mučedníky.* — Rámě Páně není zkráceno; tytéž prostředky vyvodí i za našich časů takové účinky; poskytneme-li mladistvému věku svatého přijímání, v síle tohoto nebeského pokrmu zplodí zajisté i nyní ještě svaté.

„*Bojme se,*“ praví konečně mnozí rodičové, „*že by bylo naše dítě příliš nábožno, ku konci by si zvolilo stav kněžský nebo řeholní*“. Jest nábožnost a povolání jedno a totéž? Míti strach před povoláním duchovním jest od rodičů velmi pochybeno, neboť zasvěcuje-li se syn anebo dcera Bohu, volí si „stránku nejlepší“ (Luk. 10, 42.), a tato volba jest požehnáním pro rodinu; ale mítí strach před nábožností jest úplný nesmysl. V nábožnosti spočívá spása, spočívá pravé štěstí; „nábožnost“, dí svaté Písmo (I. Tim. 4. 8), „jest ke všemu užitečna, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.“ Nemůžeme nikdy býti příliš nábožnými, poněvadž nikdy nemůžeme býti příliš dobrými. Ubohé

dítky, které takovýmto strašákem jsou vydány zkáze !

Nechme tedy dítkám v jejich náboženských povinnostech oné svobody, která jest jediné s to, aby srdce jejich rozšířila a uvedla je v mocný křesťanský život. Máme tak málo právo v této svobodě je obmezovati, jako máme právo násilí jim činiti ohledem na svaté svátosti. Ano, my máme je poučovati, vésti, jejich nezkušenosti býti všemožně nápomocni, to všecko jest velmi dobré ; máme k tomu právo, jest to naší povinností, ale vedení naše musí býti především zcela katolické a nikdy nesmí jíti tak daleko, aby dávalo svobodě svědomí okovy. Takovýmto zneužíváním autority přivádějí se duše na nepravé cesty a kladou se překážky záměrům, které má s nimi Pán Bůh.

Častější svaté přijímání je tedy i pro dítky. Chceme-li míti mocné křesťanské pokolení, vedme dítky k nejsvětější Svátosti, neboť jediné tato Svátost činí pravé křesťany.

„Ale nežádá se něco nemožného ? *Kněží jsouce pracemi přetiženi sotva mohou přese všecku svou horlivost v té míře o všechny dítky pečovati, aby je přivedli k nábožnosti a vůbec do stavu, jakého vyžaduje častější přijímání.*” Já jsem první, jenž to uznávám, a sice s velikou

bolestí. Ale mám za to, kdybychom cenili tuto velmi často zanedbanou část našeho svatého úřadu dle jejího pravého, velmi důležitého významu, snadno bychom dosáhli skvělého ovoce. A kdybychom nemohli všech dítek k žádoucí nábožnosti přivést, nalezneme zajisté vždy tolik času, abychom alespoň ty k častějšímu svatému přijímání připravili, které svým rozumem, dobrým srdcem a šťastnou náladou duševní podávají nejlepší naděje.

Budiž mi dovoleno, prositi duchovní a rodiče, aby věnovali této věci nejvážnější pozornost.

ČASTĚJŠÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ U DOSPĚLEJŠÍCH.

Co jsem pravil o mládeži, to platí ještě mnohem více o dospělejších ve věku mezi rokem 16. a 20., neboť v těchto letech dorážejí na duši nejvíce náruživosti, zkázonosné světské příklady a tisíce rozličných zevních obtíží a nebezpečí. Svatý Filip Neri,*) jenž

*) Roku 1566 založil v Římě společnost kněží Oratoriánů, kteří kázáními, vyučováním a zbožnými schůzemi pečují o posvěcení světských lidí, zejména mládeže. Pro svou požehnanou činnost nazván apoštolem Říma. Zemřel roku 1595.

věnoval život svůj posvěcení římské mládeže, a jehož svědectví má pro andělskou svatost a bohatou v této věci zkušenost dvojí váhu, se vyjádřil, že *častější přijímání spojeno jsou s láskou k nejblahoslavenější Panně Marii, nejen nejlepším, nýbrž právě jediným jest prostředkem*, aby v mladém člověku čistota mravův a život dle svaté víry se zachoval, a poklesl-li, aby opět povstal, a slabosti jeho aby se vyhojily.

Jednoho dne navštívil svatého Filipa studující snažně prose, aby mu pomohl odložit jakési špatné návyky, jichž jest dlouhý čas již otrokem. Světec ho těšil, dal mu dobrou radu, a vyslechnuv ve svaté zpovědi jeho poklesky propustil jej zcela šťastného s rozkazem, aby dne následujícího přistoupil ke stolu Páně. A přidal : „Kdybys snad, Bůh tě zachovej, do hříchu nazpět klesl, přijď opět hned ke mně důvěřuje v dobrotu Boží.“ Druhého večera přišel ubohý jinoch opět zpovídat se z poklesku. Svatý Filip pozdvihl ho podruhé s touze laskavostí, jako poprvé, napomenul ke zmužilému boji, udělil rozhřešení a znova poručil, aby vzal své útočiště k nejsvětější Svátosti. Studující jednak potírán jsa prudkostí svého zlého návyku, jednak upřímně touže k Bohu se navrátiti, bral z milosrdného vedení a z častého

svatého přijímání takovou sílu a rozhodnost, že se třináctkrát za sebou navrátil ke světcí, jenž tak málo ve své lásce, jako jinoch ve své kajicnosti byl unaven. Konečně láska zvítězila a Pánu Ježíši přibyl nový věrný služebník, jenž v krátkém čase takové činil pokroky na cestě svatosti, že jej svatý Filip uznal za hodna důstojnosti kněžské. Později přijat byv do kongregace Oratoriánů, vzdělával Řím svojí horlivostí a svými ctnostmi, až zemřel, jsa ještě mlád, smrtí svatých. Rád sám vypravoval tento příběh svého obrácení, aby ubohým hříšníkům dodal myslí, a mladým lidem aby ukázal, že v častějším přijímání záleží jejich spása.

Jak rád bych také já vštípil do mladých srdcí tuto zásadu, jak rád bych viděl, aby všichni brali útočiště k nejsvětějšímu Tělu Páně ! Mladý člověk jest mezi dvěma protivnými druhy lásky : mezi neblahou, smyslnou láskou svého vzpouzejícího se těla, která ho snižuje a k záhubě vede, a mezi duchovní láskou nejsvětějšího a úcty nejhodnějšího Těla Vykupitelova, kteréž jej posvěcuje, chrání a síly mu poskytuje ku přemáhání náruživostí. Voliti musí ; nechce-li ničeho věděti o lásce druhé, padne za obět první. Ve věku let osmnácte nebo dvaceti zdrželivost bez nejsvětější Svátosti není možna, a ještě méně bez nejsvětější Svátosti jest možna

ona živost v dobrém, ona šlechetná otevřenost a všechny ony libé ctnosti, které činí z mladého křesťana nejmilejší a vážnosti nejhodnější bytost na zemi.

Jak podivuhodné proměny mohli bychom se dožítí v našich ústavech a školách, kdyby se v nich zavedlo častější svaté přijímání! Tu bychom nenaříkali na nemravnost, jež srdcem zachvívá, a na náboženskou lhostejnost, nýbrž z nábožensko-mravného obrození vypučeli by nám platní členové církve, vlasti, společnosti lidské. Ve vzdálí od Ježíše vše zakrňuje, a tak veškera náprava jest nemožna, opomíjí-li se spojení s ním a s jeho božskou, životní silou.

Zkušenost dosvědčuje, jak velice působí svaté přijímání na život mladého člověka. Není nepravosti, kteráž by se nedala vykořeniti častějším a pravidelným přijímáním svatých svátostí; není duchovního vzkříšení, kteréž by se tímto způsobem nedalo provésti.

Nuže buďsi kdokoli, křesťanský mladíku, křesťanská dcero, jste-li čisti nebo snad jste poklesli, přistupujte ke svatému přijímání, neboť ono jediné s to jest, aby vás ve ctnosti zachovalo nebo ctnosti vás vrátilo. Nic není snadnějšího, než býti čistotným s přispěním nejsvětější Svátosti. Čeho lez Ježíše nemůžete, toho dosáhnete s Ježíšem velmi snadno. Buďte

pamětlivi své budoucnosti; chcete-li býti řádnými ve věku dospělém, musíte náležitě strávití léta mladosti; ale chcete-li si v mladosti zachovati svou ctnost a čest bez úhony, tu není žádného jiného prostředku pro vás, leč abyste brali své útočiště k nejsvětější Svátosti. —

Jak dokonale vystihl Monsgr. de Ségur pravé zásady církve v příčině častějšího sv. přijímání také při mládeži a při osobách dospívajících, vysvětá z toho, že jeho slova souhlasí s *dekretem posv. sboru pro kázeň při Svátostech ze dne 8. srpna 1910 („Quam singulari“)*, *vydaným z rozkazu svatého Otce Pia X. o tom, v jakém věku mají býti dítky připouštěny k prvnímu sv. přijímání*. Stůjtež zde alespoň jeho hlavní výroky.

S jakou něžností Kristus Pán zde na zemi dítky miloval, zřetelně dokazují četná místa sv. evangelia. S nimi pobývati, do náručí je bráti, jim žehnati, bylo jeho rozkoší. Nemile nesl, když jich učedníci odmítali, a káral je za to důtklivými slovy: „*Nechtež maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim, nebo takových jest království nebeské*“. A jak velice cenil dětskou nevinnost a čistotu duše, ukázal s dostatek, když děcko k sobě přivolav, učedníkům děl: „*Zajisté pravím vám, nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského*. Protož

kdokoli se poníží jako toto pachole, ten větší je v království nebeském. — A kdo by přijal jedno takové pachole ve jménu mém, mne přijímá”.

Majíc toto církev katolická na paměti, hned od počátku trvání svého snažila se maličké s Kristem Pánem sblížití *svátostným přijímáním*, kterým přisluhovala jim *již jako nemluvnatům*. Tak dalo se *při křtu svátém*, jakž to téměř ve všech knihách obřadních až do 13. století jest předepsáno, a ten zvyk leckde ještě déle se udržel, v církvi řecké a východní trvá dosavad. Aby se však předešlo nebezpečí, že by děti, zvláště nemluvné, chléb svatý z úst vypustiti mohly, byla jim z počátku nejsvětější Svátost toliko pod způsobou vína podávána. Avšak ne toliko při křtu, nýbrž i častěji potom chlebem posvátným děti byly síleny. Tak dokonce v některých církvích bylo zvykem, že děti přijímaly hned po duchovenstvu, jinde zase se jim podávaly částky, které zbyly po přijímání dospělých.

Od tohoto zvyku bylo *později* v církvi latinské upuštěno, a děti připouštěny byly ke stolu Páně teprve pak, *když poněkud k užívání rozumu* přišly a jakousi vědomost o nejsv. Svátosti si přivlastnily. Tento nový řád, dříve již na několika synodách místních přijatý

schválen byl slavně na všeobecném sněmu lateránském IV. r. 1215, kterýž vydal známý článek 21., jímž se nařizuje svátostná zpověď a sv. přijímání věřícím, když byli k užívání rozumu dospěli . . . Sněm tridentský nezavrhne starého zvyku přísluhovati sv. přijímáním dítkám před užíváním rozumu, rozhodnutí lateránské potvrdil a klatbu vyřkl nad těmi, kdož by jinak smýšleli: „Kdo by popíral, že všichni věřící křesťané obojího pohlaví, když dospěli užívání rozumu, povinni jsou dle nařízení církve svaté každoročně aspoň o velikonocích k sv. přijímání přistoupiti, budiž z církve vyloučen”.

Avšak časem vyskytlo se pak mnoho mylných náhledů a politování hodných zlozvyků vzhledem k tomu, jak určiti věk onen, kdy dospívá kdo k rozumu nebo schopnosti rozeznávací nabývá. Někteří soudili, že jiného věku třeba k přijetí svátosti pokání, jiného ke sv. přijímání. Ke svátosti pokání domnívali se, že dostačí věk, kdy člověk dobré od zlého rozeznáváti dovede, a tudíž hříchu schopen jest; ke Svátosti oltářní však že vyžaduje se věk dospělejší, větší znalost víry a důkladnější příprava duševní. A tak dle různých místních zvyků a lidských názorů se stalo, že ustanoven jest k prvnímu sv. přijímání věk tu deseti neb dvanácti, tu čtrnácti neb ještě více let, kdežto

chlapci a dívky mladší ze sv. přijímání vyloučení zůstali.

Takovýto zvyk, kterým věřící křesťané od stolu Páně pod záminkou, že se takto brání zneuctění této vznešené Svátosti, zdržování byli, stal se příčinou mnohého zla. Tak se stávalo totiž, že *dětinná nevinnost od objeti Kristova oddalována, nebyla sílena vniterného života pokrmem; a toho také ten následek byl, že mládež nemajíc ochrany a vystavena jsouc tolika úkladům, ztrácela svoji čistotu a upadala ve hřích dříve, než poprvé svatého tajemství okusila*. Třeba však prvnímu přijímání předcházelo důkladné poučení a pečlivá svátostná zpověď, což však všude se neděje, přece *želeti jest i tak ztráty prvotné nevinnosti, kteréž by snad bylo bývalo možno přijetím Svátosti oltářní ve věku útlém zabrániti*.

Nejhorším však na té věci jest, že na některých místech dítkám, které ještě nebyly u sv. přijímání, velebná Svátost ani na smrtelném lůžku způsobem pokrmu na cestu do věčnosti se nepodává, a dítky ty pak, když umřely, a jako nemluvňata pochovány byly, oloupeny bývají o přímluvy a modlitby církevní.

Takové škody působí ti, kdož na obzvláštní přípravě k prvnímu sv. přijímání více než třeba trvajíce, snad ani nepováží, že taková úzkost-

livost z bludu jansenistického vznikla, dle něhož nejsvětější Svátost jest odměnou, nikoli však lékem proti lidské slabosti. Vskutku naopak soudil sněm tridentský, uče, že Svátost oltární jest protijed proti každodenním chybám, a lék, který nás před těžkými hříchy chrání; na tuto nauku nedávno opět položila důraz *sv. kongregace koncilu usnesením ze dne 20. prosince 1905, kterým otevřela cestu ke každodennímu přijímání všem, dospělým i útlověkým, toliko dvě podmínky kladouc: stav milosti posvěcující a pravý šlechetný úmysl*. A věru, když ve starých dobách zbylé částčky svátostných způsob podávány byly i nemluvňatům, zdá se, že není ani spravedlivé příčiny, proč by se nyní na dětech, které žijí v nejšťastnějším stavu prvotní čistoty a nevinnosti, a zázračného onoho pokrmu pro tolik nástrah a nebezpečí svého věku v nejvyšším stupni potřebují, obzvláštní příprava vyžadovati měla . . .

Aby tedy dítky již od útlého věku k Ježíši Kristu přilnuly, jeho život žily a ochranu našly proti nebezpečenstvím zkázy, proto posv. kongregace, již svěřena jest péče o svaté svátosti, ve všeobecném shromáždění ze dne 15. července 1910 uznala za dobré následující pravidla o prvním přijímání dítek, jež všude zachovávati dlužno, stanoviti:

1. Věk rozeznávací pro sv. zpověď i pro sv. přijímání jest ten, kdy dítě rozumně uvažovati počíná, to jest kolem sedmého roku, třeba i o něco dříve nebo později. *Tou dobou začíná závazek plniti obojí příkázání o zpovědi i přijímání.*

2. K první zpovědi a k prvnímu přijímání netřeba plné a důkladné znalosti nauky křesťanské. Dítě však později jest povinno časem celému katechismu dle svých schopností postupně se přiučiti.

3. *Znalost náboženství*, jaká se na dětech vyžaduje, aby se přiměřeně k prvnímu přijímání připravily, pozůstává v tom, *aby tajemství svaté víry, každému ke spáse naprosto nutná, svým duševním schopnostem přiměřeně pochopily, aby dále posvátný chléb od obyčejného chleba k pokrmu tělesnému sloužícího rozeznávaly a s tou nábožností, jakou jejich věk s sebou přináší, ke stolu Páně přistupovaly.*

4. Povinnost plniti příkaz sv. zpovědi a přijímání, která dítě víze, spadá zvláště na ty, kdož o ně péči míti mají, tedy na rodiče, zpovědníka, učitele a faráře. Dle katechismu římského přísluší připustiti dítě k prvnímu přijímání otcí neb jeho zástupcům a zpovědníkovi,

5. Těm, kdož péči o dítky mají, jest dbáti, *aby dítky po prvním přijímání častěji, ano, možno-li i denně, jak si toho Kristus Pán i církev svatá přeje, ke stolu Páně přistupovaly, a aby to činily s takovou zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny.*

6. Dítětům majícím již rozum *v nemoci* nechat se nejsvětější Svátost podává na způsob pokrmu na cestu do věčnosti, nechat se jim poslouží posledním pomazáním a zapovídá se pochovávat je obřadem, jakým se pohřbívají nemluvnata (ritu parvulorum).

Všecko to, co kardinálové posvátné této kongregace ustanovili, sv. Otec Pius X. ve slyšení dne 7. srpna schválil a dekret tento vydati a prohlásiti přikázal. Jednotlivým pak biskupům nařídil, aby jmenovaný dekret nejen duchovenstvu oznámili, nýbrž též i lidu každoročně v době ohlašování velikonočního přikázání v mateřském jazyku předčítati dali. Jakékoliv jiné nařízení, tomuto odporující, pozbývá nadále platnosti. — Dáno v Římě 8. srpna 1910. *)

Obyčejná námitka, že děti nechápou dosti významu přijímané svátosti a že tedy ani účinků jejích nemohou býti účastny, zapomíná na podstatnou vlastnost svátosti, neboť každá

*) Pro první sv. přijímání udělil sv. Otec Pius X. dne 12. července 1905 tyto odpustky:

svátost za daných podmínek působí sama sebou, milostí od Boha v ni jaksi vloženou (ex opere operato, říkají bohovědci); v našem případě tedy nastává posvětivé a ochranné sblížení duše dětské s Bohem samo sebou, i když dítě ho zcela oceniti ještě nedovede.

ČASTÉ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ V SEMINÁŘÍCH.

Je-li někde na světě místo, kde se má často přijímati, tož jsou to *semináře kněžské a chlapecké*, kdež jakoby ve stínu oltářů skrývají se mladí vyvolenci, které božský Vykupitel ve své nekonečné lásce a dobrotě určil k účastenství ve svém božském kněžství.

Ve mnohých seminářích ponechává se mladým klerikům, aby svobodně následovali posvátného tahu a vnitřního pudu milosti, který je pobádá k častému svatému přijímání. A jak by mohlo býti jinak? Kdo jest povolán k lásce

plnomocné odpustky těm, kdo poprvé k sv. přijímání přistupují, pomodlí-li se na úmysly sv. Otce; plnomocné odpustky jejich pokrevným příbuzným až do 3. stupně včetně, když se účastní slavnosti sv. přijímání, sv. svátosti přijmou a na úmysly sv. Otce se pomodlí; odpustky sedmi let a sedmi kvadragen věřícím, kteří se srdcem zkroušeným slavnosti této se účastní.

Ježíše Krista, toho to táhne nutně také k účastenství ve Svátosti jeho lásky.

Časté a pravidelné přijímání jest a musí býti prvním pravidlem semináře, poněvadž bez něho Boží povolání k duchovnímu stavu nemůže se upevniti, a ještě méně rozvinouti. Toto povolání záleží totiž v souhrnu oněch vlastností a náklonností, které činí mladého muže schopným, aby se stal jednou dobrým knězem. Tyto vlastnosti a náklonnosti pocházejí od Boha, a v tomto smyslu jmenujeme povolání ku stavu kněžskému vyvolením božským. Ale s povoláním má se to jako s rostlinou; má-li zárodek jakési rostliny, na př. lilie, vypučeti a tato potom své listy a krásné květy rozvinouti, žádají se jakési podmínky, kterých jestliže se nedostává, všecko zahyne; potřebí jest dobré půdy, světla slunečního, tepla, vláhy, jest potřebí stálého opatrování, chrániti lilii ode všeho, co by mohlo její stonek zlomiti. A podobně jest s povoláním ke stavu kněžskému. Aby se mohlo rozvíjeti a ovoce přinést, potřebuje rozmanité péče, určitého vedení, svatého ovzduší; sice se opět ztratí.

Seminář jest vyvolenou půdou, kam církev přesazuje ony ze svých dítek, které chtějí býti jednou jejími služebníky; a sv. přijímání spojeno jsouc s modlitbou, jest oživujícím

teplem a zároveň živící nebeskou rosou pro tyto vzácné květiny Ježíše Krista.

Já si nemohu představití seminář bez častého přijímání, právě tak jako *noviciát* nebo *nějakou duchovní společnost*. Mladý klerik, kterého by nic netáhlo k nejsvětější Svátosti, stal by se stěží knězem; a představený, jenž by nepochopoval důležitosti, ano nutnosti častějšího přijímání pro chovance svatyně, byl by nezkušeným zahradníkem.

Semináře svatého Sulpice*) vyznamenávaly se vždycky před jinými svojí láskou k svatému přijímání. Během pěti let, jež jsem tam strávil, nebylo žádného dne, o kterém by více chovanců nebylo přistouplilo ke stolu Páně. Každý čtvrtek a každou neděli šli skoro všichni ke svatému přijímání, a počet denně nebo téměř denně přijímajících nebyl nepatrný.

A v semináři chlapec k tomu jest častější přijímání dle mé zkušenosti rovněž tak nutným, jako v semináři kněžském; v onom má zachovati od pádu, v tomto má vésti vstříc dokonalosti. Ale kterak povede jednou k dokonalosti to, čeho dříve od pádu nezachránilo? Skrze časté svaté přijímání sídlí

*) Založeny od zbožného Olieria, přítele svatého Vincence z Paula a faráře u svatého Sulpice v Paříži. Zemřel r. 1657.

mezi jinochy srdečná zbožnost, katolický duch, pořádek, čistota mravů a požehnání!

Vstupující do semináře kněžského jsou tito mladí klerikové již duše vniterní, podivuhodně připraveni jsouce k posvátným letům, v které vstupují.

Kéž Bůh své Církvi v tísní, která ji nyní svírá, tímto způsobem vzdělá mnoho pravých kněží! kněží, kteří jsou vychováni dle pravých katolických zásad, v čistém duchu evangelia a církve, a v oné něžné, důvěrné a účinné lásce k Pánu, kterou mají oni sami opět dle svého kněžského úřadu ve všech duších k panování přivést!

ČASTÉ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ PŘI ZARMOUCENÝCH A NEMOCNÝCH.

Vždycky a v každém stavu života potřebí máme Pána; ale tuto potřebu znamenáme tím více, když nás zármutek a utrpení navštíví. Hle, ze svatostánku volá k nám božský utěšitel: „*Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtiženi jste, a já vás občerstvím*”. (Mat. 11, 28.) On jediný zastavuje slzy nebo může je alespoň osladiti; On jediný navrácuje našemu ubohému, utrpením zlomenému srdci smír. naději a onu vnitřní, zcela nadpřirozenou vese-

lost, kterou jenom křesťané znají, a která podivuhodně i se slzami obstáti může.

Křesťan může býti pohřížen v bolesti a v zármutku, ale nemůže býti *nešťasten*. „Já pláču,” pravila jednou pokojně jakási matka, jež právě svou jedinou dceru ztratila, „já pláču a jsem přece spokojena”. *Denně chodívala ke svatému přijímání.*

V Ježíši nalezneme věčnost, nalezneme nebe. Jděmež k Němu, když toto pozemské vyhnanství připadá nám příliš hořkým, život příliš těžkým. Jděmež k Jeho nejsvětější Sválosti, která nám dá zapomenouti na zemi s jejími zkouškami, s jejími kříži, s jejími boji a nesprávnostmi. Ježíš sám naučí nás tajemství, dobře trpěti; On odejme od nás naši hořkost, a dá nám za to Svůj pokoj a Svoji sílu.

Jsme-li navštíveni nemocí, utíkejme se k Němu; On jest nejlepší všech lékařův, a jeho návštěva poskytne našemu tělu ulehčení a zároveň našemu srdci radosti. Každý nemocný křesťan měl by přijímati alespoň jednou v témdni, a sice od počátku své nemoci. Lékař tělesný měl by býti povolán teprve po lékaři duševním; máme mysliti nejprve na nebe a potom na zemi, nejprve na věčnost a potom na časnost; v Římě to tak dělají. Tato svatá přijímání, jestliže se uzdravíš, učiní z tvých

dnů utrpení dny posvěcení, které budou pro tvoji budoucnost velice důležitý. Jestliže však máš nemoci podlehnouti, připraví tě, abys hodně přijal poslední pomazání, a láskou zcela očistěn, abys se objevil před Bohem své věčnosti.

Starej se také při mladších dítkách o to, aby onemocnění těchž milostí účastnými se staly. Církev učí výslovně, že mohou a mají přijímati Svátost oltářní, jestliže nabyly užívání rozumu nebo došly let rozeznávacích (Omnis fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit . . .), a papež Benedikt XIV. praví, že mohou dítky přijati velebnou Svátost, „umí-li rozeznati tento pokrm nebeský od pokrmu obyčejného, a mohou-li ji uctivě a nábožně přijati“; což obzvláště v nebezpečí smrti dostačiti musí.

Jak nábožně přijímají nemocné dítky! Milost svatého křtu jest v nich s podivuhodnou silou činna, a připravuje je lépe než všechna naše namáhání k hodnému sv. přijímání.*)

*) Pueris, qui iam sunt compotes rationis, in articulo mortis non solum Communio dari potest, sed etiam debet. S. Alph. VI. n. 301. — Quodsi puer in mortis periculum sive articulum inducitur, parochus nullatenus fas erit, S. Eucharistiam denegare, quum primum puer ad annos discretionis utcunque perve-

ZÁVĚREK.

Jaké naučení, jaké pravidlo máš si asi nyní, laskavý čtenáři, z této knížky vzíti? Máš od nynějška denně choditi ke stolu Páně? Taková rada, daná všem bez rozdílu, byla by nanejvýš nemoudrá. Jako Církev, tak i já radím ti denní sv. přijímání jenom tenkrát, jestliže zcela pro Boha žiješ a žíti chceš.

Můj úmysl byl, poučiti tě, abys lépe poznal, co jest nejsvětější Svátost, a jak jí máme užívat. Chtěl jsem také v tobě vzbuditi touhu po velmi častém, ano denním přijímání a způsobiti, abys ho nehaněl při jiných, kteří k němu takto svatým způsobem přistupují. Konečně chtěl jsem ti ukázati, že se nemáme

nerit. Quare si septennium attigerit, communiter obligatio erit parochi, puerum „post brevem instructionem“ Sacra Communionem, non solum absolutione et extrema unctione muniendi. Sin autem aut propter majorem hebetudinem mentis, aut propter teneriorem aetatem de usu rationis sufficienti dubium manserit: absolvi quidem „post diligentem praeparationem“ omnino debet conditionate, sacra unctione et Communionem muniri potest, unctione utique conditionate tantum. Haec obligatio extremae unctionis tali puero dubie capaci sub conditione dandae gravissima est, quando per absolutionem non ita secure subveniri potest pueri saluti, si forte peccaverit. Theol. Mor. A. Lehmkühl S. J. II. 147. 576.

svatého přijímání báti, nýbrž spíše všichni často k němu choditi a tak vždy více vyplňovati přání Církve, která nám jej denně nabízí.

Přijímej, přijímej často, a rozšiřuj, seč jsi, kolem sebe obyčej častého přijímání, jehož si náš Spasitel Ježíš Kristus a naše matka Církev tak toužebně přeji. Neposlouchej hlasu těch, kdo tomu odporují, nýbrž svou víru ukazuj skutkem. Kráčeť pevným krokem po cestách světcův a světic. „*Přijímej často, Bohumilo,*“ praví laskavý sv. František Saleský, „*tak často, jak můžeš s dovolením svého duchovního otce,* a věř mi, že klanějíc se v této Svátosti kráse, dobrotě a čistotě samé, a jí požívajíc, staneš se zcela krásnou, zcela dobrou a zcela čistou“ (Bohumila II. 21.)

SVATĚ A ČASTO!

praví římská kniha obřadů.

O EUCHARISTICKÉM SPOLKU KNĚŽÍ PRO ROZŠIŘOVÁNÍ NÁBOŽNÉHO OBY- ČEJE ČASTÉHO SV. PŘIJÍMÁNÍ.

Dekret posv. sboru koncilu „Svatý sněm tridentský“ o častém a každodenním sv. při-

jímání dal podnět k tomu že byl v červenci roku 1906 v Římě při kostele sv. Klaudia, kde jest kongregace kněží nejsvětější Svátosti, založen spolek kněží zvaný „*Lega sacerdotale Eucaristica*“, „*Eucharistická liga kněží*“, jehož účelem jest *naváděti věřící k častému a dennímu přijímání* podle úmyslu řečeného dekretu ze dne 20. prosince 1905. Členy „*Eucharistické ligy*“ mohou se státi všickni kněží, kteří mají vůli seč jsou podporovati mezi věřícími nábožný obyčej častého sv. přijímání. Mohou tak činiti *modlitbou, slovem, totiž vřelým povzbuzováním věřících ve zpovědnici, na kazatelně a při jiných příležitostech k častému svatému přijímání a vydáváním nebo rozšiřováním knih, spisů* jednajících o tomto předmětu. Ježto pak jest nemožno, úspěšně věřícím časté přijímání doporučovati nechodí-li denně nebo častěji na mši svatou, třeba jest také věřící naváděti ke každodennímu nebo častějšímu obcování mši svaté. Tu dobře poslouží poukazovati na nevýslovnou vznešenost a cenu, a na mnohé užitky nejdražší oběti mše svaté, jakož na bohaté účinky sv. přijímání.

Svatý Otec Pius X. požehnal a pochválil založení „*Eucharistické ligy kněží pro rozšíření častého sv. přijímání*“, a brevem ze dne 10. srpna 1906 obdařil ligu mnohými výsadami a

odpustky. Týmž listem spolek kanonicky zřízený při kostele římském sv. Klaudia povýšil na arcibratrstvo, aby mohl takové eucharistické ligy i na jiných místech zařízené k sobě přivtělovati a jim propůjčené sobě výsady a duchovní milosti sdíleti.

Tyto *výsady a milosti* jsou: Členové „Eucharistické ligy“ mohou užiti osobní výsady privilegovaného oltáře třikráte v témdnu, nemají-li této již z jiného důvodu. — Mohou konati mši svatou již jednu hodinu před ranní zoří a jednu hodinu po poledni. — Mohou podávati sv. přijímání hodinu před ranní zoří a až do západu slunce. — Mohou nabývati plnomocných odpustkův pod obyčejnými podmínkami, které lze jest i duším v očistci přivlastniti, na všechny větší svátky Páně, nejblah. Panny Marie a sv. apoštolů. — Mohou získati odpustky 300 dní za kterýkoliv dobrý skutek zbožnosti neb lásky odpovídající účelu „Eucharistické ligy“. — Mohou při závěrku třidenní pobožnosti (roční) k uctění nejsvětější Svátosti, jejíž způsob jest určen v instrukci pro ligisty, po generálním přijímání udělit věřícím papežské požehnání s plnomocnými odpustky. — Mají plnomoc růžence obdařovati odpustky, tak řečenými křížovnickými. — Zpovědníci ligisté mohou každého týdne jednou udělit

plnomocné odpustky oněm svým kajícníkům, kteří chodí ke stolu Páně denně nebo skoro denně (alespoň pětkrát v témdnu). Jiných podmínek nebo dobrých skutků není k tomu zapotřebí, než že zpovědník s kajícníkem při zpovědi sdělí, že může v kterýkoliv den v témdnu tyto plnomocné odpustky získati, a že zpovědník a kajícník patřičný úmysl (intenci) odpustků těchto mají.

Tyto mnohé výsady a duchovní milosti, kterými jest obdařeno arcibratrstvo „Eucharistická liga kněží“ svědčí opět o vřelé snaze svatého Otce Pia X., aby rozšířen byl zbožný obyčej častého sv. přijímání, ale jsou také hodny, aby přiměly mnohého kněze, by se přihlásil za člena „Eucharistické ligy kněží“.

Hlavní sídlo arcibratrstva jest v Římě (Roma - 160, Via del Pozzetto) při kostele sv. Klaudia u kongregace kněží nejsv. Svátosti, ale již 5. listopadu 1906 byla „Eucharistická liga kněží“ kanonicky zřízena a arcibratrstvu římskému přivtělena v Bolzanu (v jižních Tyrolích) při kostele nejsv. Srdce Ježíšova, kde jest též konvent kongregace kněží nejsv. Svátosti. Tam lze jest také dáti se zapsati do „Eucharistické ligy“ pro rozšiřování častého svatého přijímání. (Adressa: Konvent vom

Allerheiligsten Sakrament in Bozen, Südtirol. *)

*) Sestaveno z příruček: Sacerdotale Eucharisticum Foedus ad Communionis quotidianae vel frequentis usum propagandum. Bruxellis, E typis Domus Congr. Sanct. Sacramenti. — Sodalitas Sacerdotalis Eucharistica pro quotidiana SS. Eucharistiae sumptione. Bulsani. — Eucharistisches Priesterbündnis zur Verbreitung der häufigen Kommunion. Bozen. Selbstverlag der Väter vom Allerheil. Sakrament. 1910.

Část třetí.

POUČENÍ O ČASTÉ SVATÉ ZPOVĚDI.

I.

O ČASTÉM UŽÍVÁNÍ SVÁTOSTI POKÁNÍ,
jakožto vzdálenější přípravě k častějšímu sva-
tému přijímání a mocném prostředku k do-
sažení dokonalosti křesťanské.

1. Když David činil přípravy ke stavbě chrámu, kterou zatím dle vůle Boží teprve jeho syn Šalomoun měl provést, řekl: „*Dílo pak toto veliké jest; nebo ne člověku připravuje se přibyték, ale Bohu!*“*) Šalomoun stavěl chrám po sedm let nešetře ani zlata ani stříbra ani drahokamův, aby důstojně ozdobil dům Boží, a přece, užřev ukončenou nádhernou stavbu, pravil: „*Ač zdali k víře podobné jest, že bydlí Bůh s lidmi na zemi? Jestliže nebe a nebesa*

*) I. Paral. 29, 1.

nebes neobsahují tebe, čím méně dům tento, který jsem vystavěl?")*

Jak nás toto všechno vybízí, abychom se důstojně připravili k svatému přijímání! Ne pro archu úmluvy s posvátnými deskami zákona, nýbrž pro zákonodárce samého, pro Boha jest nám příbytek připravit. Nejenom oblak, obraz nevystihlé velebnosti božské a jeho slávy, naplňuje naše srdce, jako kdysi chrám Šalomounův, — nýbrž Pán sám přichází k nám ve svatém přijímání opravdu, skutečně a podstatně, s náplní Božství. A tak se stává při svatém přijímání naše srdce doslovně chrámem Boha živého, svatostánkem Páně. *Ó jak se tedy má srdce připravit k důstojnému svatému přijímání!*

2. *Tato příprava srdce záleží především v péči o čistotě srdce, a míti čisté srdce jest, býti alespoň beze všech těžkých hříchů, nebo-li býti ve stavu posvěcující milosti. To jest ovšem stupeň čistoty srdce nebo svědomí, kterého jest nevyhnutelné potřeby, abychom nepřijali velebné Svátosti k vlastnímu zahynutí, ale který také ještě dostačí, abychom nejsvětější Svátost přijali s užitkem pro duši. Než máme-li se s tímto stupněm čistoty srdce spokojiti? Nemusíme snad všedních hříchů dbáti, ježto*

*) II. Paral. 6, 18.

od svatého přijímání nevylučují? To by bylo nejméně znamením skrovné uctivosti a slabé lásky k Pánu Ježíši, jenž se nám ve velebné Svátosti za pokrm dává. A kterak by mohlo býti pro Syna Božího třikráte svatého něco dosti čisto? Proto volal za prvních dob křesťanských jáhen ke chtějícím přistoupiti ke stolu Páně významná slova: „*Svaté svatým!*“ Těmito slovy měli býti všickni ještě před svatým přijímáním upomenuti, s jakou svatostí a čistotou srdce jest se k němu blížit. S tím souhlasí sv. Augustin, an píše: „Chtějíce jíti k oltáři, musíme se s pomocí Boží ze všech sil svých připraviti a všechny kouty duše náležitě zpytovat, neskrývá-li se někde nějaký hřích. Pomněme, k jaké svatbě jsme pozváni, a uvažme, k jakému ženichu přistupujeme. Pozváni jsme ke stolu, kde se nám nepředkládá chléb lidí, nýbrž *chléb andělův*.“ Svatý Augustin míní tedy, že máme dle možnosti *s anděly závoditi o čistotu srdce*, kdykoliv chceme pokrm andělů požívat. A ctihodný Tomáš Kempenský klade do úst Pánu Ježíši mluvícímu k duši, která se chystá ke svatému přijímání, tato krásná slova: „Já jsem milovník čistoty a dárce vši svatosti. Já si vyhledávám srdce čisté a tam jest místo mého odpočinku. Chceš-li, abych přišel k tobě a zůstal u tebe,

odstraň starý kvas a vyčisti příbytek srdce svého. *Neboť každý, kdo miluje, váženému milenci svému nejlepší a nejkrásnější připravuje místo, poněvadž v tom se poznává vroucnost toho, kdo milence svého přijímá.*”

Ale nejenom láska ke Kristu Pánu, nýbrž i *prospěch naší vlastní duše* nás nabádá, abychom s největší, seč jsme, čistotou duše ke svatému přijímání přicházeli. Neboť s čím čistějším srdcem ke stolu Páně přistupujeme, tím sladší pokrm nebeský, tím větší zalíbení, s jakým nás Spasitel při svatém přijímání objíímá, tím hojnější dary nebeské, kterými nás obdařuje.

Toto vše má platnost, ať běží o svaté přijímání jednou za rok, za měsíc, nebo ať jde o svaté přijímání časté a denní; než častého přijímání týká se to jistě tím více. Dekret sboru sněmovního o častém přijímání v té příčině dí: „Časté i denní svaté přijímání budiž přístupno všem věřícím . . . *kdo jest ve stavu milosti a s pravým i zbožným úmyslem ke stolu Páně přistupuje. Ačkoliv co nejvíce jest prospěšno [nebo žádoucí, quam maxime expediat], když ti, kteří často a denně přijímají, prosti jsou hříchů všedních, alespoň zcela dobrovolných, i náklonnosti k nim, přece postačí, když nemají hříchů těžkých a mají předsevzetí, že již nikdy*

nebudou hřešiti (těžce): z kteréhožto upřímného předsevzetí nutně poplyne, že *přijímajice denně, znenáhla se zbaví i hříchů všedních i náklonnosti k nim.*

Ale kterak je možno veliké čistoty srdce žádoucí ke svatému přijímání dosíci? — Pravil-li svatý Tomáš: „Křest jest počátek duchovního života a branou svátostí; ostatní svátosti jsou ustanoveny, aby připravily člověka ke přijímání nebo ke konání Svátosti oltářní,” pak jeho slova týkají se obzvláště svátosti pokání. Ano svátost pokání připravuje nás k důstojnému přijímání Svátosti oltářní a zejména *časté užívání svátosti pokání jest mocným prostředkem k dosažení veliké čistoty srdce, kterou si přeje vzdálenější příprava k častějšímu svatému přijímání.*

Tu musím nejprve říci, v čem záleží čistota srdce nebo svědomí. Paní neb dívka, která má ráda čistotu, nežádá, aby šaty, jež oblekne, stále zachovaly původní čistotu; protože jest to nemožno. Ale dává pozor, aby jich neušpinila, a když se přece ušpiní, hledí je často práti a všech skvrn zbaviti. A tak se věc má s čistotou srdce zde na zemi. Čistota srdce člověka na zemi nezáleží v tom, aby byl prost docela všech hříchův a nedokonalostí, ježto vyjímaje božského Spasitele a nejblahoslavenější

Pannu Marii nežila a nebude žíti žádná duše na světě beze všeho poklesku, jak dí sv. Písmo: „*Ve mnohém zajisté klesáme všickni*”. (Jak 3, 2.)

Čistota srdce pozůstává v tom předně, že dáváme na sebe pozor, abychom se nedopustili dobrovolně žádného hříchu ani malého, a za druhé, že hledíme často duši od spáchaných pokleskův očistiti.

Ale právě tyto dva účinky působí časté užívání svátosti pokání. Častá svatá zpověď předně očisťuje duši ode všech poklesků, kterými je poskvrněna. Ve svátosti pokání omývá se duše docela v krvi Ježíše Krista, která má nekonečnou moc, aby z duše všechny skvrny vyhladila, všecku nečistotu odstranila, aby učinila duši bělejší nad lilii a jasnější nad sním. „*Vyznáme-li hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti,*”*) ujišťuje nás svatý apoštol Jan.

Častá svatá zpověď za druhé činí duši bdělou a opatrnou, a posiluje ji, aby do starých chyb opět neklesala. Svatý Pavel dí: „*Zármutek, kterýž jest podle Boha, působí stále pokání ke spasení*”.**) Jakoby řekl: Pokání,

*) I. Jan 1, 9.

**) II. Kor. 7, 10.

které se koná pravým způsobem, přináší trvalou změnu smýšlení, srdce. To se děje rozličným způsobem.

Když častěji se zpovídájíce, často vzbudíme lítost neb ošklivost nad hříchy, to již odvrací duši od hříchu a činí ji pozornou a opatrnou, aby opět do týchž hříchů neklesla. Když častěji se zpovídájíce, často vzbudíme pevný úmysl se polepsiti, to posiluje již vůli, aby opět ve staré hříchy nesvolila.

Kromě toho ve svátosti pokání nabýváme zvláštní milosti, která vůli posiluje, aby náležitě odpírala nezřízeným náklonnostem přirozenosti a klamným vnuknutím ďábla, a by neklesla ve staré hříchy. Sv. František Saleský praví: „Zpovídej se pokorně a nábožně každý týden, Bohumilo . . . , neboť skrze svatou zpověď obdržíš nejenom rozhřešení od hříchů, nýbrž nad to velikou sílu abys se dobře poznala, a hojnou milost, abys všecku škodu napravila.*)“

P. Vilém Hausen T. J. dí: „Jako nebezpečné nemoci, nechávají po sobě v duši i těžké hříchy jakousi slabost a náklonnost ke hříchu, která musí býti vyhlazena, má-li býti hříšník úplně uzdraven a od opětného

*) „Bohumila“ od sv. Františka Sal. II. 19.

pádu chráněn. K tomu nic tak neprospívá, jako častá zpověď; neboť jak zkušenost do-
svědčuje, dostávají kající hříšníci, kteří ne
ze zvyku, nýbrž z vážné touhy po polepšení
ze svých hříchů se vyznávají, takové zvláštní
milosti, že v nich nejen hřích, nýbrž i náklonnost
ke hříchu docela bývá vyhlazena.*)

Dále zpovědník sám znamená-li naše
chyby, nám pomáhá, abychom se poklesků
vystříhali, tím že doporučuje vhodné pro-
středky k našemu polepšení.

*Ejhle, kterak častá svatá zpověď duši od
spáchaných pokleskův očisťuje a od budoucích
chrání a následkem toho vede k veliké čistotě
srdce, připravuje k důstojnému častému při-
jímání Svátosti oltářní.**)*

3. Na tom měli bychom přestat, ale pro-
spěje, když se na tomto místě zmíníme ještě
*o jiných spasitelných užitech častého užívání
svátosti pokání.*

Svatý František Saleský k výše uvedeným
slovům o svaté zpovědi dodává: „Kromě
toho cvičíš se ve ctnostech pokory a po-

*) Der gute Christ und seine Pflichten. III.

**) Vedle posledně jmenovaných spisovatelů Sca-
ramelli T. J. „Návod k askesi“. I. 8. Sedmý prostředek
k dosažení křesťanské dokonalosti jest častá, dobrá
svatá zpověď.

slušnosti, prostoty a lásky; ano, v tomto jediném úkonu cvičíš se ve více ctnostech, než jak jest ti možno činiti v nějakém dobrém skutku”.

Podobně čtu u jiného nábožného spisovatele: „Svátost pokání poskytuje příležitosti, abychom se cvičili ve ctnostech, zejména v pokoře, v sebezapření a v sebezpoznání. Kajicnost a zpověď uzavírají v sobě zničení pýchy a nejvyšší stupeň pokory a sebezapření; neboť nutí nás, abychom před Bohem, a co nejvíce naši pýchu bolí, abychom před jiným, ne méně hříšným člověkem jako my jsme, ústy a srdcem kajicně vyznali, že jsme chybili. Za trest, že člověk postavil sebe a stvoření nad Stvořitele, musí se nyní podrobiti s úplným sebezapřením a s přemožením lidské bázně tvorů na místě Božím. Bez pokorného a zkroušeného srdce nepřijme nás Bůh nikdy na milost, neboť pyšným se protíví, ale pokorným dává svou milost.

A jako se cvičíme při svaté zpovědi v pokoře a v sebezapření, tak se cvičíme v sebezpoznání, které tak velice napomáhá v pokroku v duchovním životě. Zpytující svědomí poznáváme nejenom své chyby, nýbrž i jejich pramen, svou hlavní náruživost. A když tak sebe přísně soudíme a nejen své skutky, nýbrž

i jejich pohnutky zkoušíme, a když pozorujeme, kterak jsme své povinnosti plnili a kterak příležitostí k dobrému užívali, poznáváme dokonale celý stav své duše a vidíme, jak mnoho se nám ještě nedostává, bychom se podobali Kristu, svému vznešenému vzoru, bychom mu mohli jíti s útěchou vstříc, až přijde k soudu.”*)

Z toho ze všeho, co jsme dosud pravili o časté svaté zpovědi, že totiž vede k veliké čistotě srdce a ke cvičení se v mnohých ctnostech, jde na jevo, že časté užívání svátosti pokání jest také mocným prostředkem k dosažení dokonalosti křesťanské.

Připomenu-li ještě zvlášť, že při každé svaté zpovědi rozmnožuje se v nás posvěcující milost Boží, to jest, naše duše stává se světější, čistší, krásnější, Bohu milejší, následkem čehož naše dobré skutky mají větší cenu a takoruka jeden stupeň výše v nebesích si pojišťujeme nebo novou vzácnou perlu vkládáme si v korunu svou nebeskou; připomenu-li, že se nám ve svaté zpovědi odpouštějí časné tresty alespoň částečně, podle toho jak se horlivě připravujeme, obzvláště jak dokonale

*) P. Heinrich Rickenbach O. S. B. Weg zur Vollkommenheit. Von der Beichte.

hříchů svých litujeme; že nám častou (týdenní) zpovědi lze získati všechny plnomocné odpustky připadající do období jednoho týdne, vyplní-li se ostatní podmínky; že jest svatá zpověď pramenem nevyslovitelné útěchy a oblažujícího vnitřního pokoje, který nám jednak Otec nebeský sesílá, jednak odtud pochází, ježto ve zpovědníku nalézáme otce, který nám stojí po boku radou a pomocí ve všech těžkostech a zkouškách vezdejšího putování, a lékaře, jenž naše rány hojí a jako druhý Samaritán co nejmileji nás ošetřuje — tu poznáváš jasně, nábožná duše, *jak mnoho užitku přináší časté užívání svátosti pokání, a jak vroucně máme děkovati božskému Spasiteli, že ustanovil tuto svátost a dovoluje nám často ji se očišťovati a posvěcovati.*

Nuže, chceš-li nabýti veliké čistoty srdce nebo dokonalosti křesťanské, a s velikým prospěchem často ke stolu Páně přistupovati, často užívej svátosti pokání. Kdo často přijímají, zpovídají se obyčejně jednou týdně.

A jestliže tento nábožný obyčej, častěji choditi ke svaté zpovědi, již máš, ale někdy vlažnost nebo jakási bázeň nebo jakákoliv nemístná příčina tě od svaté zpovědi odstrašuje a vzdaluje, *vzpomeň na jmenované spasitelné užitky, obzvláště na milost Boží a odpustky,*

o které bys se, nábožná duše, připravila, a zajisté s pomocí Boží překážky přemůžeš, a ve svaté horlivosti a pokoře opět ke svaté zpovědi půjdeš.

II.

NÁVOD KE SPASITELNÉMU ČASTÉMU KONÁNÍ SVATÉ ZPOVĚDI.

4 Jak jsme právě uvažovali, jest časté užívání svátosti pokání mocným prostředkem k dosažení veliké čistoty srdce nebo svědomí a dokonalosti křesťanské, — *a přece tak mnozí znamenají v sobě málo nebo docela nic ovoce časté svaté zpovědi. Co jest toho příčinou? —* Příčinou toho jest, že mnozí jdou ke zpovědi bez jasného, ze živé víry plynoucího vědomí, co vlastně chtějí a co vlastně činí, a následkem toho že nekonají zpověď s tou vážností, pilností a péčí, jakou žádá její svatost a důležitost.

Jdou mnozí často ke svaté zpovědi, poněvadž jest den, kdy obyčejně chodí; nebo by sdělili se zpovědníkem nějakou pochybnost anebo bolest, a uslyšeli od něho útěchu nebo několik krásných slov; aby se zdáli býti zbožnými, nebo proto, že jiní také častěji ke svaté zpovědi chodí, a z jiných příčin.

Jdou mnozí často ke svaté zpovědi bez náležité přípravy, totiž bez pilného dříve zpytování svědomí, a bez vzbuzení dříve zkroušené lítosti a pevného úmyslu se polepšiti. Běží tu o „jediné, čeho jest potřebí“, o spasení nesmrtelné duše, ale oni si počínají při tomto důležitém a svatém úkonu povrchně. „Ó taková zpověď nezasluhuje žádného odpuštění hříchu,“ praví svatý Bernard, „nýbrž spíše vyzývá hněv Boží“. A proto takové osoby, nedbale svátost pokání přijímající, nedosahují čistoty srdce a křesťanské dokonalosti, snad ani ne odpuštění hříchů; na místě nebeského klidu bývají znepokojovány pochybnostmi, jsou-li jejich zpovědi platny, a v této nejistotě vznášejí se takořka mezi nebem a peklem. Kéz by naposled uposlechly hlasu svědomí a řádným přijetím svátosti pokání hleděly uniknouti hroznému nebezpečí!

Any věci tak se mají, chci ti, laskavý čtenáři, nábožná duše, *podati stručný návod, jak bys spasitelně a ku prospěchu svého duchovního života často svatou zpověď konati měl.*

5. Kdykoliv chceš jíti ke svaté zpovědi, *především si vzpomeň, nábožná duše, co chceš činiti.*

Jdouc ke svaté zpovědi, chceš nejenom se zpovídati čili vyznávat se ze svých hříchů, nýbrž chceš přijati od Pána Ježíše ustanovenou svátost, důležitou svátost pokání, v které se omývá duše ode všech poskvrn v krvi Ježíše Krista. Chceš jíti ke svaté zpovědi, protože jsi poskvrněna hříchy; abys se s Pánem Bohem smířila, od něho odpuštění hříchův a pomoc k dobrému obdržela. Nyní vydáváš se dobrovolně ve svaté zpovědi spravedlivosti Boží, abys jednou s útěchou šla vstříc smrti, a našla milost a milosrdenství u Soudce věčného. Jdeš ke svaté zpovědi z lásky k Pánu Bohu, ke svému duchovnímu prospěchu a ke svému spasení.

Jsouc si takto vědoma svatosti a důležitosti svaté zpovědi, vykonáš ji nejenom s náležitou vážností a péčí, nýbrž i snadněji.

K řádnému přijetí svátosti pokání náleží pět částek: zpytování svědomí, lítost, pevný úmysl, zpověď a dostiučinění. Vzhledem k jednotlivým těmto částkám svátosti pokání, pro osoby častěji (jednou za týden nebo za čtrnácte dní) ke svaté zpovědi chodící, dlužno asi toto připomenouti,

O ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ.

6. Nábožné duše, které často chodí ke svaté zpovědi a které se hledí vystříhati dobrovolných hříchů malých, nepotřebují dlouhého času ke zpytování svědomí; neboť co se týká těžkých hříchů, nemusí zajisté dlouho se zpytovat. ježto, jestli se dopustily hříchu těžkého, brzy jim napadne. Podobně malé hříchy, zcela dobrovolně spáchané, snadno jim na mysl přijdou výčitkami svědomí. Nad to nejsme zavázáni zpovídati se ze všech malých hříchů, kterých jsme se dopustili, tudíž nemusíme ani „příliš“ pečlivě je hledati, nebo jejich počet a okolnosti. Dostačí, zpovídati se z *těch malých hříchů*, které nám tíže na srdci leží a které nám nejvíce překáží v naší dokonalosti. Ale jakkoliv není povinností zkoumati okolnosti, kterak a proč jsme se malých hříchů dopustili, přece doporučuje se osobám snažícím se po dokonalosti, by zpytovaly *příčiny a takorba kořeny svých poklesků*, na př. tu kterou *náruživost*.*) Jasněji o tom uslyšíme při čtvrté částce, při zpovědi.

Co se týče *počtu malých hříchův a nedokonalostí*, dostačí uvážiti a vyznati se, jest-li se

*) „Pravá nevěsta Ježíše Krista.“ Od sv. Alfonsa.

něco stalo jenom někdy, zřídka, nebo často, velmi často. *Při hříších těžkých* musí se ovšem udati počet určitý.

7. *Zrcadlo zpovědní pro osoby častěji se zpovídající* jest asi takovéto.

Proti Bohu se prohřešuje: kdo zanedbává povinnou modlitbu, pobožnost,*) rozjímání; kdo se neuctivě chová v kostele a při modlitbě; kdo jest dobrovolně roztržit a nenábožný při modlitbě, při mši svaté, při svatém přijímání; kdo něco činí bez dobrého nebo čistého úmyslu; kdo odporuje Božím vnuknutím; kdo nemá dosti důvěry v Pána Boha; kdo není dosti oddaný ve vůli, dopuštění, řízení Boží, kdo reptá proti Pánu Bohu, kdo bere jméno Boží nadarmo; kdo opomíjí něco, co jest povinnován, z bázně před lidmi; kdo sliby Bohu učiněné ruší. *Obsahuje-li slib věc důležitou nebo velkou, zavazuje obyčejně pod hříchem těžkým; pak-li věc malou, pod hříchem malým.*

Proti bližnímu se prohřešuje, kdo jiného nepěknými slovy jmenuje, hádá se, hněvá se,

*) Když se někdo nepomodlí modliteb některého bratrstva, třetího řádu, nebo jiného nábožného spolku, tedy to opomenutí není hříchem, poněvadž bratrstvo — třetí řád anebo nábožný spolek neukládá obyčejně nic pod hříchem, nýbrž jenom ta nedbalost jest hříšná, může činiti hřích malý.

žije v hněvu nebo v nepřátelství, zlého přeje, posuzuje, pomlouvá (chyby nepravdivé, vymyšlené o jiném povídá), na cti utrhá (chyby skutečné druhého bez potřeby zjevuje); křivě podezřívá, jiným opovrhne, jinému závidí, jiného nenávidí; škodu činí, zlý příklad nebo pohoršení dává; kdo se nemodlí za toho, za koho je povinnován; kdo se provinuje proti uctivosti, poslušnosti, věrnosti, lásce k bližnímu. Kdo se dopustil některého ze jmenovaných hříchů proti rodičům, manželu, manželce, bratrům, sestrám, dítkám, duchovním, představeným, svým pánům, musí to zvlášť uvážiti a podotknouti, poněvadž se tím hřích proměňuje.

Proti sobě se prohřešuje, kdo jest netrpělivý, zlostný, lenivý, marnivý, pyšný; kdo lže; kdo nedbale zapuzuje nečisté myšlenky; kdo se dobrovolně zdržuje nebo má zalíbení v nečistých myšlenkách; kdo se provinuje žádostmi, slovy, pohledy nebo skutky proti svaté čistotě; kdo zůstává ve zlé příležitosti.

V příčině postu si pamatuj, že k ujmě v jídle (jednou za den do syta se najísti, ráno a večer se občerstviti) jest zavázán křesťan v ustanovené dny od roku 21. uplynulého do roku 60, vyjímaje ty, kdo v ty dny namahavě, duševně nebo tělesně, pracují. Příkázání zdržlivosti od masitých pokrmů v pátek a v jiné

ustanovené dny zavažuje se od sedmého roku po celý život. Ale vedle jiných výjimek kdo žije v rodinách nebo jest u stolu, kde se zdrželivost od masitých pokrmů nezachovává (na př. v hostincích), nemusí jí také zachovávat. Ostatně, jsi-li, co se týče postu v pochybnosti, nebo potřebuješ nějakého zmírnění, obrať se na svého zpovědníka.

Konečně si vzpomeň *na povinnosti svého stavu a povolání, na svá denní zaměstnání, na své domácí poměry*, a dle toho zpytuj svědomí.

Pravím nábožná duše, „konečně“, poněvadž musím podati vzorec zpytování svědomí v jakémsi pořádku, avšak ve skutečnosti musí každý zřetel míti k této věci zajisté „hned na počátku“ zpytování svědomí. Ano, dle svého stavu a povolání, dle svých poměrů, dle svého duchovního života, dle toho, jak často chodíš ke svaté zpovědi, *musíš si z uvedeného zrcadla zpovědního vybrati, co se pro tebe hodí, nebo musíš je nějak ještě doplniti*. Uvedený vzorec předpokládá velkou křehkost lidskou, jde příliš daleko, jmenuje také některé hříchy, které samy o sobě jsou těžké, smrtelné, kterých se nemáš po celý život dopustiti, neřku-li chodíš-li častěji ke svaté zpovědi a chceš býti osobou nábožnou, a přece

snad nejmenuje a nemůže jmenovati všech chyb, kterých jsi se snad dopustila. Pročež znova opakuji: *Zpytuj svědomí dle toho, jak sama pro sebe potřebuješ.*

8. A tu se může milostí Boží státi, že nenajdeš na sobě žádného skutečného hříchu, totiž vědomého a dobrovolného přestoupení zákona Božího, ani ne malého; anebo, co vyzpytuješ, jest pochybně hříchem nebo nedokonalostí, křehkostí lidskou — *avšak k platnému přijetí svátosti pokání, čili aby ti zpovědník směl dáti rozhřešení, skrze kteréz by ti milost Boží udělena byla, musíš se vyznati z nějakého skutečného hříchu.* Kromě toho, dejme tomu, že co jsi vyzpytovala a chceš vyznati, jest dostatečné k obdržení svátostného rozhřešení; poněvadž jsou to věci před lidskýma očima méně důležité, malé, snad nejsi s to, abys nad tím vzbudila náležitou lítost; *ale bez lítosti přijala bys svátost pokání také neplatně, vlastně nepřijala bys žádnou svátost, neobdržela bys milosti Boží, ano činíc to vědomě, dopouštíš se těžkého hříchu, svato-krádeže.*

Abys tedy, nábožná duše, mohla se vždycky z něčeho opravdu hříšného zpovídati a mohla snadněji a upřímněji lítost vzbuditi; duchovní otec pak aby ti mohl udělití dovoleným způ-

sobem milost svátostného rozhrěšení, proto, když jsi byla vyzpytovala svědomí od poslední správné svaté zpovědi, v tom případě vzpomeň na některé hříchy buď malé, buď těžké, kterých jsi se někdy dříve v minulém životě byla dopustila a z kterých jsi se již zpovídala, a umiň si, že se chceš z nich při svaté zpovědi, ku které se chystáš znova vyznati, a nad nimi znova lítost vzbuditi. Tomu se říká, že „uzavírámé“ do svaté zpovědi některé hříchy z předešlého svého života.

Obyčejně se uzavírá celý druh hříchů spáchaných z celého života. Tak na příklad, po zpytování svědomí od poslední zpovědi řekni si v duchu: Do této svaté zpovědi uzavírám ještě, Pane Bože, všechny hříchy z celého mého života proti bližnímu (to jsou všechny hříchy, kterých jsi se kdy dopustila proti jiným, jako urážlivými slovy, pomluvou, na cti utrháním a jinak). — Jindy si řekni: Do dnešní svaté zpovědi uzavírám všechny hříchy z celého mého života proti čistotě — jindy všechno klení — všechno lhaní a podobně — *jenom uzavírej vždycky skutečné hříchy (malé či velké), nad nimiž budeš moci upřímnou lítost vzbuditi.* Rozumí se samo sebou že toto „uzavírání“ není žádnou generální zpovědí, a že

tedy tímto návodem nikoho ku generální zpovědi nevybízím.

Nenamítej, již jsem se z toho zpovídala, již jsem konala generální zpověď, nýbrž prostě mi věř, že se *můžeme* vždycky zpovídati ze hříchů, kterých jsme se kdy po svatém křtu dopustili, byť nám byly již ve svátosti pokání odpuštěny, a. že se *musíme* vyznávat i z některých hříchů z minulého života, již snad odpuštěných, *jestliže jsme se od poslední zpovědi žádného hříchu nedopustili, a chceme přece platně a hodně přijati svátost pokání.*

Takto učí se svatým Alfonsem všickni bohoslovci, a dle toho jednali svatí a světice. Mnozí svatí, jako Karel Borromejský, Ignác z Loyoly, František Borgia, Kateřina Sienská, Brigitta, Colleta a jiní užívali svátosti pokání „každého dne“ — nikoli že by byli každého dne nějakého hříchu se dopustili, *nýbrž aby dosáhli veliké čistoty srdce.* Vzpomeň si, co jsme o této věci na počátku slyšeli. A z čeho pak se zpovídali a čeho litovali? — K denním nedokonalostem uzavírali do svaté zpovědi nějaké hříchy a chyby z předešlého života, toho všeho vřele litovali, a tím způsobem skrze svaté rozhřešení očišťovali se od denních a minulých pokleskův, a dosahovali denně větší čistoty srdce a milosti Boží.

K závěrku zpytování svědomí taž se sebe, *máš-li něco zvláštního na srdci, jsi-li v něčem v pochybnosti*, a je-li tomu tak, sděl se o to beze vší bázně a ostýchavosti se zpovědníkem.

Návod ke zpytování svědomí při častějším se zpovídání mimo nadání se prodloužil. A proto nebude od místa, když jako jsme hned na počátku připomínali slovy svatého Alfonsa nábožným duším, často svátosti pokání užívajícím, že nepotřebují dlouhého času ke zpytování svědomí, nyní ke konci ještě jednou učiníme na to pozorny zbožné osoby potěšujícími slovy svatého Františka Saleského: „Neznepokojuj se, nemůžeš-li si dobře všechny své chyby před zpovědí vzpomenouti. Buď ubezpečena, kdo často se zpovídá, snadno si vzpomene, provinil-li se ve věci důležitější. Nechtěj se zpovídati ze všech těch malých pokleskův a nedokonalostí, jichž jsi se dopustila. Nějaký úkon pokory, povzdech k Bohu dostačí, bys je shladila a napravila. Jako často klesáš, ani toho neznamenajíc, tak opět často povstáváš, ani toho neznamenajíc” — totiž vzbuzením lásky a jinými ctnostmi.

Nuže věnuj, nábožná duše, „náležitou” píli zpytování svědomí, ale „ne přílišnou”, abys neupadla do chyby daleko větší, do které mnohé nábožné osoby upadají; že totiž *trápíce*

se nekonečným zpytováním svědomí, zapominají a zameškávají hlavní věc a první podmínku dobré zpovědi, vzbuzení lítosti a dobrého úmyslu! A přece jest jisto, že „za jakýchsi okolností“ také neúplná zpověď může býti platna, dobra, je-li při ní náležitá lítost; ale nedostává-li se lítosti, nelze dosáhnouti odpuštění ani toho nejmenšího hříchu a nelze přijati svátosti pokání platně, byť bylo vyznání sebe úplnější!

Je-li *lítost* při svaté zpovědi tak nevyhnutelně potřebna a důležitá, věnujme jí nyní, jak zasluhuje, svou pozornost.

O LÍTOSTI.

9. Druhá věc, která se žádá ke spasitelné svaté zpovědi, jest *lítost nad spáchanými hříchy*. Jak jsme již výše podotkli, *jest lítost hlavní věcí, nevyhnutelně potřebnou k dobré zpovědi*. Bůh nikdy nikomu neodpustil a uzavřel nikdy neodpustiti, dokud dříve člověk upřímně nelituje svých hříchů z pohnutek nadpřirozených. Svátý Augustin praví asi následovně: Jako by se neudělil křest, kdyby se všecko učinilo, ale neužilo se vody, tak nedosáhne žádného odpuštění, kdo by vše učinil při svaté zpovědi, ale opomenul by vodu slz lítosti. A svátý Řehoř dí: Znamení dobré zpovědi nejeví se

ve slovech se zpovídajícího, nýbrž v lítosti, s jakou se zpovídá.

10. *Než co jest lítost? Lítost jest bolest duše a ošklivost nad hříchy spáchanými s pevným úmyslem už nikdy nehřešiti, poněvadž jsme hříchy urazili Boha lásky nejhodnějšího nebo nejvyššího spravedlivého.*

Ale k odpuštění hříchů nedostačuje lítost jakákoliv, nýbrž musí míti čtyry vlastnosti. Musí býti *vniterná a nade všechno, obecná a nadpřirozená.*

Musíme litovati svých hříchů *uvnitř, v srdci, upřímně*, a nedostačuje, lítost pouze ústy, slovy říkati. Musíme míti spáchané hříchy *v ošklivosti nebo v nelibosti*, a sice *ve větší ošklivosti nebo nelibosti, než kterékoliv jiné zlo, neštěstí, jakoukoliv ztrátu.*

Jinými slovy: Naše *vůle* musí se s největší nelibostí od hříchův odvrátiti; musí přát si, aby se byly nestaly; a musí býti odhodlána raději všechno trpěti, než hříchu se dopustiti, nebo za žádnou cenu nechtíti hřešiti. Kdo má takovou vůli, ten má lítost vniternou a nade všechno, lítost upřímnou, byť i žádné bolesti necítil, žádných slz neproléval.

11. Dále musí býti lítost *obecná (všeobecná)*, to znamená, že musíme litovati *všech* spáchaných hříchův, alespoň *těžkých*.

Kdo se zpovídá *jenom z hříchů malých*, u toho dostačí sice ku platné a hodné zpovědi, jestliže upřímně lituje a má v ošklivosti *alespoň jediný hřích malý*,*) *ale nábožná duše bude hleděti litovati upřímně všech malých hříchů, z kterých se zpovídá*, poněvadž i malé hříchy jsou urážkou Boží, připravují o mnoho milostí, táhnou za sebou hrozné tresty očistcové, a by dosáhla jich odpuštění; neboť kterých malých hříchů ve zpovědi nelitujeme a nemáme jich v ošklivosti, ty se nám také neodpouštějí. „Měj vždycky upřímnou nelibost na všech hříších, z kterých se zpovídáš,” napomíná sv. František Saleský Bohumilu, „ať jsou sebe menší, a umiň si pevně, že se jich budoucně budeš varovati.”**)

Jestliže uzavíráme do svaté zpovědi nějaké hříchy z předešlého života, jak jsme o tom při zpytování svědomí mluvili, musíme také nad nimi lítost vzbuditi, a tu litujme jich vždycky tak srdečně, jako bychom se z nich poprvé zpovídali. Takovým způsobem dojde toto „uzaví-

*) „Zpovědník“ od sv. Alfonsa, hl. XV. 2. — Příčina toho jest, poněvadž při hříších malých, jimiž se posvěcující milost nepozbývá, jeden bez druhého odpuštěn býti může; kdežto při hříších těžkých, jimiž se posvěcující milost ztrácí, buď nabýváme odpuštění všech hříchů, nebo žádného hříchu.

**) Bohumila II. 19.

rání” svého účelu, že totiž přijmeme svátost pokání vždycky platně.

Vizme opět, jak soudili o lítosti nad minulými hříchy svatí.

Andělský učitel svatý Tomáš praví: „Vnitřní pokání záleží v tom, že člověk lituje spáchaných hříchův. A takové pokání musí trvati až do konce života, neboť stále a vždycky musí míti člověk v nelibosti, že hřešil”. Svatý Augustin dí: „Co nám zbývá, než abychom vždycky v životě litovali spáchaných hříchů? Neboť jakmile bolest přestane, přestává pokání”. Ano sv. Jan Zlatoústý tvrdí o samém svatém Pavlu, že vzpomínal na své poklesky z předešlého života, ačkoliv z nevědomosti se jich dopustil a svatým křestem byly mu odpuštěny, poněvadž prý věděl, že ze vzpomínky na minulé chyby pochází duši prospěšná bolest a zkroušenost srdce.*)

12. Konečně musí býti *lítost nadpřirozená*, to jest, *musíme litovati spáchaných hříchů s pomocí Ducha svatého a z pohnutek (z příčin) nadpřirozených; nebo z pohnutek, o kterých nás poučuje svatá víra.*

*) Scaramelli, T. J. Návod k askesi. O časté svaté zpovědi I. c. S. Thomas III. 84. 8. — S. Aug. lib. de ver. et fals. poenit. cap. 13. — S. Joannes Chrys. lib. II. de compunctione cordis.

Musíme tedy litovati hříchů svých proto, *poněvadž jsme jimi urazili a rozhněvali Pána Boha*, jenž jest nejvýš dobrý čili lásky nejhodnější; jenž hřích nenávidí pro jeho ošklivost; jenž hřích trestá pro jeho ohavnost.

Uvážíme-li tyto vlastnosti, které lítost míti musí, by nám zjednala odpuštění hříchů, milosrdenství a milost Boží, musíme přiznati, že není věcí snadnou a nepatrnou, náležitou lítost vzbuditi.

A je-li přece vzbuzení vnitřní, nade všecko, všeobecné a nadpřirozené lítosti hlavní věcí a podmínkou dobré svaté zpovědi, ať běží o hříchy těžké nebo jenom malé, pak se ti asi, nábožná duše, zavdělím, *když ti udám některé prostředky, pomocí nichž s milostí Boží snadno náležitou lítost vzbudíš.*

13. Abychom vzbudili spasitelnou lítost nad hříchy, musíme

1. *Pána Boha za tuto milost prositi a*

2. *nábožně uvážiti nebo rozfímati, co jsme hříchy zlého učinili, že jsme hříchy urazili Boha nejvýš dobrého, lásky nejhodnějšího, nebo nejvýš spravedlivého.*

Lítost nad hříchy jest milost Boží, které jenom modlitbou od Boha dosíci můžeme.

Proto připravujíc se ke svaté zpovědi počni modlitbou, prosíc Boha vroucně, aby tě osvětil, abys hříchy své poznala, a by tvé srdce pronikl velkou bolestí a ošklivostí nad hříchem vůbec, a nad těmi hříchy, kterých jsi se od poslední zpovědi dopustila a které chceš uzavříti, zvláště. Pros také Pána zároveň, aby ti udělil síly, abys mohla učiniti pevný úmysl se polepšiti. Ten, „před jehož tváří skály se rozplývají jako vosk“, „jenž se dotýká hor a ony dýmají“, jest také s to, aby pohnul kamenným srdcem hříšníka a roznítil v něm plamen božské lásky.

Po zpytování svědomí rozjímej o nekonečné velebnosti božské. Kdo jest, jehož jsem hříchy urazil (a)? — Pán nebes a země; Král všech králů, jehož moc sahá od jednoho konce světa ke druhému; Hospodin Bůh zástupův, jehož slávy jest plna země, a jemuž v nebesích kůrové andělští o závod volají: Svatý, svatý, svatý!

A kdo jsem já, jenž tuto nekonečnou Velebnost Boží urazil (a)? — To mi praví zkrátka a důrazně církev na popeleční středu: „Pomni, človče, že prach jsi, a v prach se navrátíš!“ A já, prach a země, opovážil (a) jsem se proti všemohoucímu Bohu se pozdvihnouti a jeho neposlušati? Ó jak jsem jednal (a) zpozdlil a zločinně!

Potom rozjímej o nekonečné lásce a dobrotě Boží. Ty jsi mne, ó Bože, z pouhé lásky ke svému obrazu stvořil; Tys mne vykoupil; Tys mne povolal do pravé církve katolické; Tys mne na křtu svatém posvětil; Tys mně od prvního okamžení mého života až do této chvíle tak mnohá a veliká dobrodiní prokázal; (Tys mne do stavu spasitelného povolal;) Tys mi udělil tak mnohé zvláštní milosti, abych dosáhl (a) svého cíle! A tohoto svého Stvořitele Vykupitele, Posvětitelé, svého nejlaskavějšího Otce, svého největšího dobrodince jsem tak mnohokrát rozhněval (a), urazil (a) hříchy! Ach lituji proto srdečně a nade všechno všech svých hříchů, a mám je v největší ošklivosti! Milý Bože, odpusť mi všechny hříchy, když ti slibuji, že tě již nikdy neurazím!

14. Nebo nábožně uvažuj: Tys, ó Bože, nejvýš dokonalý; Tys všemohoucí, vševědoucí, nejvýš spravedlivý, dobrotivý, nejvýš moudrý, milosrdný, shovívavý, svatý — a tohoto nejvýš dokonalého, nejvýš dobrého, lásky nejhodnějšího Boha jsem neposlechl (a), opustil (a), rozhněval (a), urazil (a)! Ach, lituji pro o srdečně a více než kteréhokoliv jiného zla všech svých hříchův, a mám je v největší ošklivosti! S Tvou pomocí chci se již každého hříchu varovati, ó Bože, nejvýš dobrý!

15. Nebo rozjímej o přehořkém umučení a přebolestné smrti Pána Ježíše, která obzvláště k pravé lítosti povzbuzuje.

Hříchy uražená Velebnost Boží nemohla nikdy býti usmířena všemi kajícími skutky všech spravedlivých na zemi, a tu sám Syn Boží z neskončené k nám lásky obětoval se na smíření. Vida Otec nebeský, že milovaný jeho syn vzal na se naše nepravosti, neušetřil ho, nýbrž vydal ho rukám jeho krvelačných nepřátel.

Představ si Ježíše na hoře Olivetské, kterak má tu na mysli hříchy celého pokolení lidského, a také tvé vlastní hříchy, a následkem toho snáší smrtelnou úzkost, až se krví potí.

Provázej božského Spasitele k veleknězi, k Pilátovi a Herodovi, a viz, kterak jest mužem bolestí, kterak jest tupen a haněn, kterak od jednoho učeníka jest zrazen, od druhého zapřen, od ostatních opuštěn.

Viz v duchu potupné bičování a přebolestné trním korunování, a vzpomeň potom na lásky nejhodnějšího Spasitele v onom okamžení, kdy jej ranami posetého a krví zbroceného ukazuje Pilát lidu se slovy: „Ecce homo!“ Ejhle (jaký to) člověk! — aby je pohnul k milosrdenství, ale srdce Židů zůstalo tvrdé!

Dej se alespoň ty pohnouti tímto žalostným pohledem!

Konečně jdi s Kristem na Kalvárii a uvažuj, kterak po třikráte k zemi klesl pod tíží našich hříchův, a na horu zcela vysílen se dostav, tam na kříži uprostřed nevyslovitelných vnitřních a zevnějších bolestí velikou obět smíření za nás dokonál.

Ó jak veliké zlo jest asi hřích, a jak ošklivý a ohavný asi jest hřích, když jej Otec nebeský na svém nejmilejším Synu tak hrozně tresce!

A já jsem se tak mnoho hříchů dopustil (a)! Mám je všechny v největší ošklivosti.

Tohoto dobrého Ježíše, jenž z lásky ke mně tak mnoho trpěl, a za mne na kříži umřel, na místě abych ho za to miloval(a), svými hříchý znova jsem tupil(a) a znova křižoval(a), hněval(a) jsem a urážel(a)! *Ach, srdečně a nade všecko lituji proto všech svých hříchův, a mám je v největší ošklivosti. Ó milý Ježíši, odpusť mi mé hřichy, když Ti slibuji, že Tě již nikdy hřichy neurazím a nezarmoutím. Dej mi k tomu svou milost!*

16. Až dosud uvedená rozjímání rozněcují v nás lásku Boží a tak činí, že z lásky k Pánu Bohu hříchův litujeme. *Litost pocházející z lásky k Bohu* nazývá se *dokonalá*, jest nejlepší, Bohu nejmilejší a nám velice užitečná, ježto pro ni

nabýváme nejenom odpuštění vin, nýbrž i časných trestův, a mnoho jiných milostí. „Rez hříchu mizí tím dokonaleji,” praví sv. Řehoř, „čím silnější oheň lásky v srdci kajícníkově”. Proto mají se o ni přičiňovati všickni věřící, ale zvláště ony osoby, které si Bůh ke své zvláštní službě vyvolil anebo k duchovnímu životu povolal.

Lítost vycházející z kterékoliv jiné nadpřirozené pohnutky nežli z lásky k Pánu Bohu dostačuje také ve svaté zpovědi k odpuštění hříchů, jest dobrá, ale méně dokonalá než první, a proto nazývá se *lítost nedokonalá*. Lítost nedokonalá obyčejně vychází z *bázně před Bohem nejvyšš spravedlivým*, jenž dobré odměňuje a zlé, tedy hřích — zlo jediné a největší — tresce.

Nejsi-li s to, nábožná duše, abys se povznesla k lítosti dokonalé, hled' s milostí Boží vzbuditi lítost nedokonalou, nábožně uvažujíc tyto vážné pravdy:

17. K vůli úplnosti podávám na prvním místě *rozjímání ke vzbuzení nedokonalé lítosti nad hříchy těžkými*.

Ó milý Bože! Svými hříchy rozhněval(a) a urazil(a) jsem Tebe, nejvyšš spravedlivého, jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Co jsem učinil(a)? Za vyhovění vlastní vůle, za krátkou

radost, za nepatrný zisk ztratil(a) jsem Tvou milost, Tvé přátelství, věčnou blaženost nebeskou, věčnou společnost s Tebou, ó Bože, a se všemi vyvolenými. Tys byl, ó Bože, mým nejlaskavějším otcem, miloval jsi mne a opatroval jako své dítě, dary a milostmi jsi mne obklopoval, korunu nebeskou měl jsi již pro mne připravenou — a já jsem tím vším pro hříchy opovrhl(a). Jak jsem jednal(a) zpozdivle, nerozumně! *Ach, lituji všech svých hříchů srdečně a více než kteréhokoliv zla a mám je v největší ošklivosti*, protože jsem jimi Tebe, ó Bože, nejvýš spravedlivého, urazil(a), a tak milost Tvou a nebe ztratil(a). Navrať mi, prosím, svou milost a nebe mi opět otevři, když Ti slibuji, že chci raději všechno trpěti, nežli znova hříchu těžkého se dopustiti.

Ale hřích těžký jest tak veliké zlo, tak velice Boha uráží, že Bůh, ač jest nejvýš dobrý, trestá ho ještě po smrti, v pekle hrozným ohněm a jinými nevyslovitelnými mukami — na věky! A já jsem Tě, ó Bože, tak mnohokráte těžce urazil(a), a tedy tak mnohokráte tyto hrozné věčné tresty zasloužila(!) *Ach, lituji proto upřímně a nade všechno všech svých hříchův, a mám je v největší ošklivosti*. Ó Bože nejvýš spravedlivý a milosrdný, odpusť mi, prosím, pokorně, všechny hříchy, když opravdu

míním od této chvíle každého hříchu těžkého a zlé příležitosti se varovati a Tvou vůli plniti. Dej mi k tomu svou milost!

18. *Máš-li se zpovídati jenom z hříchů malých*, jsou sice tresty, kterých jsi zasloužil(a), daleko menší, ale přece dosti těžké, aby tě pohrnuly k veliké lítosti nad nimi.

Pomni, že jsi se připravil(a) o mnoho lásky svého nebeského Otce, že jsi přišel(a) o mnoho milostí, a že jsi zasloužil(a) hrozné tresty v očistci. A proto modli se zkroušeně:

Ó milý Bože, všemi svými hříchy rozhněval(a) a urazil(a) jsem Tebe, nejvyšš spravedlivého, a tím jsem se připravil(a) o mnohé Tvé zalíbení, o mnohé Tvé milosti, z nichž každá má větší cenu než celý svět; a kdybych umřel(a), musel(a) bych dlouhý čas snášeti hrozná muka v očistci, a dlouhou dobu postrádati blažené Tvé společnosti v nebesích. *Ach, lituji proto srdečně a nade všecko všech svých hříchův, a mám je v největší ošklivosti.* Ó Bože, buď mi milostiv, když si pevně umínuji, že se již nechci ani malých hříchů vědomě a dobrovolně dopouštěti! Posiluj mne svou milostí.

19. *Máš-li se zpovídati z hříchů těžkých a malých, nebo uzavíráš alespoň nějaké hříchy těžší z předešlého života, chtějíc vzbuditi nedokonalou lítost, uvažuj nábožně:*

Dobrotivý, milosrdný Bože, všemi svými hříchy, kterých jsem se od poslední platné svaté zpovědi dopustil(a) nebo které z předešlého života do této zpovědi uzavírám, rozhněval(a) jsem Tebe, nejvýš spravedlivého, a tak jsem Tvou milost a lásku a Tvou blaženou společnost v nebesích ztratil(a), o Tvé zalíbení a o mnoho milostí se připravil(a), hrozné muky v očištcí a věčná muka v pekle zasloužil(a). *Ach, lituji proto srdečně a nade všechno všech hříchův, a mám je v největší ošklivosti.* Spravedlivý a milosrdný Bože, buď mi milostiv, když ti slibuji, že se chci každého hříchu a zlé příležitosti varovati, a Tvou svatou vůli plniti. Bože, ku pomoci mé vzezři: Pane, k spomožení mému pospěš!

20. Nuže, vroucí modlitba a tato rozjímání jsou těmi mocnými prostředky, pomocí nichž s milostí Boží, nábožná duše, snadno vzbudíš lítost nad svými hříchy.

Ale, prosím, nelekej se, když jsem ti naznačil více rozjímání vhodných ke vzbuzení lítosti. Nemusíš při každé zpovědi všechna tato rozjímání uvažovati, nýbrž *dostačí jediné*, a můžeš si vyvoliti, které se pro tebe hodí, které se ti líbí, které tě nejvíce dojímá. Jednou vezmi si k srdci *nekonečnou lásku a dobrotu Boží* (č. 13. nebo č. 14.), podruhé *přehořké*

umučení a přebolestnou smrt Páně (č. 15.), jindy nejvyšší a nevystihlou spravedlivost Boží, a tu opět nábožně uvážiti můžeš jenom to, co odpovídá tvému duševnímu stavu (podle toho, z jakých hříchů se máš zpovídati), co jsme napsali buď pod číslem 17. nebo pod číslem 18. nebo pod číslem 19.

A když jsi byl(a) Pána Boha za milost spasitelné lítosti poprosil(a) a to které rozjímání pozorně a nábožně jednou nebo snad dvakráte vykonal(a), nebo lépe řečeno, se pomodlil(a), pak jsi s milostí Boží náležitou lítost vzbudil(a), pak máš dobrou lítost, i když snad tuto lítost nebo bolest duše necítíš. „Mnohé osoby se bojí,“ praví svatý Alfons, „že necítí žádné bolesti; žádají, aby každá zpověď byla provázena slzami a duchovními sladkostmi, a poněvadž přese všechno své úsilí a namahání nemohou toho dosíci, jsou stále nepokojny vzhledem ku svým zpovědím. Ale takové duše ať jsou přesvědčeny, že pravá bolest nezáleží v pocitu, nýbrž ve vůli. Svatý Tomáš učí o lítosti, že *bolest duše, která jest nevyhnutelně potřebna ke svátosti pokání, pozůstává v nelibosti, kterou má člověk nad spáchanými hřichy, a že tato bolest nemá vlastně svého sídla v citu, nýbrž ve vůli, ježto cítěná bolest jest jenom následek nelibosti (ošklivosti), kterou má vůle;*

ale tento účinek (bolest citelná) nezávisí vždycky od nás, poněvadž nižší částka naší duše neposlouchá a nenásleduje vždycky částky vyšší. *Pokaždé jsme tedy vykonali dobrou zpověď, má-li vůle větší nelibost (ošklivost) nad spáchanými hříchy, než nad jakýmkoliv jiným zlem (než nad jakýmkoliv jiným neštěstím, nad jakoukoliv jinou ztrátou).*

Proto také nesmíme si žádného násilí činiti, bychom bolest cítili. Vůbec musíš si pamatovati, milá duše, že *ony vnitřní úkony jsou nejlepší, které ne tak násilím, jako spíše jemně a bez namáhání se vzbuzují; neboť Duch svatý řídí všechno libezně* (Moudr. 8, 1.), to jest klidně a mírně.*)

A jiný duchovní učitel podobně napomíná: Nechť takové bázlivé duše vzbuzují lítost klidně a mírně, bez namáhání a úzkosti; neboť tato úzkostlivost znepokojuje duši a jest příčinou, že se úkony vůle nesdělují se srdcem, a ony duše naleznou tím méně citelnou bolest, čím více jí hledají. Ostatně jest tato úzkostlivá bázeň příčinou, že pak ani úkony vůle nestanou se tak dokonalými, poněvadž brání vnitřnímu osvětlení a povzbuzení Ducha svatého, jenž působí toliko na duše tiché, klidné a mírné.**)

*) „Pravá nevěsta Ježíše Krista“ od svatého Alfonsa. O zpovědi. — **) Scaramelli, T. J., l. c.

21. Ale máš-li ještě nějakou pochybnost v příčině lítosti, tož poslechni dobré rady svaté Teresie, jež praví: „Viz, jsi-li opravdu odhodlána hříchů, z kterých se zpovídáš, již se nedopouštěti; a máš-li tento úmysl, pak nepochybuj, že máš také opravdovou lítost“. A jinak nazývá se *pevný úmysl* „*nikdy již nehřešiti*,“ *zkušebním kamenem lítosti*. *Pravý úmysl* náleží tak podstatně k lítosti, že si opravdové lítosti bez pravého úmyslu ani nelze mysliti, čili lítost bez něho není žádnou lítostí. Proto učí svatý sněm tridentský: „Lítost jest bolest duše a ošklivost nad hříchem spáchaným *s předsevzetím nikdy již nehřešiti*“.*) Církevní spisovatel Lactantius docela zkrátka praví: „Činiti pokání není nic jiného, než ujišťovati, že nebudeme již hřešiti“. Ještě lépe vyjadřuje se o tom svatý Řehoř: „Činiti pokání jest, spáchané chyby oplakávati a nedopouštěti se znova žádných, jež by bylo oplakávati; neboť kdo tak hříchy oplakává, že se jiných dopouští, ten buď se jenom staví, jakoby činil pokání, nebo neví, v čem záleží.“**)

Ježto tedy *pravý úmysl* náleží k opravdové kajicnosti a k dobré svaté zpovědi, připome-

*) Sněm trid., sez. XIV., hl. 4.

**) Scaramelli T. J., l. c. Lactant. instit. c. 13.
— S. Gregor. hom. 34. in evang.

neme, jaký má býti při nábožných duších, které chtějí častějším užíváním svátosti pokání dosáhnouti veliké čistoty srdce.

O PRAVÉM ÚMYSLU.

22. *Pravý úmysl jest upřímná vůle nikdy již nehřešiti a život svůj polepšiti. Aby však byl dobrý, musí míti jako lítost čtyry vlastnosti. Musí býti pevný, účinný, všeobecný a nadpřirozený.*

Nejprve musíme míti *pevný úmysl* nikdy již nehřešiti. Mnohé duše říkají: Chtěla bych, abych se toho hříchu již nedopustila, chtěla bych, abych již milého Pána Boha neurazila. Ale toto: *chtěla bych* ukazuje příliš jasně, že jejich úmysl není pevný, neboť musíme moci s rozhodnou vůlí říci: *Nechci* již tohoto hříchu se dopustiti, *nechci* již zúmyslně Pána Boha uraziti.

K pevnosti úmyslu přistupuje druhá vlastnost, že musí býti *účinný*, to jest, musí nás povzbudit, bychom užívali vhodných prostředkův, bychom se již hříchů, ze kterých se zpovídáme, nedopustili, (jako modlitby, zapírání smyslů, pamatování na všudypřítomnost Boží), a obzvláště bychom se varovali blízké

příležitosti nebo nebezpečenství upadnouti do starého hříchu.

Dále musí býti pravý úmysl *obecný*, to znamená, musí se vztahovati na *všecky hříchy těžké bez výminky* (nejenom na hříchy těžké, z kterých se kdo zpovídá, nýbrž na hříchy těžké vůbec).

Co se týče hříchů malých, dostačí sice k platnému přijetí svátosti pokání, když náležitě litujeme jednoho druhu malých hříchů, nebo jediného hříchu malého („Zpovědník“ od svatého Alfonsa, hlava XV. 2), a když si pevně umíníme, toho druhu nebo toho jednoho hříchu malého se varovati: ale duše, které touží po větší dokonalosti, musí si umíniti, že se chtí varovati *všech hříchů malých, páchaných zúmyslně, s rozvahou; a hříchů malých, kterých se dopouštíme z přenáhlení, bez rozvahy, z lidské křehkosti, že se chtí varovati, jak jen dobře budou moci*“. To všecko jsou slova svatého Alfonsa.*)

A svatý František Saleský poučuje Bohumilu o pravém úmyslu takto: „Měj vždycky upřímnou nelibost na všech hříších, z kterých se zpovídáš, ať jsou sebe menší, a umiň si pevně, že se jich budoucně budeš varovati.

*) „Pravá nevěsta Ježíše Krista“ od sv. Alfonsa. O zpovědi.

Mnozí zpovídají se ze svých malých hříchů jenom ze zvyku, takorča že to náleží k jejich pořádku, a ani za mák nepomyslí na své polepšení; takto zůstávají po celý svůj život a připravují se o mnoho duchovních užiteků a statků. Zpovídáš-li se tedy na př., že jsi lhala bez poškození jiného, nebo že jsi řekla nějaké nepatřičné slovo, tož toho také lituj, a učiň si pevné předsevzetí, že se v té věci polepšíš. *Jest ošklivým zlořádem zpovidati se z hříchův a nechtíti se polepšiti; neboť právě k polepšení se jest zpověď ustanovena*’.*)

Ještě doporučují duchovní učitelové, bychom si při každé zpovědi pevně předsevzali *jednoho hříchu* z těch, ze kterých se zpovídáme, se zvláštní péčí se varovati.

Konečně jest mi v příčině všeobecnosti pravého úmyslu připomenouti, že *uzavíráme-li do svaté zpovědi některé hříchy z předešlého života, musíme také vzhledem k nim pevný úmysl vzbuditi*, že se jich s pomocí Boží nikdy nechceme dopustiti.

23. Čtvrtá vlastnost pravého úmyslu jest, že musí býti *nadpřirozený*, to znamená, že musí pocházeti (jako pravá lítost) z *pohnutek*, z *příčin nadpřirozených*, čili z *pohnutek*, o kterých nás poučuje *svatá víra*.

*) Bohumila. O svaté zpovědi, II. 19.

Musíme si umíniti, že se budeme varovati každého hříchu *z lásky k Pánu Bohu*; poněvadž bychom hříchem urazili a rozhněvali Pána Boha nejvýš dobrého, lásky nejhodnějšího, svého nejlaskavějšího Otce, svého největšího Dobrodince; poněvadž bychom hříchem urazili předobrého svého Spasitele; chceme se vystříhati každého hříchu, abychom se Pánu Bohu líbili, božskému Srdci Páně radost činili, milostí Božích a života věčného účastnými se stali. Anebo musíme si umíniti, že se chceme varovati každého hříchu *ze svaté bázně*: poněvadž bychom hříchem urazili Boha nejvýš spravedlivého, a tak ztratili bychom nebo menší si učinili blaženost nebeskou, milost Boží, zalíbení Boží; a přitáhli bychom si hrozné tresty v očištcí nebo docela nevyslovitelná muka na věky v pekle.

Ale není potřeba, nábožná duše, bys chtějíc pravý úmysl vzbuditi, *znova zvlášť* uvažovala tyto nadpřirozené pohnutky, které tě mohou pobádati k vařování se hříchů; vzbudila-li jsi právě nadpřirozenou lítost, tedy to jde zároveň; neboť tytéž city, kteréž povstaly v tvém srdci při vzbuzování lítosti vzhledem *k minulosti*, samy sebou stanou se pevným úmyslem hříchu se varovati, jakmile pomýšlíš *na budoucnost*. Když jsi tedy vzbudila

pravou lítost nad spáchanými hříchy, pomni jednoduše *na budoucnost*, řkouc upřímně: „*Ó můj Bože, s Tvou milostí chci se každého hříchu a zlé příležitosti varovati!*” — nebo: „*Ó můj Bože, pevně si umiňuji, že Tě s Tvou pomocí nikdy již neurazím!*” — a takovým způsobem vzbudíš dobrý, *nadpřirozený, pravý* úmysl. Proto také jsme výše při rozjímáních, která mají v nás probuditi spasitelnou lítost, hned vždycky všeobecně pravý úmysl připojili.

24. Ale nadpřirozený pravý úmysl musí i tu vlastnost do sebe míti, že ho nestavíme na svou vlastní sílu, nýbrž *na sílu milosti Boží*.

Mnohý kajicník takoruka se strachuje pravý úmysl učiniti, boje se, že ho nevyplní. Tu dlužno uvážiti: Pouhá obava, že snad po svaté zpovědi opět do týchž chyb klesneme, nečiní pravý úmysl nedobrým, jenom když máme *upřímný, pevný úmysl* varovati se každého hříchu, nebo toho kterého hříchu . . ., k němuž se ta obava vztahuje, *při svaté zpovědi*.

Nad to, něco jiného jest, hřešiti zúmýslně, vědomě a dobrovolně, a něco jiného pochybiti z přenáhlení nebo ze slabosti lidské. Pravý úmysl, potřebný k svaté dobré zpovědi, žádá

upřímnou vůli varovati se všech hříchů těžkých bez výminky, a při osobách po dokonalosti toužících žádá ještě upřímnou vůli vystříhati se hříchů malých *vědomě a dobrovolně čili zúmyslně páchaných* — a to vyplniti můžeš — *s milostí Boží.*

Ano „s milostí, s pomocí Boží“, a k tomu především musíš při pravém úmyslu zřetel míti. Sami ze sebe jsme slabí, křehcí, ke zlému naklonění, avšak pevně doufej, že tě bude Pán Bůh svou milostí provázeti, že tě bude posilovati, bys se hříchův uvarovala a na cestě ctností prospívala. Vždyť právě ve svátosti pokání se nám netoliko hříchy odpouštějí, nýbrž nabýváme síly, bychom opět ve hříchy neupadli. A této pomoci poskytne ti nebeský lékař duší tím v hojnější míře, čím horlivěji se ke svaté zpovědi připravuješ, a čím vroucněji za pomoc Boží prosíš. Proto uzavíráme vzbuzení lítosti a pravého úmyslu obyčejně slovy: „*Uděl mi, o Bože, tu milost, bych vyplnil, co jsem si umínil!*“ — „*Ó Bože, uděl mi k tomu svou pomoc!*“

25. Nuže, nábožná duše, umíš si při každé svaté zpovědi *pevně*, že se chceš varovati *z lásky k Pánu Bohu* nebo *ze svaté bázně* nejenom *všech hříchů těžkých*, nýbrž *i všech hříchů malých*, *vědomě a dobrovolně páchaných*, ob-

zvláště že vynaložíš zvláštní píli, abys neklesla do chyb, z *kterých se zpovídáš, nebo kterým častěji podléháš, nebo které tě mnoho znepokojí*. Umiňuj si, že se chceš vystříhati *příležitosti nebo nebezpečství ke hříchu*; že chceš *užívat často, zejména však v pokušení vhodných prostředků k zachování se od hříchů*, totiž bdíti nad sebou, zapíratí své smysly, modliti se, pamatovati na všudypřítomnost Boží, obnovovati pevný úmysl, a co ti zpovědník dobrého poradí. Konečně *doufej pevně v pomoc Boží a pros za ni vroucně*, a takto bude tvůj pravý úmysl dobrý, spasitelný; neboť potvrdí tvoji upřímnou lítost, a zaručí ti odpuštění hříchův a polepšení života.

A nyní, když jsi byla vyzpytovala svědomí a vzbudila lítost a pravý úmysl, nyní jsi připravena ke svaté zpovědi, *nyní můžeš přistoupiti ke zpovědníci*.

O ZPOVĚDI.

26. Jdi ke zpovědníkovi jako k milosrdnému Samaritánu, jenž přišel, aby tvé rány vyléčil; viz v něm očima víry osobu Ježíše Krista, v jehož jménu ti tvé hříchy odpouští a trojí úřad soudce, lékaře a otce koná. Vzpomeň ještě jednou, ze *jdeš přijati svátost pokání*,

kteřou se omývá duše v krvi Pána Ježíše ode všech poskvrn.

27. Přístup ke zpovědnici a *zpovídej se se srdcem naplněným upřímnou lítostí, spojenou s hlubokou pokorou a s pevnou důvěrou v milosrdenství Boží.* — Kdo jde ke svaté zpovědi, má mít na mysli známého z evangelia celníka v chrámu. Vyznával se býti hříšníkem: „Bože, buď milostiv mně hříšníku!“ Neosměloval se oči pozvednouti k nebesům, hleděl smutně k zemi, a bil se pokorně v prsa.

Zpytující svědomí poznali jsme, že jsme urazili neskončenou velebnost a dobrotu Boží; poznali jsme vlastní slabost, a proto máme se před Pánem Bohem pokořiti, ponížiti, styděti se, a máme pokorně uznávati a vyznávati, že jsme bídní a nemocní.

Ale jako žádá Pán Bůh tuto zkroušenost a pokoru, tak jest mu těmito ctnostmi ozdobená duše tak milá, že jest ihned pohnut k milosrdenství a k odpuštění hříchů, že ji něžně objímá, k svému srdci tiskne a nechová se k ní již jako ku dceři vinné a trestuhodné, nýbrž jako ku dceři své milované. „*Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.*“ (Žalm 50.)

Než co se týče této zkroušené pokory, musíme se mít na pozoru, by nebyla falešná,

a takovou by byla, kdyby nebyla sloučena s pevnou nadějí, že dosáhneme jistě odpuštění hříchů. Chybí-li tato naděje, nemůžeme na věky očekávati prominutí hříchů; neboť nedůvěřivá ošklivost nad urážkami Božími nenakloňuje jeho milosrdenství, nýbrž spíše dráždí. Kain a Jidáš litovali svých nepravostí, ale poněvadž nedoufali v Boží dobrotu a milosrdenství, nic jim jejich lítost neprospěla. Pročež dopustíš-li se, nábožná duše, nějaké větší chyby nebo klesáš-li vždy ve staré hříchy, neměj pokoru falešnou, nebuď nepokojna, smutna, nedůvěřiva, u sebe říkajíc: „Bůh mi neodpustí; myslím, že na mne Pán Bůh zapomněl, poněvadž jsem velmi špatná a stále opět do starých chyb klesám” — to by byla lítost Kainova nebo Jidášova — nýbrž měj lítost a vyznávej se ze svých hříchů s plnou věrou a s pevnou nadějí, že ti Pán Bůh hříchy odpustí, a potom s radostí zvoláš: „V Tebe, Hospodine, jsem doufala, nebudu zahanbena na věky!”*)

28. Zpovídej se dále úplně a jednoduše.

Úplně se zpovídá, kdo vědomě žádného hříchu nevynechává. Jde-li o hřích těžký, jest úplnost nutna k dosažení věčného spasení;

*) Scaramelli T. J., l. c.

neboť nevyznáme-li se z něho, nedosáhneme nikdy jeho odpuštění, a tak na věky zahyneme. Jde-li o *hřích malý*, jest vyznání se z něho nutno k dosažení čistoty srdce a k pokroku v dokonalosti.

Drahá duše, *ať bys klesla sebe hlouběji*, nebo vzpomněla si na nějaký *těžký hřích z předešlého života*, z kterého jsi se ještě „ne-zpovídala“, nedbej nevčasné bázně ani nemístného studu, a *upřímně se vyžnej*. Buď přesvědčena, že tím u zpovědníka vážnosti nejen neztratíš, nýbrž naopak ještě si ji rozmnožíš; neboť jednak zná zpovědník lidskou slabost lépe než kdo jiný, a jednak těší ho důvěra, kterou mu věnuješ, a péče, jakou máš o své spasení.

„Nemáš-li této důvěry ve svého zpovědníka, jdi k jinému. Nemůžeš-li jíti k jinému, rei mi, nezavolala bys ihned ranhojiče, kdybys měla nějakou ránu, která by tvému životu hrozila, neužiješ-li se rychlé pomoci, byť jsi měla proto sebe většího studu nebo sebe větší bázně pocítiti? A bys vyléčila svou na smrt nemocnou duši a zachránila ji od pekla, nechtěla bys se svěriti svému duchovnímu otci? — Řekni mu: „Duchovní otče, mám na srdci hřích, který se bojím vyznati, račte mi pomoci,“ a on tě ochotně snadným způsobem k vyznání

přivede. Po zpovědi budeš míti nad tím, že jsi se ze svých hříchův upřímně vyznala, větší radost, než kdybys se stala královnou celého světa. Zamlčuješ-li však *těžký hřích*, žiješ v nemilosti Boží a v nebezpečnství věčného zahynutí. Zastihne-li tě náhlá smrt, jak se nyní tak často přiházívá, takže skoro každého dne slyšíme o osobách náhle zemřelých, jak se ti potom povede po celou věčnost?")*)

29. Zamlčuje-li nábožná osoba při svaté zpovědi *hříchy malé*, nehřeší sice, poněvadž nejsme vůbec povinni z malých hříchů se zpovídati, ale *jest vinna*, že *pomalů pokračuje na cestě dokonalosti*. „Kterak může lékař ránu vyléčiti,” praví svatý Augustin mluvě o zpovědi, „když mu jí nechce nemocný ukázati?” A kterak může tě zpovědník, lékař duše, od spáchaných chyb vyléčiti, když mu jich nezjevíš? Kterak tě může od náruživostí osvoboditi, když je před ním skrýváš? Kterak tě může chrániti proti pokušením, kterými tě ďábel napadá, svírá, přemáhá, by tě strhl do propasti, když je zatajuješ?

Než žádáme-li úplnosti při zpovědi osob nábožných, přáli bychom si, by se nám dobře rozumělo.

*) Sv. Alfonsa „Pravá nevěsta Ježíše Krista“ I. c.

Vyznávej se ze všech malých hříchů, *skutečných hříchů*, a ne ze všech nedokonalostí, slabostí, pochybností, skrupulí. Ano, *můžeš se spokojiti s tím, že se vyznáváš jenom z několika větších poklesků, nad kterými můžeš vzbuditi upřímnou lítost a pravý úmysl se jich varovati.* Jest lépe přestati na vyznání několika větších chyb, než vypovídati řadu lidských křehkostí, nad nimiž lze jen stěží pravou lítost vzbuditi. V posledním případě vydáváme se také v nebezpečí, že učiníme špatný pravý úmysl, totiž takový, o němž již napřed jsme přesvědčeni, že nebude následovati žádné polepšení, žádný pokrok ve ctnosti. *Srovnej, co jsme řekli na počátku článku „O zpytování svědomí“ č. 6.*

30. „Také jest lépe, než vyznávati se z nedokonalostí, křehkostí a pochybností,” dí svatý Alfons, „*odkrýti zpovědníku náruživosti, náklonnosti a příčiny pokušení*, aby zpovědník mohl vytrhnouti samy kořeny zla; neboť nečiníme-li toho, nepřestanou pokušení nikdy, a zůstaneme stále v nebezpečenství, že svolíme, můžeme-li příčinu toho odstraniti, a přece toho nečiníme. Pro mnohou duši bude také prospěšno, vyjeví-li cvičíc se v pokoře ona pokušení, která ji nejvíce pokořují, jako myšlenky proti svaté čistotě, byť je byla zapudila. Svatý Filip Neri říkával: „Pokušení, které se vyjeví, jest již

napolo přemoženo." Pravím pro „mnohou", neboť pro jiné, které jsouce osvědčené zbožnosti v této věci jsou příliš úzkostlivy, ježto stále se bojí, že svolily, bývá někdy užitečno, když se jim zapoví takové věci vyznávati, leč by byly docela jisty, že se hříchu dopustily."*)

Pěkně zase, co se toho týče, *a jak se má nábožná duše zpovídati vůbec*, poučuje *svatý František Bohumilu*: „Zanech úplně oněch neurčitých a zbytečných vyznání, kterým si mnohé navykly, jako: Nemilovala jsem Pána Boha tak velice, jak jsem měla; nemodlila jsem se tak nábožně, jak jsem měla; nemilovala jsem bližního tak, jak jsem měla; nepřijímala svaté svátosti s tou úctou, jak jsem měla, a podobně; neboť vším tím neříkáš ničeho, z čeho by mohl zpovědník posouditi stav tvého svědomí; ježto všickni lidé na světě a docela všickni svatí v nebesích mohli by totéž říci, kdyby se zpovíдали. Zpytuj proto, jakou zvláštní příčinu máš k těmto žalobám, a najdeš-li ji, pak vyznej jednoduše a prostě chyby, kterých jsi se dopustila. Chceš se na př. zpovídati, že jsi nemilovala bližního, jak jsi měla, ježto jsi snad šla mimo, bez pomoci, nějakého velmi potřebného chudého, jemuž jsi snadno mohla

*) Svatý Alfons l. c.

útěchy a pomoci poskytnouti. Tu se zpovídej v tomto zvláštním případě takto: Viděla jsem velmi potřebného chudého a nepomohla jsem mu, ač mohla, z lenosti, z tvrdého srdce, z opovržení, nebo jakoukoliv příčinu této chyby poznáš . . . Ani při malých hříších nespokoj se pouhým vyznáním skutku, nýbrž řekni také pohnutku, která tě k tomu přivedla. Nežaluj na sebe ku př. jenom, že jsi lhala nikomu tím neškodíc, nýbrž připoj, stalo-li se to z marné ctižádosti, abys se chválila nebo omluvila, nebo z lehkomyšlnosti, nebo že jsi chtěla míti pravdu. Udej dále, zda jsi dlouho v hříchu trvala; délka času činí z pravidla hřích o mnoho těžším. Jestli veliký rozdíl, obírala-li marnivost našeho ducha běžně asi čtvrt hodiny, nebo jestliže jsme ji nosili v srdci jeden, dva, tři dny. *Máme tedy skutek, pohnutku a trvání svých hříchův udati.* Nejsme sice přísně zavázáni k této správnosti, co se týče vyznávání se z hříchů malých, ano nejsme povinni z nich se zpovídati; *ale kdo chce svou duši dobře očistiti, aby dosáhl dokonalosti,* ten nesmí zamlčovati svému duchovnímu lékaři zla, jehož si přeje býti zbavenu, nýbrž musí mu spíše všechno zlo, i nejmenší, co možná správně vyjevit. *Vyznáváme-li nejenom hříchy, nýbrž i zlé náklonnosti, zvyky, náladu mysli a jiné kořeny,*

z nichž vyšly, nabývá tím zpovědník dokonalejší známosti srdce, které má vésti, jakož i prostředků, kteréž se pro ně zvláště hodí. Ale osoby, jež mají účastenství v našem hříchu, musíme, seč jsme, v tajnosti chovati.)*

Než *toto pokorné vyjevení náruživosti* slouží netoliko k tomu, by tě mohl, nábožná duše, zpovědník k dokonalému životu vésti, nýbrž *jest samo o sobě spasitelné*, jak připomíná P. Jindřich Rickenbach velevhodně, řka: Podotkni vyznávaje se z hříchů hlavně takové věci a okolnosti, které obzvláště jsou vhodné tebe pokořiti, na př. závist, která tě svedla ku na cti utrhaní nebo k pomluvě, nebo kteroukoliv jinou skrytou náruživost, za niž se stydiš. Čím více pokory a sebezpřemožení tě tvé vyznání stojí, tím příjemnější jest Bohu a tím více užitku přinese ti svatá zpověď.

31. Konečně zpovídej se *jednoduše*.

Aby zpověď byla *jednoduchá*, praví svatý Bernard, *musíme se varovati omlouvati svůj špatný úmysl*, s jakým jsme se hříchu dopustili; neboť to pak není zpovídati se, nýbrž vlastní vinu přikrývati a hájiti, a to velebnost Božskou neusmíruje, nýbrž vyzývá. Dále *nesmíme vinu činiti menší* tím, buď že ji jiným přičítáme,

*) Bohumila. O svaté zpovědi, II. 19.

jakoby byli nás svedli, buď že líčíme svůdné příležitosti; *neboť člověk nikdy nehřeší, není-li při tom jeho vůle*. Toto umenšování viny obsahuje v sobě nevďěčnost proti dobrotě Boží; neboť čím menší pokládá se vina, tím činí se také menší dobrota toho, jenž odpouští.*)

Této chyby dopouštějí se často osoby druhého pohlaví, i když jsou nábožny; činíce při zpovědi dlouhá vypravování a z každého hříchu celou událost, konečně připojují vinu svých sousedů, domácích, anebo kdokoliv dal právě podnět. Vrozeným studem jsouce svedeny, omlouvají někdy, nemohou-li chyby přikryti, svůj vlastní úmysl, a hledí mu dáti pěkný nebo alespoň méně ošklivý nátěr. Ó kéž by se pro Boha chránily takové obojetnosti, neboť taková zpověď jest spíše omluva než žaloba svých hříchů. Proto vydávají se ve veliké nebezpečení, že ani odpuštění ani žádoucí čistoty skrze svátost pokání nedosáhnou.**)

„Ještě ti doporučuji,” dí *svatý Alfons* o té věci, „bys se neomlouvala při zpovědi. Jest znamením, že má někdo málo lítosti nad svými hříchy, chce-li je docela i při zpovědi omlouvati. Nepochopuji, kterak někdo, maje

*) S. Bernard. serm. 16. in cantic.

**) Scaramelli T. J. l. c.

za to, že to a ono správně činil, může míti nad tím pravou lítost." A po té varuje zpovídací se nábožnou osobu ještě před něčím, co náleží k jednoduchosti vyznání. „Především musíš zanechat i ve zpovědi nepotřebných řečí, neboť k čemu má to býti, že vypravuješ zpovědníkovi všechny nepříjemnosti, které ti jiní učinili, a že s ním sděluješ své nemoci a svá soužení? Kdybys vynechala všechna tato vypravování, dostačilo by čtvrt hodiny zcela snadně ke zpovědi, v níž máš hlavně o to dbáti, kterak bys mohla odložit i nějakou chybu ze zvyku a činiti větší prospěch v dokonalosti."

Tato slova svatého Alfonsa týkají se ovšem jenom řečí nebo rozmluv nepotřebných. *Máš-li něco zvláštního na srdci, jsi-li v něčem v pochybnosti, potřebuješ-li poučení nebo rady, sděl se o to beze vší bázně a ostýchavosti se zpovědníkem, jenž zastává úřad nejenom soudce a lékaře, nýbrž i učitele nebo otce.*

Nuže, nábožná duše, *vyznávej se zkroušeně, pokorně, důvěrně, úplně* (hříchy, náruživosti, pokušení, nedbajíc nevčasného studu a nemístné bázně) a *jednoduše*, a pak vyjdeš ze svaté zpovědi, této druhé koupele znovuzrození, bílá a čista jako sníl, a obdržíš velikou sílu, abys v budoucnosti v podobné chyby neklesla.

Nebo si pamatuj toto pěkné stručné pravidlo: *Tvá zpověď buď při vši úplnosti krátká, při vši jednoduchosti a krátkosti jasna a určitá, a tak upřímná a zkroušená, jako by to byla poslední zpověď tvého života, a jakobys musela hned po ní objeviti se před věčným Soudcem.*)*

32. Když jsi se byla vyznala ze spáchaných hříchův od poslední zpovědi a uzavřela do přítomné některé hříchy z předešlého života, *obnov nad nimi upřímnou lítost* modlíc se nábožně obvyklou modlitbu: „Těchto a všech jiných svých hříchů srdečně a nade všecko lituji . . .” a po té, nemyslí na to, zda-li jsi snad něco nezapomněla, nebo na něco jiného, *obrať celou svou pozornost na slova zpovědníková*. Svatý František Saleský učí, že máme velikou cenu přikládati slovům, která k nám mluví duchovní vůdce ve zpovědi, neboť tu zastupuje místo Boží, jenž ho zcela zvláštním způsobem osvěcuje, aby nám to řekl, co jest pro náš pokrok nejprospěšnější. Neruš ho svými slovy. Některé osoby chtějí vždy jen samy mluvit a sotva poslouchají, co k nim zpovědník praví. To není v pořádku.

Přijímej slova a rady duchovního otce právě tak, jakoby přicházely z úst Kristových.

*) P. H. Rickenbach O. S. B.

I sem se vztahují slova, kterými vyzývala Marka Boží svatebčany v Kaně Galilejské, by jejího božského Syna věrně ve všem uposlechli: „*Vše, cokoliv vám řekne, učinite!*” I zde, a zde obzvláště mají platnost slova: „*Kdo vás slyší, Mne slyší.*”

Když potom modle se svolává na tebe kněz smilování a milost Boží, *a děláje nad tebou kříž rozhřešuje tě od hříchů „ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého,”* měj na mysli, že v tom okamžení z kříže Kristova či z nej-světějšího Srdce Ježíšova řine se nejdražší krev a tvou ubohou duši omývá. A proto mezi tím ještě jednou vzbuzuj pravou lítost, nebo pokorně se bijíc v prsa volej: „Bože, buď mně milostiv!” abys v míře nejhojnější stala se účastnou milostí svátosti pokání.

33. Po dosaženém rozhřešení nevzdaluj se hned od zpovědnice, nýbrž chvílku počkej, až zpovědník vysloví nad tebou nábožné přání, aby „umučení Pána našeho Ježíše, zásluhy blahoslavené Marie Panny a všech svatých, a cokoli dobrého vykonáš neb zlého vytrpíš, ti bylo na odpuštění hříchů, k rozmnožení milosti a k odměně života věčného.” Toto bohaté přání vyjádřené knězem, nemůže býti bez spasitelného účinku, a jím nabývají následující tvé dobré skutky zvláštní ceny zadost-

•

učinění nebo pokání za hříchy. Nepřipravuj se tedy o tuto milost, nýbrž spíše o ni pros.

Když ti byl dal zpovědník pozdravem „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus” nebo jinak znamení, že můžeš v pokoji jíti, poděkuj mu za slyšení zpovědi a svaté rozhřešení slovy: „Zaplať Pán Bůh!” anebo jak jinak jest u vás obyčejem.

Než kromě tohoto upřímného díkůvzdání měj vždy v uctivosti svého duchovního otce, a ne-li po každé svaté zpovědi, tedy alespoň časem modli se za něho, nebo obětuj za něho svaté přijímání na ten úmysl, aby tě správně vedl k životu dokonalému a věčnému, a by mu Pán Bůh milostmi a nebem odměnil, co ti „jsa pastýřem dobrým” času, zdraví, otcovské starosti a modlitby věnuje.

PO ZPOVĚDI : O DOSTIUČINĚNÍ.

34. Po zpovědi *děkuj Bohu z celého srdce*, že tě opět přijal na milost, a neodplatil ti dle míry tvých hříchů. Volej se žalmistou: „Dobrořeč, duše má, Hospodinu, a nezapomínej na všecka dobrodiní jeho!” Děkuj, že ti odpustil hříchy a tresty, že ti navrátil anebo rozmnožil drahý poklad posvěcující milosti, a udělil mnoho jiných milostí k nábožnému životu.

35. *Pokání vykonej ve spojení se zásluhami Pána Ježíše, Panny Marie a všech svatých; nábožně, vděčně a věrně*, to jest, jak zpovědník ustanovil. Uvaž, jak jest málo, co ti bylo uloženo, u přirovnání s tím, co zasluhuješ, a co Kristus za tvé hříchy trpěl, a u přirovnání s přísným pokáním, jaké se dávalo za starých časů, kdy byla v církvi živější víra a vroucí horlivost. Ostatně čím větší pokání konáme, tím více časných trestů se nám odpouští, a proto horlivá duše prosí za větší pokání, nebo k uloženému pokání dobrovolně ještě jiné dobré skutky jako oběť smíření velebnosti Božské darem přináší.

36. *Obnov svůj pravý úmysl*, že se chceš z lásky k Pánu Bohu a ze svaté bázně varovati netoliko všech hříchů těžkých, nýbrž i malých; že dáš na sebe pozor, abys neklesla opět ve hříchy, z kterých jsi se zpovídala, že chceš právě zvláštní píli vynaložiti, abys se již toho neb onoho hříchu nedopustila, a jestli přece opět do něho klesneš, že si uložíš pokání.

37. Než vědoma si jsouc vlastní slabosti, *pros Pána Boha* na přímluvu nejblahoslavenější Panny, svatého anděla strážného, a svých svatých patronů, by tě milostí svou sílil a provázel, abys tyto dobré úmysly vyplnila

38. Již pak *hleď hned ukázati skutky* Bohu a světu, že tvoje lítost byla upřímná, tvůj úmysl vážný, tvoje polepšení že jest opravdové; neboť kdybys brzy po svaté zpovědi opět do starých hříchů klesala, bylo by to smutným znamením, že jsi neměla pravé lítosti nebo pevného úmyslu. Pročež *varuj se zlého a čiň dobré*: varuj se hříchů, prospívej v ctnostech a dobrých skutcích, a tak učiníš radost celému nebi a mnohým na zemi.

39. Nábožná duše, to by byly tak *hlavní věci v příčině časté svaté zpovědi*, které jsem toužil vložití ti na srdce.

Nuže *užívej často svátosti pokání náležitým způsobem*, vyplňujíc vždycky věrně, co jsme připomenuli o přípravě ke svaté zpovědi, o zpytování svědomí, lítosti, pravém úmyslu; o zpovědi samé; o dostiučinění a chování se po svaté zpovědi. A potom s milostí Boží *dosáhneš* vedle ostatních, na počátku uvedených, bohatých užitek *skrže častou svatou zpověď veliké čistoty srdce a dokonalosti křesťanské, a tak zároveň týden od týdne staneš se hodnější, často přistupovati ke prameni a dokonání naší dokonalosti, ke svatému přijímání, skrže kteréž* spojujeme se co nejněžněji s Pánem Ježíšem, žijeme v Něm, skrže Něho a pro Něho; stáváme

se Mu podobnými; a dostáváme závdavek anebo záruku, že se s Ním pak na věky budeme radovati v blaženosti nebeské.

O tom všem nás ujistil božský Spasitel, když hlásal zaslibuje *nejsvětější Svátost oltářní*: „*Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest, (jež vydám) za život světa. Kdo ji mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm. Kdo ji mne, živ bude pro mne. Kdo ji mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejpоследnější.*” Jan 6, 52—58.

Svátosti té neskonale
čiňme tedy poklonu;
ustup vše, co zastaralé
novému teď zákonu;
smyslů síle nedozrálé
sejmi víra oponu.

Otci, Synu čest a chvála
prozpěvuj se v nadšení,
moc a sláva neustálá,
buď i díkůčinění,
Duchu z obou neskonalá
čest a rovné chválení. Amen.

II.

MODLITBY.

— — — — —

POBOŽNOST KE SVATÉ ZPOVĚDI.

(Majíce na paměti, že mnohá nábožná duše nemá *vždycky* dosti. volného času k nábožnému přijímání svatých svátostí, poznamenáváme znaménkem † ony částky nebo odstavce položených zde modliteb, které *vždycky* vykonati, nebo na které *vždycky* pozor dáti dlužno. — Něžné modlitby *ke svaté zpovědi* označené * pocházejí z knihy svaté Gertrudy, kterou dle latinského německy vydal † Dr. Maurus Wolter, O. S. B., arcipat Beuronský; modlitby *ke sv. přijímání* pocházejí z knihy svatého Alfonsa : „O křesťanských ctnostech a o prostředcích k nim vedoucích“.)

MODLITBA PŘÍPRAVNÁ.

* Nejsladší Ježíši, jenž jsi z lásky ke spáse lidí svátost pokání na útěchu všech hříšníkův ustanoviti ráčil, abychom mohli skrze ni ode všech svých nepravostí očištění býti a Tvé ztracené milosti opět dosáhnouti : ejhle, já nešťastný hříšník (nešťastná hříšnice), který(á) jsem znova mnohokrát pochybil(a) a svou duši

rozličnými poklesky poskvřnil(a), já se vracím k Tobě, a chci s pevnou nadějí a důvěrou v odpuštění svých hříchů tuto vznešenou svátost přijati. Chci se s největší pokorou a skroušeností vyznati ze všech hříchů, pokud se mohu na ně upamatovati, knězi, Tvému náměstku. Které však mi vyšly z paměti, jakož i všechny mé malé hříchy buďtež uzavřeny v tuto svatou zpověď, a vyznávám se z nich Tobě, knězi nejvyššímu. Před celým nebeským dvorem prohlašuji, že jsem se stal(a) nevěrným(ou), a že jsem urazil(a) Tvou velebnost.

Nejlaskavější Otče, rač nyní na mne nešťastného(nou) shlédnouti oněma slitovnými očima, jakýma jsi patřil na svého Syna, když ležel na hoře Olivetské na své tváři a rmoutil se z plna srdce nade všemi hříchy lidskými, a rač vyslyšeti mé vroucí volání za odpuštění. Na doplnění své lítosti, která není tak veliká, jak by spravedlivě měla býti, obětuji Ti onu prudkou bolest, kterou pociťoval Tvůj Jednorozený nade všemi hříchy světa, ve svém nejsladším srdci po celou dobu svého pozemského putování, obzvláště když v zahradě Getsemanské pro převelikou její prudkost krví se potil; a prosím Tě, abys ráčil v koupeli této přesvaté krve mou duši ode všech jejích skvrn

čistě obmýti a Tvojí sněhobílou čistotou ji ozdobiti. . Amen.

† Přijď, Duchu svatý, osvěť rozum můj, abych poznal(a), čeho jsem se myšlenkami, žádostmi, slovy, skutky a obmeškáním dobrého dopustil(a) proti Bohu, proti bližnímu a proti sobě. Pohni vůli mou, abych hříchů svých náležitě litoval(a), upřímně se z nich vyzpovídal(a), za ně dosti učinil(a) a opravdově se polepšil(a). Kéž dosáhnu milostivého odpuštění a Tvé milosti, skrze Krista, Pána našeho. Amen. Otče náš. Zdrávas Maria.

† Nyní *zpytuj svědomí* od poslední (platné) zpovědi buď podle zrcadla zpovědního, buď z paměti.

Zrcadlo zpovědní pro osoby častěji se zpovídající jest asi takovéto :

Proti Bohu se prohřešuje : kdo zanedbává někdy modlitbu, pobožnosti, rozjímání; kdo se neuctivě chová v kostele a při modlitbě; kdo jest dobrovolně roztržit a nenábožný při modlitbě, při mši svaté, při svatém přijímání; kdo něco činí bez dobrého nebo čistého úmyslu; kdo odporuje Božím vnuknutím; kdo nemá dosti důvěry v Pána Boha; kdo není dosti oddaný ve vůli, dopuštění, řízení Boží; kdo reptá proti Pánu Bohu, kdo bere jméno Boží nadarmo; kdo kleje; kdo opomíjí něco, co jest povinován, z bázně před lidmi; kdo sliby

Bohu učiněné ruší. [*Obsahuje-li slib věc důležitou nebo velkou, zavazuje obyčejně pod hříchem těžkým; jest-li věc malou, pod hříchem malým.*]

Proti bližnímu se prohřešuje, kdo jiného nepřekrásnými slovy jmenuje, hádá se, hněvá se, žije v hněvu nebo v nepřátelství, zlého přeje, posuzuje, pomlouvá (chyby nepravdivé, vymyšlené o jiném povídá), na cti utrhá (chyby skutečné druhého bez potřeby zjevuje); křivě podezřívá, jiným opovrhne, jinému závidí, jiného nenávidí; škodu činí, zlý příklad nebo pohoršení dává; kdo se nemodlí za toho, za koho je povinován; kdo se provinuje proti uctivosti, poslušnosti, věrnosti, lásce k bližnímu. Kdo se dopustil některého ze jmenovaných hříchů proti rodičům, manželu, manželce, bratrům, sestrám, dítkám, duchovním, představeným, svým pánům, musí to, byl-li hřích těžký, podotknouti, poněvadž se tím hřích proměňuje.

Proti sobě se prohřešuje, kdo jest netrpělivý, zlostný, lenivý, marnivý, pyšný; kdo lže; kdo nedbale zapuzuje nečisté myšlenky; kdo se dobrovolně zdržuje nebo má zalíbení v nečistých myšlenkách; kdo se provinuje žádostmi, slovy, pohledy nebo skutky proti svaté čistotě; kdo zůstává ve zlé příležitosti.

V *příčině postu* si pamatuj, že k ujmě v jídle (jednou za den do syta se najísti, ráno

a večer se občerstviti) jest zavázán křesťan v ustanovené dny od roku 21. uplynulého do roku 60. Prikázání zdrželivosti od masitých pokrmů v pátek a v jiné ustanovené dny zavazuje od sedmého roku po celý život. Ale vedle jiných výjimek, kdo žije v rodinách nebo jest u stolu, kde se zdrželivost od masitých pokrmů nezachovává (na př. v hostincích), nemusí jí také zachovávat; též omlouvá těžká práce duševní neb tělesná. Ostatně, jsi-li, co se týče postu, v pochybnosti, nebo potřebuješ nějakého zmírnění, obrať se na svého zpovědníka.

Konečně si vzpomeň *na povinnosti svého stavu a povolání, na svá denní zaměstnání, na své domácí poměry*, a dle toho zpytuj svědomí.

Potom si v duchu řekni : *Milý Bože, do této svaté zpovědi uzavírám ještě hříchy z předešlého svého života . . . (ustanov si, co chceš uzavřítí, jak jsi o tom pod číslem 8. na str. 135 slyšela, hříchy, na př. proti bližním — nebo proti čistotě — všecko lhaní — a pod.) a proto chci i nad nimi nyní lítost vzbuditi.*

VZBUZENÍ LÍTOSTI A PRAVÉHO ÚMYSLU.

† Ó Bože můj, miluji Tě nade všecko, poněvadž jsi svrchovaně dobrý, neskončeně do-

konalý. A poněvadž Tě miluji, proto srdečně a nade vše lituji všech svých spáchaných hříchů (i těch, které do této zpovědi uzavírám), a mám je v největší nelibosti, že jsem jimi rozhněval(a) a urazil(a) Tebe, neskončenou Dobrotu. Opravdu míním s pomocí Tvou život svůj polepšiti a Tvou svatou vůli věrně plniti. Milostivý Bože, odpusť a dej mi milost, abych vykonal(a), co si umiňuji. Amen.

VZBUZENÍ LÍTOSTI K NEJSVĚTĚJŠÍMU SRDCI JEŽÍŠOVU.

Ó lásky nejhodnější Srdce Ježíšovo, miluji Tě nade všechno, a proto upřímně a nade vše lituji všech svých hříchů a mám je v největší ošklivosti, že jsem Tě jimi rozhněval(a) a urazil(a). Odpusť mi, prosím, již Tě s Tvou milostí žádným hříchem nechci uraziti neb zarmoutiti. Amen.

VZBUZENÍ LÍTOSTI A PRAVÉHO ÚMYSLU DELŠÍ.

Ó můj Bože a Pane! Všemi svými spáchanými hříchy, vědomými a nevědomými (i které ještě do této zpovědi uzavírám), rozhněval(a)

jsem Tebe, svého nejvýš spravedlivého soudce, a tak jsem Tvou milost, lásku a Tvou blaženou společnost v nebesích ztratil(a), a hrozné muky v pekle nebo alespoň v očištcí zasloužil(a). *Ach, lituji proto srdečně a nade všechno všech těch hříchů a mám je v největší ošklivosti !*

Ó milý Bože! Tys nekonečně dobrý; Tys můj nejlaskavější Otec, Tys mne z lásky stvořil, vykoupil, posvěcuješ mne — a já jsem Tě lásky nejhodnějšího tak mnohokrát urazil(a) a rozhněval(a)! *Ach, lituji upřímně a nade všechno všech svých hříchů [i těch, které do této svaté zpovědi uzavírám], a mám je v největší ošklivosti, že jsem jimi urazil[a] Tebe, ó Bože, neskončená Dobroto, jehož nade vše miluji.*

Milosrdný Bože, odpusť mi, když Ti slibuji, že se chci z lásky k Tobě a ze svaté bázně před Tvými tresty — s Tvou pomocí všech hříchů a všech zlých příležitostí varovati, a Tvou vůli věrně plniti. Dej mi, prosím, milost, abych vykonal(a), co si umínuji. Amen.

† VZBUZENÍ ZVLÁŠTNÍHO PRAVÉHO ÚMYSLU.

Ano z lásky k Tobě, dobrotivý Bože, a ze svaté bázně pevně si umínuji, že se chci s Tvou

pomocí varovati nejenom všech hříchů těžkých, nýbrž i všech hříchů malých vědomě a dobrovolně páchaných.

Pevně si umiňuji, že dám na sebe pozor, abych opět neklesl(a) do hříchu . . . , do něhož (nebo do nichž) častěji klesám, a který (nebo které) mne mnoho znepokojují.

Se zvláštní péčí chci se varovati hříchu . . . (urči si jeden hřích z těch, z kterých se zpovídáš).

Za těmito účely chci se vystříhati všeliké zlé příležitosti nebo všeho nebezpečství ke hříchu; chci nad sebou bdíti, své smysly zapíratí; často, zejména v pokušení, pamatovati na všudypřítomnost Boží, modliti se, obnovovati pevný úmysl, a činiti, co mi zpovědník poradí.

Chci býti již nábožný(á), laskav(a), trpěliv(a), čistotný(a), . . . (jmenuj si ještě jiné potřebné ctnosti), chci horlivě konati své povinnosti. Z lásky k Tobě, Pane Bože, odpouštím každému, kdo mi ublížil, a komu jsem já ublížil(a) nebo uškodil(a), chci napravití. Od této chvíle chci jen Tobě sloužiti, Tebe nade všechno a bližního pro Tebe jako sebe samého (samu) milovati.

Ó milý Bože, jemuž jest známa moje slabost, chraň mne a posiluj svou milostí, bych vyplnil(a), co si umiňuji. Amen.

Připomenutí. První modlitbu ti doporučuji, nábožná duše, abys se ji vždycky modlila; prositi za milost Boží modlitbou druhou, zpytovat svědomí a vzbuzovati náležitou lítost a pravý úmysl *musíš* před každou zpovědí, máš-li přijati svátost pokání platně a spasitelně. Zůstává-li tvé srdce chladno, můžeš vzbuzení lítosti modliti se nábožně, rozjímavě dvakráte, aby s milostí Boží jistěji lítostí se naplnilo.

Zbývá-li ti času, nebo dojímá-li tě více rozjímání, které jsme podali jako prostředek ke vzbuzení dobré lítosti svrchu pod č. 13—19, modli se některé z oněch, vsunujíc do nich, *je-li potřeba*, po slovech : „*lituji všech spáchaných hříchů*“ myšlenku : „*i těch, které do této zpovědi uzavírám, a mám je všechny v největší ošklivosti*“. — Rozjímání pod číslem 13. „O nekonečné lásce a dobrotě Boží“, na stránce 143; pod číslem 14. „O nejvyšší dokonalosti Boží“, na stránce 145.; a pod číslem 15. „O přehořkém umučení Páně“ na stránce 146., vedou ke vzbuzení lítosti dokonalé, ze svaté lásky, a vztahují se ke hříchům vůbec — malým i těžkým. Rozjímání další vedou ke vzbuzení lítosti nedokonalé, ze svaté bázně, a sice rozjímání pod číslem 17., na stránce 148., týká se hříchů těžkých; pod číslem 18., na stránce 150., týká se hříchů malých; pod číslem 19.,

na stránce 150., jest vhodno pro toho, kdo se zpovídá ze hříchů těžkých i malých, anebo kdo k malým hříchům uzavírá hříchy těžší. Vyvol si, milá duše, co se ti zamlouvá, nebo co odpovídá tvému duchovnímu stavu, co odpovídá tomu, z čeho se míníš, či jest se ti zpovídati. Jinak by se nejvíce doporučovalo, abys častým užíváním první pěkné a správné modlitby „Vzbuzení (dokonalé) lítosti a pravého úmyslu“ na str. 186 nazpaměť se jí naučila, a po té vždy před svatou zpovědí ze srdce nábožně se ji modlila.

Zatím, než na tebe přijde řada ke zpovědi, nebo po ní, můžeš se modliti následující

MODLITBY KAJÍCÍ.

Ž a l m 50.

Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého: a podle množství slitování svých shlad' nepravost mou.

Více obmyj mne od nepravosti mé: a od hříchu mého očisť mne.

Nebo nepravost svou já poznávám: a hřích můj proti mně jest vždycky.

Tobě samému jsem zhřešil(a), a zlé před Tebou učinil(a): abys spravedliv shledán byl

v řečech svých, a zvítězil, když posuzován býváš.

Nebo hle v nepravostech počat(a) jsem :
a v hříších počala mne matka má.

Nebo hle, pravdu zamiloval jsi : neznámé
a skryté věci moudrosti své oznámil jsi mi.

Pokropíš mne yzopem, a očistěn budu :
obmyješ mne, a nad sních zbílen budu.

Sluchu mému dáš radost a veselí : a sple-
sají kosti ponížené.

Odvrať tvář svou od hříchů mých : a
shlad' všechny nepravosti mé.

Srdce čisté stvoř ve mně, Bože: a ducha
přímého obnov v útrokách mých.

Nezamítej mne od tváře své : a ducha
svého svatého neodnímej ode mne.

Navrať mi radost spasení svého: a duchem
statečným utvrď mne.

Vyučovati budu nepravé cestám Tvým :
a bezbožní obrátí se k Tobě.

Vysvoboď mne z krví, Bože, Bože spasení
mého: a s veselím prozpěvovati bude jazyk
můj o spravedlivosti Tvé.

Pane, rty mé otevřiž : a ústa má zvěsto-
vati budou chválu Tvou.

Nebo kdybys byl chtěl obět, byl bych ji
dal ovšem: ale zápalů nelibuješ Sobě.

Obět Bohu příjemná duch zkormoucený: srdcem skroušeným a pokorným, Bože, nezhrdneš.

Bože, kterému vlastní jest smilovávati se vždycky a odpouštěti; přijmi modlitbu naši, aby nás i všechny služebníky Tvé, které hříchů vazby tisknou, smilování dobrotivosti Tvé milostivě rozvázalo.

Uslyš, prosíme, Pane, pokorné prosby a chválicím Tebe odpusť hříchy, abychom i milostivého odpuštění i pokoje dojiti mohli.

Nevýmluvné milosrdenství své, Hospodine, laskavě nám prokaž, a nás i od hříchů všech prosteš, i od zasloužené pokuty vysvobodíš.

Bože, jenž hříchem rozhněván, pokáním ukojen býváš, shlédni na modlitbu svého skroušeného lidu, a odvrát metlu hněvu svého, kterou jsme zasloužili pro hříchy své. Amen.

ZPOVĚĎ.

Pán budiž v srdci mém a na rtech mých, abych se řádně vyznal(a) ze všech svých hříchů.

† Ve zpovědnici pros nejprve za sv. požehnání:

Prosím vás, ctihodný otče, o svaté požehnání, abych se mohl(a) dobře a zcela vypovídati.

† Poznamenav(ši) se svatým křížem, říkej :

† Já bídny hříšník (bídná hříšnice) zpovídám se Bohu všemohoucímu, Marii, Jeho důstojné Matce, všem milým svatým a vám, otče duchovní, na místě Božím, že jsem od své poslední zpovědi, která se stala . . . často a mnoho zhřešil(a), myšlením, řečí, skutky ; zvláště však se vinen (vinna) dávám, že jsem . . .

† Když jsi byla, nábožná duše, zkroušeně, pokorně, důvěrně a jednoduše vyznala se z hříchů od poslední svaté zpovědi spáchaných, můžeš doložit:

„V tuto svatou zpověď uzavírám ještě hříchy z předešlého života všechny . . . (na př.) proti bližním — proti čistotě — všechno lhaní a pod.“

Po té obnov lítost a pravý úmysl — dovoluje-li čas — řkouc :

Těchto a všech jiných hříchů svých, vědomých i nevědomých, srdečně lituji, že jsem jimi Boha, neskončenou Dobrotu, jehož nade vše miluji, urazil(a). Opravdu míním už nikdy nehřešiti a zlé příležitosti ke hříchu se varovati. Žádám vás, ctihodný otče, za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení.

† Když se kněz nad tebou modlí a uděluje ti sv. rozhřešení, vzbud v srdci ještě jednou lítost:

Ó Bože, buď milostiv mně hříšnému ! (hříšnici !) Lituji srdečně všech hříchů, že

O častém sv. přijímání.

jsem jimi urazil(a) Tebe, Dobroto nekonečná!
Již Tě nikdy nerozhněvám ! Přispěj mi ku
pomoci !

PO SVATÉ ZPOVĚDI.

Ž a l m 116.

Chvalte Hospodina všickni národové :
chvalte Ho všickni lidé.

Nebo utvrzeno jest nad námi milosrdenství
Jeho: a pravda Hospodinova zůstává na věky.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému :
jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

† DÍKŮČINĚNÍ.

* Všemohoucí a milosrdný Bože, jehož
smilování jsou bez počtu a jehož dobrota jest
nezměřitelným pokladem: Tvé milostivé Veleb-
nosti vzdávám z plna srdce díky za Tvou
nad míru bohatou dobrotu, kterou jsi na
mně ukázal, odpustiv mi tak laskavě mé
hříchy a uděliv mi opět svou milost. Budiž po-
zdravena Tvá božská laskavost, a požehnána
nepochopitelná láska Tvého milého Syna, která
jej pohnula ustanoviti tento tak lehký a účinný

prostředek ke zbavení se hříchů. Ve spojení se všemi projevy díky, které Ti kdy dali všichni praví kajníci, prozpěvuji Ti chválu a díky nyní a na věky. Amen.

DOSTIUČINĚNÍ NEBO POKÁNÍ.

* A poněvadž jsem se, ó nejlaskavější Bože, rozličnými hříchy a nedbalostmi největšího bezpráví proti Tobě dopustil(a), proto jsem také hotov(a) Tvé božské spravedlivosti podati dostiučinění, seč moje síly stačí. Proto chci věrně a s největší nábožností vykonati pokání, které mi zpovědník ve jménu Tvém uložil. Ach, kéž bych to mohl(a) s takovou nábožností a láskou učiniti, bych Ti tím způsobil(a) větší zalíbení a radost, než jsem se dopustil(a) *svými hříchy proti Tobě bezpráví a urážek* ! Abych to mohl(a) učiniti, spojuji toto své pokání se všemi skutky, které Tvůj milovaný Syn vykonal po celý svůj život na zadostučinění za naše hříchy, obzvláště spojuji své pokání s přebolestným Jeho umučením a s přehořkou Jeho smrtí. Nuže, pohlédni na mne, nejmilostivější Otče, jenž klečím u Tvých nohou s přáním, abych napravil(a) všechny urážky vzájemnou láskou, a rač mi uděliti tolik síly a milosti, abych to mohl(a) konati dle Tvého zalíbení. Amen.

† Nyní vykonej nábožně, vděčně a věrně pokání, které ti zpovědník uložil. Jestli snad jsi uložené pokání přeslechl(a), zapomněl(a) nebo jinak jsi v této věci v pochybnosti, neostýchej se za ně znova prositi. Není-li ti možno hned je vykonati, můžeš je odložit na dobu pozdější, příhodnější.

OBNOVA DOBRÝCH ÚMYSLŮ.

† Jako „*vzbuzení zvláštního pravého úmyslu*“ před svatou zpovědí na stránce 187., anebo následující z „*Duchovních cvičení svaté Gertrudy*“.

* Můj Bože, moje sladká lásko ! Požehnej mne svou božskou všemocí, moudrostí a dobrotou, a způsob, abych Tě s nejochotnější poslušností následoval(a), poslouchal(a), sebe sama opravdu zapíral(a) a s nejhorlivějším srdcem co nejdokonaleji Tebe následoval(a). Amen.

Ó moje rozkoši, moje lásko ! Ó Bože, mé milosrdenství ! Sešli mi s výsosti svého svatého Ducha, a stvoř ve mně nové srdce a nového ducha. Tvoje svatá líbeznost pouč mne o všem : neboť Tebe jsem vyvolil(a) před tisíci, Tebe miluji nade všecku jinou lásku, ano než-

něji než svou vlastní duši. Živ mladistvou sílu mé duše onou ozdobou lásky a oné svaté něžnosti, které Tvou laskavost získají. Po Tobě se nese moje nejvroucnější touha: ó učiň, abych ozdoben(a) ctnostmi, kráčel(a) před Tvou tváří. Amen.

Tys rozkoší mého ducha, Tys, ó Ježíši, chvalo zpěv, jenž se rozléhá v mém srdci a v mých ústech: chci Tě následovati, kamkoliv jdeš. Jestliže jsi vyvolil sobě mé srdce a máš je v držení, pak mi nebudeš na věky vzat. Nuže, ó Ježíši! Ó dobrý pastýři! Dej mi Tvůj hlas slyšeti a poznati. Vezmi mne na své rámě. Dej, abych jsa (jsouc) Tvým duchem požehnanou Tvou ovečkou, na Tvém srdci odpočíval(a). Tam mne poučuj, Tebe se báti. Tam mne vyučuj, Tebe milovati. Tam mne povzbuzuj, Tebe následovati. Amen.

† Ó nejblahoslavenější Panno Maria, moje nejmilejší Matko! Nejdražší Krev Tvého božského Syna očistila mne od mých hříchův, opatruj mne tedy svojí mocnou přímluvou, bych již své duše nepoškrvrnil(a). Pod Tvůj ochranný plášť se utíkám, do Tvého nejlaskavějšího mateřského Srdce se uzavírám, ó zachovej mne od pokušení a od hříchu!

Svatý Anděle můj strážný ! Dávej mi dobrá vnuknutí, chraň mne od pokušení a nedopusť, abych opět do hříchu upadl(a).

Svatí N. N., moji milí patronové, a všickni svatí a světice Boží: přispějte mi svojí přímluvou, abych hříchů se varoval(a), v dobrém vás následoval(a), a s vámi jednou radovati se zasloužil(a) v nebesích. Amen.

POBOŽNOST KU SV. PŘIJÍMÁNÍ.

† * PŘED SVATÝM PŘIJÍMÁNÍM.

VZBUZENÍ VÍRY.

Ó můj nejmilejší Ježíši! pravý Synu Boží, jenž jsi z lásky ke mně na kříži, v moři bojestí a opovržení umřítí ráčil, *věřím pevně*, že jsi přítomen v nejsvětější Svátosti oltářní, jsem hotov(a) za tuto víru svůj život obětovati.

VZBUZENÍ NADĚJE.

Ó můj milý Spasiteli, *doufám* od Tvé dobroty, že pro zásluhy své za mne prolité krve nyní, ježto mne chceš navštívit, roznítíš srdce

mé svou svatou láskou, a že mi udělíš oněch všech milostí, kterých potřebuji, abych Ti zůstal(a) věrným(nou) a poslušným(nou) až do smrti.

VZBUZENÍ LÁSKY.

Ó můj Bože, jediný a pravý miláčku mé duše, co jsi mohl více učiniti, abys mne pohnul Tebe milovati? Ó můj Ježíši, nedostačovalo Ti za mne umřítí, Ty s ráčil nad to ještě tuto nej-světější Svátost ustanoviti, a za pokrm se dáti, abys se mi zcela daroval, a se mnou co nejněžněji se spojil. Ty sám zveš mne docela Tebe přijati, Ty sám nepřeješ si nic vroucněji, než abych se s Tebou spojil. Ó té nekonečné lásky! Bůh chce se mi zcela darovati. Ó můj Bože, lásky hodná, nekonečná Dobrota, jenž zasluhuješ nekonečnou lásku, *miluji Tě* nade všecko; miluji Tě z celého srdce, miluji Tě více, než sebe; miluji Tě více než svůj život; miluji Tě, poněvadž toho zasluhuješ, miluji Tě, abych se Ti líbil(a). Tuto svou slabou lásku spojuji, můj Spasiteli, s láskou, kterou mají k Tobě všickni andělé a svatí, kterou chová k Tobě Tvá božská Matka a Tvůj věčný Otec. Kéž bych Tě mohl(a) viděti ode všech lidí býti milována! Kéž bych mohl(a) způsobiti, a by Tě všickni lidé milovali, jak zasluhuješ !

POKORA.

Ejhle, můj Ježíši, již se k Tobě blížím, abych se nasytil(a) Tvým svatým Tělem. Ale ach, můj Bože, kdo jsem já a kdo jsi Ty? Tys Bůh nekonečné dobroty, a já jsem bídný červíček, jenž jsem se již tak mnohokráte hříchů dopustil(a), jimiž jsem Tě tak často ze svého srdce vypudil(a). Ó můj Bože, nejsem hoden (hodna), abych stál(a) ve Tvé přítomnosti, zasluhoval(a) bych na věky od Tebe býti odloučenu. Ale poněvadž jsi, můj Bože, nekonečná dobrota, proto mne voláš k sobě, abych Tě do srdce svého přijal(a). Ejhle, tu přicházím, přicházím poníženě a se studem pro ty mnohé urážky, kterých jsem se proti Tobě dopustil(a), avšak přicházím zároveň s důvěrou ve Tvé milosrdenství a ve Tvou lásku ke mně.

LÍTOST. *)

Ó jak jest mi toho líto, můj lásky nejhodnější Spasiteli, že jsem Tě vůbec tak často urazil(a). Tys ráčil docela svůj život za mne obětovati, a já — já jsem tak často Tvou milost a Tvou lásku urazil(a), a pro nic jsem

*) Přečti si, co jsme níže předeslali „Vzbuzení tří božských ctností a dokonalé lítosti“, na str. 210.

Tě opustil(a). Lituji srdečně a nade všecko všech hříchů, kterých jsem se kdy dopustil[a], velkých nebo malých, protože jsem jimi urazil[a] Tebe, ó Ježíši, nekonečná dobroto, jehož nade všecko miluji, a mám je také proto všechny v největší ošklivosti. S Tvou pomocí již Tě nikdy nechci urazit a rozhněvati. Ó milý Ježíši, odpusť mi, prve než Tě přijmu do srdce svého. Ježto v krátké době chceš přebývati v mém srdci, rač mne, prosím, dříve na milost přijati.

TOUHA.

Přijď, ó můj Ježíši, přijď do mého srdce, jež po Tobě touží. Ó mé jediné, mé nekonečné dobro, můj živote, moje lásco, mé všecko, já si přeji přijati Tě s touž láskou, s jakou Tě přijímaly ony duše, které Tě nejvíce milovaly, já si přeji přijati Tě jako Tvoje přesvatá Matka Maria, s jejímž přijímáním spojuji toto dnešní své přijímání.

Ó nejblahoslavenější Panno, moje milá Matko, Maria! Podej mi sama dnes svého milého Syna, neboť z Tvých rukou žádám si jej přijati. Řci mu, že jsem Tvým služebníkem (Tvou služebnicí), neboť potom mne dnes, až ke mně zavítá, s tím větší láskou k svému srdci přivine. Amen.

PŘI SVATÉM PŘIJÍMÁNÍ.

Právě před svatým přijímáním říkej všeobecnou zpověď spolu s ministrantem :

Vyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii vždy Panně, blahoslavenému Michaelu archandělu, blahoslavenému Janu Křtiteli, svatým apoštolům Petru a Pavlu, všem svatým, a vám, otče, že jsem zhřešil(a) mnoho myšlením, řečí i skutky : má vina, má vina, má největší vina ! Pročež prosím blahoslavenou Marii vždy Pannu, blahoslaveného Michaela archanděla, blahoslaveného Jana Křtitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, všechny svaté a vás, otče, byste orodovali za mne u Pána Boha našeho.

Když kněz obrátiv se k lidu říká: „Misereatur vestri . . .“ a „Indulgentiam . . .“, modli se s ním:

Smiluj se nad námi všemohoucí Bůh, odpusť nám hříchy naše a přiveď nás k životu věčnému. Amen.

Odpuštění, rozhřešení a prominutí hříchů našich uděliž nám všemohoucí a milosrdný Hospodin. Amen.

Když kněz ukazuje svatou hostii, říkáje:

„Ecce, Agnus Dei, ecce, qui tollit peccata mundi !”

„Ejhle, Beránek Boží, ejhle, jenž snímá hříchy světa!“ pohlédni na nejsvětější Svátost, a po té bij se v prsa třikráte a pokorně vzdychej :

Pane, nejsem hoden (hodna), abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má !

Když kněz s nejsvětější Svátostí k tobě se blíží, podlož pod ústa bílé roucho, jestli tu jaké (nebo rozevřenou knihu modlitební), ústa slušně otevři, aby jazyk dotýkal se spodního rtu a kryl zuby.

Slovy : „*Tělo Pána našeho Ježíše Krista ostříhej duši tvou k životu věčnému. Amen*“, podá tobě kněz nejsvětější Svátost, které nezadržuj v ústech, ale hned požij.

Na to poznamenej se svatým křížem, a bij se třikráte v prsa řka (řkouc) : „*Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější Svátost oltářní — od toho času až na věky. Amen.*“ Pak uctivě vstaň a odejdi slušně na své místo, kdež se modli modlitby po svatém přijímání.

Jde-li více osob ke stolu Páně, než na tebe přijde řada, modli se : Ježíši, v Tebe věřím! Ježíši, v Tebe doufám! Ježíši, Tebe miluji! Lituji, že jsem Tě kdy urazil(a) ! Přijď, nejsladší Ježíši, potěš, posilň a posvěť duši mou k životu věčnému.

* PO SVATÉM PŘIJÍMÁNÍ.

KLANĚNÍ SE, DÍK ŮČINĚNÍ A OBĚTOVÁNÍ
SE PÁNU JEŽÍŠI.

Ejhle, můj Ježíši, již jsi ke mně přišel, již jsi v mém srdci. Pozdravuji Tě, můj milý Spasiteli! *Klaním se Ti*, objímám Tě, vinu Tě k svému srdci. *Děkuji Ti*, že jsi ráčil do mého ubohého srdce zavítati. Ó Maria, můj svatý anděle strážný, moji svatí patronové, vzdávejte díky Pánu Ježíši za mne !

Ó dobrý Ježíši, Tys se mi zcela daroval, také já se Ti zcela daruji, a proto chci od této chvíle Tvým, zcela Tvým (Tvou, zcela Tvou) býti. Chci, aby moje duše zcela Tobě náležela, by mé tělo, všechny mé mohutnosti, mé smysly jen Tobě sloužily a jen Tobě líbiti se snažily. *Tobě, můj Ježíši, zasvěcuji* všechny své myšlenky, svá přání, své náklonnosti, své řeči, své skutky, svůj celý život. Dosti dlouho jsem Tě urážel(a), tento den a ostatní dny svého života chci zcela k tomu vynaložiti, bych Tě miloval(a). Čiň se mnou a nalož se mnou, a se vším, co mého jest, jak se Ti líbí.

Velebí duše má Hospodina, a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, že vzhlédl na ponížení služebnice své, neboť aj, od této

chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení. Neboť veliké věci učinil mi Ten, jenž jest mocný; a svaté (jest) jméno jeho a milosrdenství jeho (trvá) od pokolení do pokolení, těm, kteří se ho bojí. On učinil mocné věci ramenem svým: Rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich, sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké. *Lačné naplnil dobrými věcmi*, a bohaté propustil prázdné. Ujal se Israele, služebníka svého, pamětliv svého milosrdenství (jakož byl mluvil k otcům našim), s hledem k Abrahmovi a potomstvu jeho na věky.*) Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jako byla na počátku, i nyní i vždycky, i na věky věkův. Amen.

Duše Kristova, posvěť mne.
Tělo Kristovo, spasiž mne.
Krví Kristova, opojiž mne.
Vodo z boku Kristova, obmyj mne.
Umučení Kristovo, posilniž mne.
Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne.
V ranách svých ukryj mne.
Nedej mi odloučenu býti od Tebe.
Od nešlechtného nepřítele zachraň mě.
V hodinu smrti mé povolej mne,
a rozkaž mi přijíti k Tobě,

*) Luk. 1, 46—55.

abych se všemi svatými chválil(a) Tě
na věky věkův. Amen.

(Odpustky 300 dní.)

PROSBY.

Nežádám na Tobě, můj Ježíši, statků toho světa, prosím jen o potřebné. Rač mi pro zásluhy svého svatého umučení udělití stálé bolesti nad mými hříchy. Potom mne osvěť, abych poznal(a) marnost pozemských věcí, a abych poznal(a), jak velice toho zasluhuješ, od nás býti milovánu. Učiň, ať se odtrhnu ode vší přichylnosti k časným věcem, a připoutej mne ke své svaté lásce, bych si od této chvíle nic jiného nepřál(a) a nežádal(a), než co Ty sám chceš. Uděl mi trpělivosti a odevzdanosti, jsem-li chud(a) nebo nemocen(a), nebo potká-li mne cokoliv jiného. Ať jsem mírný(á) k těm, kdo mnou opovrhují a mi ublíží. /Ať jsem nábožný(á), laskav(a), čistotný(á), . . . jmenuj si ještě jiné ctnosti, kterých potřebuješ, horlivý(a) v plnění svých povinností./ Dej mi svou svatou lásku, svou milost a blaženou smrt. Ano především Tě prosím, abys mi ráčil propůjčiti setrvání v Tvé milosti až do smrti. Nedopusť, abych se kdy

opět od Tebe odloučil(a). Zároveň Tě žádám také o tu milost, abych ve všech pokušeních k Tobě, ó můj Ježíši, bral(a) své útočiště a k Tobě o pomoc volal(a). Konečně prosím za tu milost, abych Tě vždycky prosil(a) za milost konečného setrvání v dobrém.

(Nyní přednes Pánu Ježíši nějakou zvláštní prosbu, záležitost, za sebe nebo za jiné, kterou snad máš na srdci.)

Věčný Otče, Tvůj milý Syn Ježíš zaslíbil mi, že mi všechno dáš, začkoliv budu v jeho jménu prositi: nuže ve jménu a pro zásluhy Tvého milého Syna Tě žádám za Tvoji lásku a za konečné setrvání v dobrém, abych Tě mohl(a) jedenkrát v nebesích ze všech svých sil milovati a po celou věčnost Tvoje milosrdenství hlásati, až budu jist(a), že se již nikdy od Tebe neodloučím. Amen.

Blahoslavená Panno Maria, svatý Anděle můj strážce, svatý N., můj patrono, všickni svatí a světice Boží, prostě za mne u Ježíše, na jehož tvář již patříte, aby mi toto svaté přijímání bylo závdavkem šťastného s vámi se shledání tam v blažené věčnosti. Amen.

MODLITBA,

kterouž každého rána mši svatou, svaté přijímání a všechny své modlitby a skutky za jiné nebo v duchu „Apoštolátu modlitby“ Bohu obětovati lze.

Věčný Otče! Dovol, bych Ti mohl(a) obětovati Srdce nejmilejšího Syna Tvého Ježíše Krista tak, jak obětuje se on sám Tobě ve mši svaté na oltáři. Ve spojení se vším jeho přáním, pocity a předsevzetím obětuji Ti také všechny zásluhy, dary a milosti Panny Marie, všech svatých, všechno dobré, co se dnes po celém světě vykonává, a všechna slova, skutky, utrpení a modlitby, kteréž sám(a) tohoto dne konati budu. Ve stálém spojení s nejsvětějším Srdcem Ježíše chci dnes pracovati, modliti se a trpěti. Potom obzvláště ještě Ti obětuji dnešní mši svatou a dnešní svaté přijímání, jakož všechny dnešní mše svaté. Ó přijmi toto vše jako oběť oslavení Tvé Božské Velebnosti, jako oběť díků, smíření a prosby; zvláště však prosby za rozšíření Tvé úcty, za povýšení svaté církve, za blaho svatého Otce; za naši duchovní a světskou vrchnost; za obrácení pohanů, nevěřících, kacířův a hříšníků; za zachování a posílení nevinných a spravedlivých; za polehčení a spasení umírajících; za vysvobození všech ubohých duší v očistci, zejména mých drahých zesnulých a těch, za něž se mám mod-

liti. *) Prosím za své rodiče, bratry, sestry, příbuzné, dobrodince; za všechny, za něž se mám modlití a kteří mne žádali, bych se za ně modlil(a). Konečně mně samému (samé) uděl té milosti, abych v poníženosti, v pokoře, trpělivosti, poslušnosti a ve všech ctnostech nejsvětějšímu Srdci Tvého věčného Božského Syna se podobal(a), Tebe a pro Tebe bližní miloval(a), věrně Tobě sloužil(a) a života věčného dosáhl(a). Amen.

MODLITBA K DOSAŽENÍ PLNOMOCNÝCH ODPUSTKŮ.

(Papež Pius IX. znova udělil 31. července 1858 odpustky plnomocné i pro duše v očistci všem věřícím, kteří zkroušeně se vyzpovídavše a velebnou Svátost přijavše následující modlitbu klečíce před jakýmkoliv obrazem ukřižovaného Spasitele, a kromě toho na úmysly svatého Otce nábožně se pomodlí. Kdo *téhodně* chodí ke svaté zpovědi, nebo alespoň pětkrát ke sv. přijímání, může je získati po každém svatém přijímání v tom týdnu.)

Ejhle, ó dobrý a nejsladší Ježíši, před tváří Tvou na kolena padám a s největší vroucností duše Tě prosím a žádám, rač do srdce mého vštípití živou víru, naději a lásku, a pravou

*) Na všechny úmysly, jež doporučeny jsou na tento měsíc a na tento den apoštolátu modlitby.

lítost nad mými hříchy, a nejpevnější vůli je napravit, když hlubokou soustrastí a bolestí v duši dojat(a) o Tvých pěti ranách u sebe rozjímám a v mysli uvažuji, to na očích maje(íc), co již do Tvých úst vložil prorok David o Tobě, ó dobrý Ježíši, řka: „Zbodli ruce mé i nohy mé, sčeti všechny kosti mé”. (Žalm 21, 17. 18.).

Nyní se pomodli na úmysl sv. Otce pětkrát Otčenáš a Zdrávas, Maria.

Pochválen buď Ježíš Kristus

Na věky. Amen.

VZBUZENÍ TŘÍ BOŽSKÝCH CTNOSTÍ A DOKONALÉ LÍTOSTI

[*Připomenutí. Jednou z nejkrásnějších a Bohu nejmilejších modliteb jest vzbuzování tří božských ctností.*

Mnozí zpovědníci nabádají své duchovní dítky, aby vzbuzovaly božské ctnosti před svatou zpovědí, anebo dávají tak činiti za pokání.

Se vzbuzováním lásky Boží spojuje se obyčejně *vzbuzování lítosti nad hříchy*. To jest docela na místě; pravá láska Boží nemůže obstatí se hříchy, a proto máme-li nějaké na

sobě, ujišťující Pána Boha, že ho milujeme, litujeme jich, aby nám byly odpuštěny, a tak aby naše láska byla upřímnou, opravdovou. *Lítost vyplývající z lásky k Pánu Bohu*, čili jak se nazývá, *dokonalá*, má tak velikou cenu, že usmíruje člověka s Bohem nebo uděluje mu posvěcující milost již napřed, než svátost pokání přijímá, má-li člověk nebo nevyklučuje-li alespoň vůli později svátost pokání skutečně přijati. Tak učí svatá Církev na sněmu tridentském. (Sezení XIV. hl. 4. O lítosti.) Pročež *doporučuji ti*, nábožná duše, bys vzbuzovala *dokonalou lítost* každého večera po zpytování svědomí, a potom *vždycky před svatým přijímáním*, *chodiš-li ke stolu Páně vícekrátě mezi týdнем bez zpovědi*.

Přihodí-li se ti v době mezi jednou a druhou zpovědí, že v něčem poklesneš, co tě více znepokojuje, takže se bojíš nebo máš *pochybnost*, jestli snad jsi se těžkého hříchu nedopustil(a) — *ale přece můžeš si upřímně říci: mohu „spíše“ doufatí nebo za to mítí, že jsem se jenom „malého hříchu“ dopustila*, — potom musíš vzbuditi *lítost z lásky k Bohu*, chceš-li jíti bez zpovědi ke svatému přijímání. Touto útěchyplnou pravdou, že skrze dokonalou lítost nabýváme odpuštění hříchů, nechť se také upokojují *zbožné duše úzkostlivé*. Vzbudivše do-

konalou lítost, jděte ke stolu Páně klidně, důvěrně, u svatém veselí.

Kdo však jest si vědom hříchu těžkého, buď že se ho skutečně dopustil, anebo třeba jen (ve svém bludném svědomí) jistě myslí, že se hříchu těžkého dopustil, ten ovšem nesmí jíti ku svatému přijímání bez předchozí svátostné zpovědi, byť měl lítost sebe větší nebo sebe dokonalejší. Tak rovněž prohlásila Církev na sv. sněmu tridentském. (Sezení XII. hl. 7. O přípravě k hodnému přijímání.) Než věděti dlužno, že tu jde o hřích nebo o hříchy, do kterého nebo do kterých někdo klesl od vykonané poslední svaté zpovědi. Jestli si někdo vzpomene před svatým přijímáním na nějaký (třeba těžký) hřích, z kterého se zapomněl v poslední neb v jiné zpovědi vyznati, může jíti klidně ke stolu Páně, ale při příští zpovědi musí udati, že ten který hřích, v tom kterém čase spáchaný, zapomněl vyznati.

Konečně vzbuzování dokonalé lítosti jest nutno v nebezpečí smrti, obzvláště když nelze z jakékoliv příčiny svátosti pokání užiti.

Naučme se tudíž náležitě dokonalou lítost vzbuzovati, a vzbuzujme ji jak sami pro sebe, tak s těžce nemocnými nebo umírajícími. Tímto snadným způsobem očistíme vlastní

duši od poskvrn hříchův, a můžeme mnohou duši zachrániti a spasiti.]

V z b u z e n í v í r y.

Věřím v Tebe, pravý, ve třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duchu svatý, jenž jsi všecko stvořil, všecko zachováváš a spravuješ; jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil, a že Duch svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím a vyznávám všecko, co jsi, ó Bože, zjevil a církvi katolickou k věření předkládáš. Toto všecko věřím, protože, ó Bože, pravda sama jsi, a tedy ani se mýlití ani klamati nemůžeš. V této víře chci žíti a umřítí. Ó Bože, rozmnož víru mou!

V z b u z e n í n a d ě j e.

Doufám, ó Bože, a důvěřuji se pevně, že mi pro zásluhy Ježíše Krista spasení věčné dáti ráčíš, které jsi přislíbil všem, kdož Tvá přikázání zachovávají. Proto doufám od Tebe i odpuštění hříchů svých a všechny jiné milosti, jichžto mi třeba jest, abych sobě blaženost

věčnou zasloužil(a). Toto všecko doufám od Tebe, poněvadž jsi všemohoucí, nejvyšší dobrotivý, milosrdný a věrný, a proto splniti můžeš a chceš, co jsi přislíbil. V této naději chci žíti a umříti. Ó Bože, posilni naději mou!

V z b u z e n í l á s k y.

Bože a Pane můj! Miluji Tě z celého srdce svého a ze vší síly své, protože jsi tak neskonale krásný a dobrý a dokonalý. Ty, ó věčný Otče, jsi všecko i mne stvořil, Ty, ó Ježíši, jsi mne na kříži vykoupil, Ty, ó Duchu svatý, mne posvěcuješ. Zdaž možná jest láska větší, než jest láska Tvá? Ó, můj Bože! Ó, dej mi, nejvyšší Trojice, bych Tě nade všecko miloval(a), poněvadž Ty jsi mne od věčnosti milovala a nade všecko lásky hodna jsi. A Tebe-li miluji, kterak bych mohl toho nemilovat, jehož milovati Ty mi kážeš? Toť bližní můj. Každého člověka, přítele i nepřitele, chci milovati jako sebe samého pro Tebe a v Tobě, ukřižovaný Ježíši můj! V této svaté lásce k Tobě a k bližnímu dej mi žíti a umříti, i všecko raději trpěti, než jediným hříchem zarmoutiti Srdce Tvé láskou planoucí. Ó Bože, rozněcuj mne v této lásce k Tobě vždy více a více, a dej, bych

v této lásce s Tebou spojen(a) zůstal(a) na věky. Amen.

(Odpustky 7 let a sedmkrát 40 dní pokaždé ; plnomocné pod obyčejnými podmínkami jednou v měsíci, vzbuzují-li se božské ctnosti každodenně po celý měsíc ; plnomocné v hodinu smrti, vzbuzují-li se častěji v životě. Odpustky tyto nejsou vázány na určitá slova. Benedikt XIII. 15. ledna 1728 ; Benedikt XIV. 28. ledna 1756.)

† V z b u z e n í l á s k y s d o k o n a l o u
l í t o s t í .

Ó milý Bože ! Tys neskončeně dobrý a dobrotivý ; Tys můj nejlaskavější otec, Tys mne z lásky stvořil, vykoupil, posvětil. Proto Tě miluji z celého srdce svého a nade všechno. Ale já jsem Tě tak mnohokrát urazil(a) a rozhněval(a)! *Ach, lituji srdečně a nade všechno všech svých hříchův a mám je v největší ošklivosti, že jsem jimi urazil[a] Tebe, ó Bože, neskončená dobrota, jehož nade vše miluji.* Milosrdný Bože, odpusť mi, když Ti slibuji, že se chci s Tvou pomocí všech hříchův a všech zlých příležitostí varovati, a Tvou vůli plniti. Dej mi milost, abych vykonal(a), co jsem si umínil(a). Amen.

V z b u z e n í d o k o n a l é l í t o s t i
(k r a t š í).

Bože můj, ježto jsi svrchovaně dobrý, neskončeně dokonalý, proto Tě miluji nade všecko; a poněvadž Tě miluji, *proto lituji srdečně všech svých hříchů a mám je v největší nelibosti, neboť jsem jimi Tebe, neskončenou Dobrotu, urazil[a] a rozhněval[a]*. Odpusť mi, s pomocí Tvé milosti již Tě nikdy, Bože lásky nejhodnější, hříchem nechci rozhněvati.*)

V z b u z e n í d o b r é h o ú m y s l u.

Bože můj! K větší cti a chvále Tvé obětuji Tobě všechny své myšlenky, slova i skutky; obětuji je Tobě ve spojení s úmyslem a zásluhami Ježíše Krista, jeho nejsvětější Matky Marie, a všech milých svatých. Amen.

*) Podle vzorce sněmu římského, konaného r. 1725 za papeže Benedikta XIII.

MODLITBY KE MŠI SVATÉ.

N a p o č á t k u m š e s v a t é.

Můj Pane a Spasiteli! Padám na kolena před Tvým oltářem s takovou uctivostí a nábožností, jakobych byl přítomen nyní Tvé krvavé oběti na kříži; neboť táž obět, kterou jsi tam krvavě a bolestně za spasení celého světa přinesl, obnovuje se zde za mne způsobem nekrvavým.

Než kterak se mohu k této přesvaté oběti blížiti, když jsem tak mnohokráte a tak těžce zhřešil myšlenkami, slovy a skutky! Ale já lituji z celého srdce všech svých hříchů, vyznávám se z nich před Tebou a veškerým nebem, a biji se v prsa, volaje: Veliká jest moje vina, převeliká jest moje vina! Přijmi mne tedy milostivě a dej, abych touto obětí smíření dosáhl od Tebe milosti a milosrdenství.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!

K e G l o r i a.

Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle! Chválíme Tebe, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe, díky Tobě vzdáváme pro velikou Tvoji slávu.

Hospodine Bože, Králi nebeský, Bože Otče všemohoucí. Pane, Synu jednorozený, Ježíši Kriste, Pane Bože, Beránku Boží, Synu Otce! Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! Jenž snímáš hříchy světa, přijmi modlitbu naši! Jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi! Neboť Ty sám jsi svatý, Ty sám jsi Hospodin, Ty sám jsi nejvyšší, Jezu Kriste, s Duchem svatým v slávě Boha Otce. Amen.

K m o d l i t b á m.

Božský Spasiteli, jenž jsi nás tak důrazně k modlení vybízěl, řka: „Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevříno“; ejhle, já přicházím dnes k Tobě a prosím, abys mne vyslyšel, hledám u Tebe pomoci ve své nouzi, tluku, abys mi otevřel poklady svých milostí a smilování. Nedej, abych odešel domů prázden a bez útěchy, nýbrž ukaž na mně a na všech, kteří se k Tobě utíkají, že jsi naším prostředníkem a orodovníkem u Otce nebeského, a že všeho dosahujeme, očkoli ve jménu Tvém prosíme. Amen.

K e p i š t o l e.

Můj Bože, jak milostivě se k nám chováš, laskavě nakloňuje svého sluchu našim prosbám

a milosrdně otevíraje otcovské své srdce k našemu volání ! A my ? My zavíráme své uši před Tvými příkázáními, zatvrzujeme své srdce k Tvým napomenutím a sotva dbáme Tvých hrozeb ! Ó vezmi od nás toto srdce tvrdé a dej nám srdce, které by Tvůj hlas slyšelo, napomenutí k pokání nepřeslychal a Tvou vůli rádo a radostně plnilo. Ejhle, Pane, mé srdce jest nyní připraveno: „Mluv, Pane, neboť slyší služebník Tvůj!“

K e v a n g e l i u.

Děkuji Ti, nebeský Otče, že jsi nám svého jednorozeného Syna s nebe na zemi poslati ráčil, aby nám ukázal svým učením a příkladem cestu spasení. Čemu Ježíš Kristus učil, chci pevně věřit, jeho příkladu věrně chci následovati, víru svou veřejně vyznávat, jako pravý křesťan chci žít, jako pravý křesťan umřít!

K e K r e d o.

„Věřím v Boha Otce“ atd.

K o b ě t o v á n í.

Při obětování hostie.

Přijmi, všemohoucí Otče, tento nepatrný dar, který se brzy promění v nejsvětější Tělo

Tvého božského Syna. My Ti tento dar již nyní podáváme jako svatou obět. S tímto obětním darem kladu také na oltář své srdce se všemi přáními a potřebami. Přijmi mne, čiň se mnou, co se Ti líbí, já si toliko žádám, abych Tobě zcela náležel(a) a Tvým zůstal(a) na věky. Amen.

Při obětování kalichu.

Obětuji Ti, nebeský Otče, tento kalich s vínem, které se brzy promění v předrahou Krev Pána Ježíše. Do tohoto kalichu vlévám veškeren pot své práce, všechny hořké krupěje utrpení a všechny slzy, které dnešní den s sebou přinese. Ó přijmi milostivě všechny moje práce a utrpení ve spojení s krvavým potem a hořkým umučením Tvého přemilého Syna, aby se mi z toho, co dnes budu konati a trpěti, nic neztratilo pro život věčný. Amen.

K p r a e f a c i.

Nyní se obracím k vám, zástupové nebeští, vás svolávám sem na zemi; přijďte a naučte nás, kterak bychom vašeho Krále, jenž se brzy objeví na oltáři jako obět, náležitě uctili. Klaňme se mu s vámi, chvalme jej s vámi,

s vámi mu prozpěvujme : „Svatý, svatý, svatý
Hospodin Bůh zástupů! Požehnaný, jenž se bere
ve jménu Páně !”

P ř e d p o z d v i h o v á n í m.

Přijmi, nejdobrotivější Otče, tuto obět,
kterou Ti, důvěřující se přímlově Matky Boží
Marie Panny a všech Svatých, přinášíme
k uctění Tvé nejvyšší Velebnosti, na zadost-
učinění za své hříchy a na poděkování z Tvých
nesčíslných dobrodiní. Pro tutéž nejdražší obět
rač také milostivě shlédnouti na naše pokorné
prosby, které před Tebou za svého nejvyššího
pastýře N., za všechny biskupy a kněze, za
všecka křesťanská knížata a křesťanské ná-
rody, zejména však za své rodiče, příbuzné a
dobrodince vyléváme. Vyslyš je v jejich záleži-
tostech, pomoz jim v jejich potřebách, a všem
nám dej poznati, že žádná prosba nebývá osly-
šena, která s touto obětí k Tobě vystupuje.

P ř i p o z d v i h o v á n í s v. h o s t i e :

Ježíši, Tobě jsem živ !

Ježíši, Tobě umírám !

Ježíši, Tvůj jsem v životě i v smrti! Amen.

Při pozdvihování kalichu :

Svatá Krvi, očist' mne!

Spasitelná Krvi, ochraňuj mne!

Předrahá Krvi, zjednej mi všechny milosti
spasení ! Amen.

Po pozdvihování.

Vzhlédni, věčný Otče, milostivě na svého
jednorozeného Syna, jenž nyní jako obět na
oltáři odpočívá. Jest tu jako na kříži naším
nejvyšším knězem a naším sv. obětním darem.
Nehleď na naše hříchy, nýbrž na jeho Krev
a jeho zásluhy, a pro jeho jméno uděl nám
milosti a milosrdenství.

Vzpomínka za zemřelé.

Ale netoliko za sebe prosíme o milo-
srdenství, nýbrž i za duše svých drahých,
jakož i za všechny, kteří v očištění trpí. Nechť
vzácná Krev této oběti smíření k nim přijde,
jejich muky umírní, jejich plameny uhasí a
bránu do věčného pokoje jim otevře. Avšak
popřej také nám, bídým hříšníkům, abychom
jednou s nimi společností všech Svatých došli.
Amen.

K O t ě e n á š i.

Božský Spasiteli, nemaje na tom dosti, že za nás své Tělo a svou Krev obětuješ, chceš ještě obé dáti našim duším jako pokrm k životu věčnému. Z oltáře činíš sv. stůl, k němuž může každý přistoupiti, kdo po Tvém sv. Těle lační a po Tvé předrahé Krvi žízní. Nuže, nauč nás u tohoto nebeského stolu shromážděné a k této sv. hostině připravené v pravdě nábožné modlitbě před jídlem, modli se s námi a za nás : Otče náš, jenž jsi na nebesích atd.

Ku p ř i j í m á n í.

Než, kterak bychom se mohli odvážiti, jsouce bídnyými hříšníky, Tvého nejsvětějšího Těla a předrahé Tvé Krve požívati, jestliže Ty prve jako Beránek Boží nesejmeš s nás všech hříchův. A proto voláme se srdcem zkroušeným: „Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!”

A nyní, ó Pane, přijď ke mně, ačkoliv nejsem hoden Tebe přijati, přijď ke mně, a moje slabá, nemocná duše bude uzdravena. Přijď ke mně, aby se mé srdce s Tebou spojilo, Tvými ctnostmi se proniklo, v Tebe se proměnilo, tak abych na sobě poznal pravdu Tvých

slov: „Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, ve mně přebývá, a já v něm“. Ano, Pane, přebývej, zůstaň u mne, a popřej mi té milosti, abych se nikdy od Tebe žádným hříchem neodloučil.

Duchovní přijímání níže, str. 226.

K p o ž e h n á n í.

Nyní mne, ó Pane, od sebe propouštíš, abych se navrátil domů k denním pracím a namaháním. Ó nepropouštěj mne bez svého požehnání! Požehnej mne a mé domácí, požehnej mé práce a záležitosti, a dej, ať dnes ve všem znamenám, že Tvá ruka skrze ruku kněze zde mne žehná ve jménu † Otce, i † Syna, i † Ducha svatého. Amen.

Svatá Maria, Matko Boží, pro ty bolesti, jež snášela jsi při umučení a smrti svého Syna, na jehož památku jsme tuto obět konali, zachovej mne ode všeho zlého a posiluj mne ke všemu dobrému. — Svátí andělé, všickni svatí a světice Boží, orodujte za mne, abych, jako účastným jsem byl s vámi této sv. oběti, také radovati se s vámi zasloužil jednou v nebesích. Amen.

POBOŽNOST PŘI NÁVŠTĚVĚ NEJSVĚ- TĚJŠÍ SVÁTOSTI OLTÁŘNÍ.

Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější Svátosti oltářní, od tohoto času až na věky. Amen.

Kriste Ježíši, Pane můj, jenž z lásky k lidem ve dne v noci milostně a dobrotivě přítomen býti ráčíš tuto v nejsvětější Svátosti, zva, očekávaje a laskavě přijímaje všechny, kdožkoliv Tě navštívití chtějí, pevně věřím, že jsi zde v nejsvětější Svátosti přítomen; klaním se Tobě s pokorou nejhlubší a díky Ti vzdávám ze všech milostí, které jsi mi prokázati ráčil, zvláště pak za tu, že se mi sám v této velebné Svátosti daruješ, že jsi mi svou nejsvětější Rodičku za orodovnici dal, a že mohu nyní Tě v této Svátosti navštívití.

Pozdravuji tedy nejsvětější láskyplné Tvé srdce, abych Ti poděkoval(a) z té milosti, že Tě tuto navštívití mohu; potom abych napravil(a) poněkud všechny urážky spáchané od Tvých nepřátel proti Tobě v této velebné Svátosti; konečně abych Tě uctil(a) všude a na každém místě, kde v nejsvětější Svátosti málo ctěn a zcela opuštěn býváš.

Můj Ježíši, miluji Tě z celého srdce svého a želim toho bolestně, že jsem Tvou nekoneč-

nou Dobrotu tak často urazil(a). S pomocí Tvé milosti mám pevný úmysl nikdy již Tě neuraziti. Tobě se, jakkoliv hříšník bídny, celý odevzdávám, odříkaje se vlastní vůle, svých náklonností a všeho, co jest moje. Učiň nyní se mnou a se vším, co mám, jak se Ti líbí. Ničehož si nežádám, než svaté Tvé lásky, setrvání v dobrém až do konce, a úplného sjednocení s Tvou svatou vůlí.

Poroučím Tobě všechny duše v očistci, zejména ty, které zde na zemi obzvláštní úctu k nejsvětější Svátosti a ku blahoslavené Panně Marii chovaly; poroučím Tobě všechny hříšníky, račiž se nad nimi smilovati a je na cestu spasení přivésti. (Poroučím Tobě všechny živé a zemřelé, za něž se mám modliti.) Konečně, dobrý Ježíši, spojuji všechny své prosby a tužby s tužbami Tvého nejsvětějšího Srdce, a v tom spojení obětuji je božskému Otci Tvému a ve jménu Tvém ho prosím, aby je z lásky k Tobě milostivě přijati a vyslyšeti ráčil. Amen.

(Od sv. Alfonsa. Odpustky 300 dní pokaždé.)

DUCHOVNÍ PŘIJÍMÁNÍ.

Můj Ježíši, věřím, že jsi v nejsvětější Svátosti oltární přítomen. Nade vše Tebe miluji; duše má po Tobě touží. Protože však nemohu

Tě nyní svátostně přijmouti, račiž aspoň duchovně do srdce mého zavítati. (Zde vzbudí vroucí touhu Pána Ježíše do srdce svého přijati, a představ si, jakoby ti anděl strážný velebnou Svátost skutečně podal, načež se modli dále) : Objímám Tě, nejsladší Ježíši, v duchu, jakobys u mne skutečně byl přítomen, a spojuji se s Tebou. Nedopusť, abych se kdy od Tebe odloučil(a). Ó Ježíši, mé nejvyšší dobro a má sladká láska, zraň a rozněť srdce mé, aby vždy a zcela láskou k Tobě plálo. Amen.

(Od sv. Alfonsa. Odpustky 60 dní jednou denně.)

LITANIE K NEJSV. SRDCI JEŽÍŠOVU.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!

Otče s nebes, Bože,

Synů, Vykupiteli světa, Bože,

Duchu svatý, Bože,

Svatá Trojice, jeden Bože,

Srdce Ježíše, Syna Otce věčného.

} Smiluj se nad
námi!

Srdce Ježíšovo, od Ducha svatého
v lůně panenské Matky utvořené,
Srdce Ježíšovo, se Slovem Božím pod-
statně spojené,
Srdce Ježíšovo nekonečné velebnosti,
Srdce Ježíšovo, svatý chrám Boží,
Srdce Ježíšovo, stánku Nejvyššího,
Srdce Ježíšovo, dome Boží a bráno
nebeská,
Srdce Ježíšovo, výhni láskou planoucí,
Srdce Ježíšovo, schránko spravedlivosti
a lásky,
Srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky,
Srdce Ježíšovo, hlubino všech ctností,
Srdce Ježíšovo, veškeré chvály nejhod-
nější,
Srdce Ježíšovo, králi a střede všech
srdcí,
Srdce Ježíšovo, ve kterém jsou všechny
poklady moudrosti a vědomostí,
Srdce Ježíšovo, ve kterém přebývá
veškerá plnost Božství,
Srdce Ježíšovo, ve kterém se Otci
dobře zalíbilo,
Srdce Ježíšovo, z jehož plnosti jsme
všickni obdrželi,
Srdce Ježíšovo, žádosti pahrbků
věčných,

Srdce se nad námi!

Srdce Ježíšovo, trpělivé a mnohého
milosrdenství,
Srdce Ježíšovo, bohaté ke všem, kteří
tebe vzývají,
Srdce Ježíšovo, prameni života a sva-
tosti,
Srdce Ježíšovo, oběti slitování za hříchy
naše,
Srdce Ježíšovo, potupami nasycené,
Srdce Ježíšovo, pro nepravosti naše
potřené,
Srdce Ježíšovo, až k smrti poslušné,
Srdce Ježíšovo, kopím probodené,
Srdce Ježíšovo, prameni všelikého po-
těšení,
Srdce Ježíšovo, živote náš a vzkříšení
naše,
Srdce Ježíšovo, pokoji náš a smíření
naše,
Srdce Ježíšovo, oběti hříšníků,
Srdce Ježíšovo, spásu v Tebe doufa-
jících,
Srdce Ježíšovo, naděje v Tobě umíra-
jících,
Srdce Ježíšovo, rozkoši všech svatých,

Smiluj se nad námi!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, od-
pušť nám, Pane!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, uslyš
nás, Pane!

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj
se nad námi!

K. Ježíši tichý a pokorný srdcem.

L. Učiň srdce naše podobno srdci svému!

Modleme se : Všemohoucí, věčný Bože.
shlédni na Srdce nejmilejšího Syna svého a
na chvály i dostiučinění, které vzdává Tobě
jménem hříšníků, a usmířen jsa uděl jim od-
puštění, když žádají milosrdenství Tvého, ve
jménu téhož Ježíše Krista, Syna Tvého, který
s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha
svatého Bůh. na věky věkův. Amen.

ZASLIBNÁ MODLITBA K NEJSV. SRDCI PÁNĚ.

Nejsladší Ježíši, Vykupiteli lidského poko-
lení, shlédni na nás před oltářem Tvým u nej-
vyšší pokoře klešící. Tvými jsme, Tvými býti
chceme; abychom však pevněji s Tebou spo-
jeni byli. hle, každý z nás Tvému nejsvětějšímu
Srdci dnes dobrovolně se zaslibuje. — Mnozí
Tebe sice nikdy nepoznali: mnozí Tebe za-

vrhli, pohrdající příkázáními Tvými. Smiluj se nad těmi i oněmi, nejdobrotivější Ježíši: mocně přiveď k svatému Srdci svému všechny. Kraluj. Pane, netoliko věřícím, kteří se neodchýlili nikdy od Tebe, ale také marnotratným synům, kteří Tebe opustili: učin, aby tito brzy navrátili se do domu otcovského, by nouzí a hladem nezhyňuli. Kraluj těm, které domněnky a bludy oklamaly, které nesvornost rozdvojila, přiveď je do přístavu pravdy a k jednotě víry, aby byl brzy jeden ovčinec a jeden pastýř. Kraluj konečně všem, kdo v staré pohanické pověře trvají, neopomíjej osvoboditi je z temností a uvésti k světlu a do království Božího. Uděliž, ó Pane, církvi své jistou svobodu s bezpečností: uděliž všem národům pokoj řádných poměrů: učin, aby ze všech zemských končin zazníval hlas: Budiž chvála božskému Srdci, kterým jsme nabyli spásy, jemu sláva a čest. Amen.

ZÁVĚREK.

Odcházím od Tebe, můj Ježíši, sice tělem, ne však duší. Zůstaň se mnou, Pane, a nedopusť, abych od Těbe kdy byl(a) oddělen(a). Ať jsem zcela živ(a) v Tobě a pro Tebe. Ty buď počátek i konec všech mých myšlenek.

řečí a skutků. Požehnej, Pane, služebníku svému (služebnici své) a propuť mne v pokoji. Amen.

Při pobožnosti návštěvy nejsvětější Svátosti ke konci uctívá se nejblahoslavenější Panna Maria.

(Od sv. Alfonsa.)

PORUČENÍ SE MATCE BOŽÍ.

Nejsvětější a neposkvrněná Panno, milostivá Máti má, Maria! Máti Pána a Spasitele mého, Královno nebeská, naděje a ochrano hříšníků, k Tobě se utíkám dnes, já nejbídnější ze všech. K Tobě se obracím, Paní mocná, a díky Tobě vzdávám za všechny mi prokázané milosti, zvláště pak za tu, že jsi mne svou mocnou přímluvou zachránila od trestů pekelných, jichž jsem tak často již zasloužil(a). Miluji Tě, laskavá Královno, a z lásky k Tobě slibuji, že Ti na vždy sloužiti budu, i přičiním se, by Tě také jiní milovali. Všecku svou důvěru v Tebe skládám a mám naději, že skrze Tvou mocnou přímluvu budu spasen(a). Prijmi mne za svého služebníka (za svou služebnici), zastři mne svým ochranným pláštěm a jsouc tak mocna u Boha, zbav mne všeho pokušení, anebo mi alespoň vyžádej síly, abych je přemohl(a). Dále prosím, vyžádej mi právě

lásky k Ježíši a konečně šťastného vykročení z tohoto světa. Ó Máti má, pro Tvou lásku, kterou jsi k Bohu chovala a kterouž dosud planeš, přispěj mi ku pomoci po celou pouť mého života, zvláště pak v hodinku smrti! Neopouštěj mne, dokud mne neuvedeš v blaženost nebeskou, kdež Boha svého a Tebe patřiti, jemu díky vzdávati a milosrdenství jeho velebiti budu na věky věkův. Amen. Tak doufám! Tak se staň!

Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější Svátosti oltářní, od toho času až na věky!

MODLITBY ZA ROZŠÍŘENÍ ZBOŽNÉHO OBYČEJE KAŽDODENNÍHO PŘIJÍMÁNÍ.

K P á n u J e ž í š i.

Ó nejsladší Ježíši, jenž jsi přišel na tento svět, abys všecky duše životem své milosti obdařil, a abys je v nich zachoval a živil, v nejsvětější Svátosti oltářní dáváš se za spasitelný lék proti jejich křehkosti a za božský pokrm pro jejich slabosti každodenně; pokorně Tě prosíme, rač na ně svatého Ducha svého dobrotivě vylíti, aby jím jsouce naplněny, které z nich hříchem těžkým jsou poskvrněny, k Tobě se obrátíce hříchy ztraceného

života milosti znova nabyly, a které z milosrdenství Tvého již s Tebou jsou spojeny, aby každého dne, jak každému bude dáno, k Tvé nebeské hostině nábožně přistupovaly, aby jí posilněny jsouce lék proti každodenním všedním hříchům sobě opatřovati a život milosti v sobě rozhojňovati mohly, a tak víc a více sebe očišťující, věčné v nebesích blaženosti dosáhly Amen.

(Pius X. udělil na tuto modlitbu dne 3. června 1905 odpustků 300 dní jednou denně; plnomocné odpustky tomu, kdo se ji modlí po celý měsíc, když svaté Švátosti přijme, kostel navštíví a na úmysly sv. Otce se pomodlí.)

K P a n n ě M a r i i.

Ó Panno Maria, Paní naše nejsvětější Svátosti, slávo lidu křesťanského, radosti veškeré církve a světa spáso, oroduj za nás a obnov ve všech věřících pobožnost k nejsvětější Svátosti, aby hodni učinění byli každodenního sv. přijímání.

(300 dní odpustků pokaždé; Pius X. dne 9. prosince 1906. Oboje odpustky mohou též duším v očistci býti přivlastněny.)

MODLITBA ZA UMÍRAJÍCÍ.

Ó nejdobrotivější, duše milující Ježíši. prosím a zapřisahám Tě pro smrtelné úzkosti

Tvého nejsvětějšího Srdce a pro bolesti Tvé neposkvrněné Matky, očist ve své krvi hříšníky celého světa, kteří nyní se smrtí zápasí a dnes umrou. Amen.

Srdce Ježíšovo, ve smrtelné úzkosti položené, smiluj se nad umírajícími !

(Odpustky 100 dní pokaždé ; Pius IX. dne 2. února 1850.)

MODLITBA S PLNOMOCNÝMI ODPUSTKY PRO HODINKU SMRTI.

(Sv. Otec Pius X. udělil 9. března 1904 plnomocné odpustky pro hodinku smrti všem věřícím, kteří v kterýkoliv den po svaté zpovědi a svatém přijímání pomodlí se s pravou láskou:)

Pane Bože můj, již nyní přijímám z ruky Tvé s pokojným a radostným duchem kterýkoliv způsob smrti, jak se Tobě zalíbí, se všemi jeho strastmi, tresty a bolestmi.

MODLITBY ZA ZEMŘELÉ.

Z a r o d i č e.

Bože, jenž jsi nám otce a matku ctíti rozkázal, smiluj se laskavě nad dušemi mých rodičů (nad duší mého otce, mé matky), odpusť jim jejich hříchy, a mně popřej, abych je

v radosti života věčného spatřil(a). — Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Z a p ř í b u z n é a d o b r o d i n c e.

Bože, dárce odpuštění a milovníku spasení lidského, prosíme milosrdenství Tvé, abys naše bratry, sestry, příbuzné a dobrodince, kteří z tohoto života vykročili, na přímlovu blahoslavené Panny Marie a všech Svatých k účastenství věčné slávy přivésti ráčil.

Z a k n ě z e.

Uděl, prosíme, ó Pane, služebníku svému knězi N., jehož jsi v životě tomto posvátným úřadem ozdobil, smilování svého, aby na onom životě v sídle oslavenců stále se radovati mohl. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Z a v š e c k y v ě r n é z e m ř e l é.

Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, duším služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchů rač dáti, aby prominutí, kterého za živa vždycky žádali, pokornými prosbami našimi dojíti mohli. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův. Amen.

Odpočinutí věčné dejž jim, Pane !.

A světlo věčné ať jim svítí !

Ať odpočívají v pokoji ! Amen.

(300 dní odpustků pokaždé. — Pius X. dne
13. února 1908.)

*Srdce Pána Ježíše v Nejsvětější Svátosti
Oltářní, smiluj se nad námi !*

(Odpustky 300 dní pokaždé ; Pius X.)

OBSAH.

	Strana
Věnování	3
Předmluva	7

ČÁST PRVNÍ.

<i>Svatý Otec Pius X. doporučuje časté svaté přijímání.</i> Nové eucharistické dekrety	11
--	----

ČÁST DRUHÁ.

<i>Čvaha Msgra de Ségur „O častém svatém přijímání“</i>	27
O pravém pojmu svatého přijímání	30
1. K častému sv. přijímání třeba jest býti světějším nežli já jsem	35
2. Nejsem hoden, abych se Pánu Bohu tak blížil	38
3. Chodím-li často ke sv. přijímání, nečiní pak dojmu	40
4. Obávám se přílišné důvěrnosti se svatými věcmi	42
5. Nemohu jíti ke sv. přijímání beze svaté zpovědi, a každý okamžik se zpovídati nemohu	43
6. Nelze bez přípravy přijímati, a já nemám kdy náležitě se připravit	46
7. Neznamenám žádné nábožnosti při sv. přijímání, nýbrž jsem zcela roztržit a chladen	54
8. Neodvážuji se často přistupovati ke stolu Páně, poněvadž vždy klesám opět do starých chyb	57

9. Často přijímaje obávám se, že se budou lidé mne znající jednání mému podívat a se horšiti	60
10. Kdybych chodil často ke sv. přijímání, nelíbilo by se to mým domácím	64
11. Znam mnoho nábožných osob, které nepřistupují často ke stolu Páně	66
12. Já bych si přál často přijímati, ale zpovědník nechce mi toho dovoliti	76
13. Dostačí přistupovati ke stolu Páně o hlavních slavnostech, anebo nanejvýš jednou měsíčně	83
Časté svaté přijímání u mládeže	87
Časté svaté přijímání u dospělejších	93
Dekret sv. Stolice o tom, v jakém věku mají býti dítky připouštěny k prvnímu sv. přijímání	97
Časté sv. přijímání v seminářích	104
Časté sv. přijímání při zarmoucených a nemocných	107
Závěrek	110
<i>O eucharistickém spolku kněží pro rozšiřování častého sv. přijímání</i>	<i>111</i>

ČÁST TŘETÍ.

Poučení o časté svaté zpovědi.

I. O častém užívání svátosti pokání jakožto vzdálenější přípravě k častému sv. přijímání a mocném prostředku k dosažení dokonalosti křesťanské	117
II. Návod ke spasitelnému častému konání sv. zpovědi	128
O zpytování svědomí	131
O lítosti	139
Rozjímání ke vzbuzení lítosti dokonalé	143
Rozjímání ke vzbuzení lítosti nedokonalé	148
O pravém úmyslu	155

	Strana
O zpovědi	161
Po zpovědi : O dostiučinění	174

MODLITBY.

<i>Pobožnost ke svaté zpovědi</i>	181
Modlitba přípravná	181
Zrcadlo zpovědní pro osoby častěji se zpovídající	183
Vzbuzení lítosti a pravého úmyslu	185
Vzbuzení lítosti k nejsv. Srdci Ježíšovu	186
Vzbuzení lítosti a pravého úmyslu, delší	186
Vzbuzení zvláštního pravého úmyslu	187
Modlitby kající	190
Zpověď	192
Po svaté zpovědi modlitby	194
<i>Pobožnost ku svatému přijímání</i>	198
Modlitba člena „Apoštolátu modlitby“	208
Modlitba k dosažení plnomocných odpustků	209
<i>Vzbuzení tří božských ctností a dokonalé lítosti</i>	210
Vzbuzení lásky s dokonalou lítostí	215
Vzbuzení dokonalé lítosti, kratší	216
Vzbuzení dobrého úmyslu	216
<i>Modlitby ke mši svaté</i>	217
<i>Pobožnost při návštěvě nejsvětější Svátosti</i>	225
Duchovní přijímání	226
Litanie k nejsv. Srdci Ježíšovu	227
Záslibná modlitba k nejsv. Srdci Páně	230
Poručení se Matce Boží	232
<i>Modlitby za rozšíření zbožného obyčeje každoden-</i> <i>ního přijímání</i>	233
<i>Modlitba za umírající</i>	234
<i>Modlitba s plnomocnými odpustky pro hodinku</i> <i>smrti</i>	235
<i>Modlitby za zemřelé</i>	235

Modlitba k Panně Marii o kněze.

Pozdravuji tě, ó Maria, skrze srdce milého Syna tvého, jako běloskvoucí lilii nejsvětější Trojice. Prosím tě pokorně, obětuj věčnému Otci drahocenné krůpěje krve a vody, jež vytekly ze srdce Páně, jako oběť prosebnou, aby poslal církvi hojně svatých kněží. Amen.

K sv. Gertrudě pravil jednou božský Spasitel: „Nic se nelíbí tak mému nejsvětějšímu Srdci a mé nejsvětější Matce a působí nám tolik radosti, jako modlitba za živé i zemřelé kněze.“

Modlitba za zemřelé kněze.

Ó Maria, nejsladší matko má, prosím tě pro všechny bolesti, které jsi vytrpěla při smrti Syna svého, obetuj věčnému Otci krev Syna svého také za kněze v očistci. Amen.

Modlitba za kněze.

Nejmilejší Ježíši, příteli kněží, sešli každodenně všem kněžím sedmero darů Ducha svatého, aby byli všem všecko v životě i v smrti. Uděl jim trpělivosti k malým, soustrasti k nemocným, pokory k chudým, odvahy proti nepřátelům své svaté církve. Učiň je neúnavnými v učení, ochotnými k udělování svátosti pokání, štědrými v rozdávání sv. přijímání. Nechť jsou neohroženi proti peklu a všem jeho stoupencům, zato však posly míru všem, kteří jsou

dobré vůle. Kam se ubírají, doprovázej je požehnání tvé, kde dlí, zavítej mír. Komu žehnají, ten budiž i tebou požehnan. Učiň je apoštoly, učiň je světci. Amen.

Modlitba o kněžský dorost.

Co tu stojíte, celý den zahálejíte? Jdětež i vy na vinici mou! (Mat. 20, 6, 7.)

V Proste Pána žně,

A aby poslal dělníky na žně svou (Mat. 9, 38.)

Modleme se: Bože, který nechceš smrti hříšníka, ale spíše. aby se obrátil a živ byl, uděluj, prosíme na přímluvu blahoslavené Panny Marie a všech svatých Církvi své dělníků, kteří by byli spolupracovníky Kristovými a se vši horlivostí ke spáse duší působili. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Odpustky 300 dní po každé.

Pius X., 29. (3.) března 1908:

Ó Pane Ježíši, rozmnož počet kněží církve své.

Odpustky 100 dní po každé. Pius X., 21. února 1912.

Roku 1912 byla zřízena pomocná akce ku podporování kněžského dorostu. Tento apoštolát — zvaný „Haléř sv. Vojtěcha“ — se snaží vhodnými spisy buditi kněžská povolání. Kromě toho podporuje nemajetné studující jinochy ze všech diecézí, kteří se chtějí věnovati stavu duchovnímu. Tak mnohé kněžské povolání se ztrácí hlavně pro nedostatek prostředků. Příspěvky na tento neobyčejně důležitý účel přijímá správní rada „Haléře sv. Vojtěcha“ v Praze-II., opatství Emauzské. Šekový účet č. 3513 u poštovní spořitelny v Praze.

S úchvalou nejdůstojnějšího arcib. Ordinariátu
v Praze ze dne 22. října 1920. N. E. 14916.

CORONA DI FIORI

DA OFFRIRSI

A M A R I A

MADRE DI DIO

In ciascun giorno della settimana si faranno uno o più fioretti, cioè si praticherà un qualche piccolo atto di mortificazione in onore di Maria, immaginando di venir tessendo così di giorno in giorno una corona di fiori da offrirsi il Sabato innanzi ad un Altare od Immagine della Santissima Vergine. Si avverta che quanto maggiore sarà il numero dei fioretti in ciascun giorno, tanto più bella ed accetta a Maria riuscirà la corona; in ogni modo però dovrà sempre farsene almeno uno ogni giorno, altrimenti la Corona rimarrebbe imperfetta

e spezzata, e perciò non potrebbe piacere alla nostra amantissima Madre. Nessuno poi ignora quanto sia efficace a procacciarsi la protezione e l'amor di Maria, e quanto sia utile allo spirito de' Fedeli questo non interrotto esercizio di mortificazione, in cui consiste tutta la perfezione Cristiana.

OFFERTA

Il numero e la gravezza de' miei peccati dovrebbe allontanarmi da te, Vergine Immacolata, ma perchè sei l'Avvocata dei peccatori, la Consolazione degli afflitti, spero che non vorrai disprezzare la povera mia offerta, l'umile mia preghiera. Al tuo amantissimo Cuore che già per me sì cinse di una corona di spine offro una corona di fiori. È un piccolissimo tributo di onore, di gratitudine, di riverenza, di amore, che ti presento per me e per tutti i miei fratelli, onde impegnare il tuo medesimo tenerissimo Cuore a mostrarci che veramente ci ami e ci sei veramente madre. Non volere, o Maria, guardare la nostra ingratitudine, i nostri peccati, al-

trimenti a chi ricorreremo noi? Guarda piuttosto come siamo oppressi dal peso delle nostre colpe , dal peso dell'ira di Dio. Noi confessiamo che assai più grave è il male che abbiamo commesso di quello che tolleriamo; assai minore è il male che soffriamo di quello che meritiamo. Sentiamo le conseguenze del peccato, eppure ad esso siamo tenacemente attaccati. La nostra infermità si atterrisce, vien meno , si perde sotto il rigore dei divini flagelli, eppure duriamo ad essere perseveranti nelle nostre iniquità. Smarriti, confusi, poniamo a tortura la nostra mente , onde trovare uno scampo; ma la nostra superba ostinazione c'impedisce d'affidarci a quello unico che pur vi sarebbe: e così mentre andiamo tutto dì sospirando e gemendo oppressi dal dolore non sappiamo correggere il disordine della nostra vita. Se Dio pazientemente ci aspetta non sappiamo ridurci a penitenza; se Dio ci flagella cadiamo nell'avvilimento , nella disperazione. Mentre dura il castigo confessiamo di averne bisogno; esso appena cessato, dimentichiamo

il pianto e le promesse. Quando la mano divina si aggrava sopra di noi facciamo calde proteste, generosi proponimenti; appena l'Angelo delle vendette sospende la sua spada di fuoco, tralasciamo di adempiere ciò che abbiamo giurato. Se Dio ci ferisce gridiamo che ci perdoni; se ci perdona, nuovamente lo provochiamo a ferirci. O Maria, madre di pietà e di misericordia, presentati per noi poveri peccatori innanzi al Trono di Dio, e dì per noi al tuo Divin Padre, Figlio, e Sposo che ci confessiamo rei, che conosciamo di meritare una irreparabile ruina se resteremo privi della divina indulgenza, Vergine clementissima prega che senz'alcun nostro merito ci conceda ciò che chiediamo quel Dio che trasse dal nulla noi che chiediamo. Purissima ed umilissima Vergine questa preghiera porgi per tutti, ma speciamente per noi che ti presentiamo perennemente questa povera corona di fiori.